ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

ΑΝΤΙΠΕΛΑΡΓΩΣΙΣ

Εἰς τὸν ἀγαπητόν μου Διάκονον Δανιὴλ Ποιμενομαχίαν, μὲ ἀδιαφθόρους τοὺς λόγους, ὅπως εἰς ὅλην τὴν ἱεραποστολήν του ζωὴν διακονεῖ τῷ Κυρίῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς του ἐν ἁπλότητι πιστότητι καὶ ξύλῳ ἐνδίκῳ, ἀναθεωρούμενος ὄντως "ἀνὴρ θεοδυμείων καὶ τοῦ Χυτήματος —

Βόλοι, 1976

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2008

Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιὴλ

ΑΝΤΙΠΕΛΑΡΓΩΣΙΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Καισαριανὴ 2008

ΑΝΤΙΠΕΛΑΡΓΩΣΙΣ

Copyright:
Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Ὑμηττοῦ 47-51, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανὴ
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

Ἐξώφυλλο:
Φωτογραφία τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου
ὅταν ἐξελέγη Μητροπολίτης Δημητριάδος (1974)
μὲ ἰδιόγραφη προσωπικὴ ἀφιέρωση στὸν Σεβασμιώτατο κ. Δανιήλ,
ποὺ τότε ἦταν Διάκονός του

Ὀπισθόφυλλο:
Φωτογραφία ποὺ ἐλήφθη ὅταν ὁ Σεβασμιώτατος κ. Δανιὴλ ἐπεσκέφθη
τὸν Μακαριώτατο ἀσθενοῦντα, τὴν Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων (24.12.2007)

Σειρά: «ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ» ἀριθ. 3

ISBN: 978-960-98025-8-1

Καισαριανὴ 2008

Ἐκδοτική Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀριστοτ. 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7023
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Περιεχόμενα

Πρόλογος 7

ΜΕΡΟΣ Α΄

Ἐπιμνημόσυνη Ὁμιλία 13

ΜΕΡΟΣ Β΄

α) Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ
(Ἐκλογή, Χειροτονία καὶ Χειροτονητήριος λόγος
τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου ὡς Μητροπολίτου
Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ – Βιογραφικὸν σημείωμα) 23
β) Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος
(Λόγος ἐπιβατήριος – Βιογραφικὸν σημείωμα) 29

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Εὐχὲς ἐν ὄψει τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀπὸ Δημητριάδος Χριστοδούλου ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος

1) Ἀνοικτὴ Ἐπιστολὴ 53
2) Ὁ Νέος Ἀρχιεπίσκοπος 55

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Οἱ εὐεργεσίες τοῦ Μακαριωτάτου Χριστοδούλου στὸ πρόσωπό μου

α) Χειροτονίες (Χειροτονητήρια εἰς Διάκονον, εἰς Πρεσβύτερον,
εἰς Ἐπίσκοπον) 61
β) Διορισμοὶ σὲ θέσεις εὐθύνης ἐκκλησιαστικῆς διακονίας 64
γ) Ἐνισχυτικὲς Ἐπιστολὲς 67

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Ὁμιλίες τοῦ Μητροπολίτου Δανιὴλ

α) Περὶ ἐπιμελείας ψυχῆς
(Στὴ μνήμη τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου 20.10.1998) 73
β) Ἡ δημηγορία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον

ὁδοδείκτης τῆς σύγχρονης πορείας μας (Στὴ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου 29.6.1998)....77
γ) Ἐγωμιαστικὸς καὶ Πανηγυρικὸς Λόγος εἰς τὸν ἐν Ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν Φώτιον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως τόν πάνυ (Στὴ μνήμη τοῦ Ἁγίου Φωτίου 5.2.1999)....82
δ) Ἐφανέρωσά Σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις (Στὴν Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας 29.2.2004)....89

Ἐπίλογος

α) Τὸ ΦΕΚ μὲ τὴν Ὑπουργικὴ Ἀπόφασι γιὰ τὴν ἀπόδοσι τιμῶν ἀπὸ τὴν Πολιτεία....99
β) Ἡ πρόσκληση στὸ τεσσαρακονθήμερο Μνημόσυνο τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου ποὺ τελέσθηκε στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ....100
γ) Εὐχὴ σὲ Κεκοιμημένο Ἀρχιερέα ἐκ τοῦ Βαρβερινοῦ Κώδικος....101

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πρόλογος

Ἀντιπελάργωσιν *«τὴν τῶν εὐεργετημάτων ἀντίδοσιν ὀνομάζουσιν»* ἀναφέρει ὁ μέγας φωστὴρ τῆς Καισαρείας Βασίλειος καὶ ἐξηγεῖ τὸν ὅρον:

«Ἐκεῖνοι (οἱ πελαργοὶ) τὸν πατέρα ὑπὸ τοῦ γήρως πτερορρυήσαντα περιστάντες ἐν κύκλῳ τοῖς οἰκείοις πτεροῖς διαθάλπουσι, καὶ τὰς τροφὰς ἀφθόνως παρασκευάζοντες τὴν δυνατὴν καὶ ἐν τῇ πτήσει παρέχονται βοήθειαν, ἠρέμᾳ τῷ πτερῷ κουφίζοντες ἑκατέρωθεν. Καὶ οὕτω τοῦτο παρὰ πᾶσι διαβεβόηται, ὥστε ἤδη τινὲς τὴν τῶν εὐεργετημάτων ἀντίδοσιν ἀντιπελάργωσιν ὀνομάζουσιν».

(Ὁμιλία εἰς τὴν Ἑξαήμερον Η΄ «περὶ πτηνῶν καὶ ἐνύδρων» ΒΕΠΕΣ 51ος, §5, σελ. 258)

Ἑρμηνεία:

Οἱ πελαργοί, ὅταν ὁ γονεύς των γυμνωθεῖ τελείως ἀπὸ τὴν πτερόρροιαν τοῦ γήρατος, τὸν βάζουν ἀνάμεσά τους καὶ τὸν ζεσταίνουν μὲ τὰ πτερά των καὶ τοῦ ἑτοιμάζουν τὶς τροφὲς μὲ ἀφθονία καὶ τὸν βοηθοῦν ὅσον γίνεται ἀκόμη καὶ εἰς τὴν πτῆσιν, σηκώνοντάς τον ἁπαλῶς μὲ τὴν πτέρυγα ἕνας ἐκ δεξιῶν καὶ ἄλλος ἐξ ἀριστερῶν. Καί τοῦτο εἶναι τόσο πασίγνωστον, ὥστε μερικοί καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν εὐεργεσιῶν ὀνομάζουν «ἀντιπελάργωσιν».

Στὴν ζωή μου δέχθηκα πολλὲς καὶ ποικίλες εὐεργεσίες ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κυρὸ Χριστόδουλο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1974, ὅταν ἐκλέχθηκε καὶ ἐγκαταστάθηκε Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ καὶ μὲ βρῆκε μοναχὸ στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἄνω Ξενιᾶς Ἁλμυροῦ Μαγνησίας καὶ μέχρι τῆς προβολῆς μου γιὰ νὰ ἐκλεγῶ Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ, τὸ 2000.

Ἀπὸ τὶς εὐεργεσίες του μνημονεύω:

α) Τὶς τρεῖς χειροτονίες ποὺ ἔλαβα ἀπὸ τὰ χέρια του: Διακόνου, Πρεσβυτέρου καὶ Ἐπισκόπου.

β) Τὴν προώθησή μου σέ θέσεις εὐθύνης στὶς ὁποῖες μοῦ ἐμπιστεύθηκε ἐκκλησιαστικὴ διακονία.

γ) Ὅτι πάντα μὲ ἐστήριζε μὲ τὸν πατρικὸ καὶ ἐνισχυτικό του λόγο, γιὰ νὰ ἐργάζωμαι ἐντονώτερα στὴν Ἐκκλησία μας.

Γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς εὐεργεσίες ποὺ δέχθηκα στὴ ζωή μου ἀπὸ τὰ τίμια ἀρχιερατικὰ χέρια του, αἰσθάνομαι εὐγνωμοσύνη. Γι' αὐτὸ καὶ καταθέτω στὴ μνήμη του αὐτὸ τὸ πενιχρὸ ἀφιέρωμα.

Στὸ **πρῶτο μέρος** του δημοσιεύεται ἡ ἐκφωνηθεῖσα ὁμιλία μου, μὲ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στὸ τελεσθὲν τεσσαρακονθήμερο Μνημόσυνο γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς του, τὴν Κυριακὴ 2 Μαρτίου 2008 στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἀθηνῶν.

Στὸ **δεύτερο μέρος** ἀναδημοσιεύονται:

α) Ὁ ἐκφωνηθεὶς ἀπὸ τὸν ἴδιο λόγος, ὅταν χειροτονήθηκε Ἐπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ (1974), καὶ τὸ Βιογραφικὸ Σημείωμά του.

β) Ὁ ἐκφωνηθεὶς ἐνθρονιστήριος λόγος του ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος καὶ τὸ Βιογραφικὸ Σημείωμα.

Στὸ **τρίτο μέρος** καταχωροῦνται δύο κείμενά μου ποὺ δημοσιεύθηκαν στὸν τοπικὸ τύπο τοῦ Βόλου ἐν ὄψει τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς ἐκλογῆς 28.4.1998.

Στὸ **τέταρτο μέρος** καταχωροῦνται:

α) Τὰ χειροτονητήρια τῶν τριῶν χειροτονιῶν μου (Διακόνου, Πρεσβυτέρου, Ἐπισκόπου) ποὺ ἔλαβα ἀπὸ τὰ τίμια ἀρχιερατικὰ χέρια του.

β) Οἱ διορισμοί μου στὶς θέσεις εὐθύνης τοῦ Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ, στὴν ὁποία ὑπηρέτησα ἀπὸ 15.1.1978 μέχρι τὸν Ἰούνιο τοῦ 1998, ὁπότε μετετέθην στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν καὶ συνέχισα τὴν διακονία μου ὡς Ἱεροκήρυκας καὶ ὡς Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

γ) Εὐχετήριες καὶ Συγχαρητήριες Ἐπιστολές του.

1) Σὰν Μητροπολίτης Δημητριάδος μοῦ ἀπηύθυνε μιὰ ἐνισχυτικὴ γιὰ τὴν διακονία μου ἐπιστολὴ γιὰ τὴν λῆξι τῆς ἱεραποστολικῆς περιόδου 1996-1997.

2) Γιὰ τὴν συμπλήρωσι ἑπταετοῦς ἀρχιερατείας στὴν Ἱ. Μ. Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.

Στὸ **πέμπτο μέρος** καταχωροῦνται τέσσερες ὁμιλίες μου ποὺ ἐκφωνήθηκαν μὲ ἀπόφασι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

α) Στὸν Ἑσπερινὸ ποὺ τελέσθηκε στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἀθηνῶν τὴν 20.10.1998, τὴν παραμονὴ τῆς ὀνομαστικῆς ἑορτῆς του, ποὺ ἑόρτασε πρώτη φορὰ ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος.

β) Στὸν Ἑσπερινὸ ποὺ τελέσθηκε στὸν ἱερὸ βράχο τοῦ Ἀρείου Πάγου γιὰ τὴν μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἱδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν 29ην Ἰουνίου 1998.

γ) Στὸν Ἑσπερινὸ ποὺ τελέσθηκε στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἀθηνῶν γιὰ τὴν μνήμη τοῦ ἁγίου Φωτίου, προστάτου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν 5η Φεβρουαρίου 1999.

δ) Στὴ Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας, τὴν 29ην Φεβρουαρίου 2004.

Ἔγραφα στὴν Καισαριανὴ
10 Μαρτίου 2008
Καθαρὰ Δευτέρα

ΜΕΡΟΣ Α΄

Ἐπιμνημόσυνη Ὁμιλία

Ἐπιμνημόσυνη Ὁμιλία

ΣΤΟ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΘΗΜΕΡΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΣΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΤΕΛΕΣΘΕΝ
ΣΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΙΕΡΟ ΝΑΟ
ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
*****
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
Κυριακὴ 2 ΜΑΡΤΙΟΥ 2008

«Καὶ ἰδοὺ θύρα ἀνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ λέγων· Ἀνάβα ὧδε» (Ἀποκάλυψις δ΄ 1).

Τὸν λόγο αὐτό,
Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος
καὶ Σεπτέ Προκαθήμενε τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας κ. Ἱερώνυμε
Σεβασμία τῶν Ἱεραρχῶν χορεία
Πρεσβύτεροι, Διάκονοι, Μοναχοὶ καὶ Μοναχὲς
Πάντες Ἄρχοντες καὶ ἅπας λαὸς τοῦ Θεοῦ

Τόν λόγο αὐτό, ἐπαναλαμβάνω, τοῦ πανευφήμου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ἐπέλεξα ὡς κατάλληλο γιὰ τὴν παροῦσα περίστασι, ποὺ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τελεῖ τὸ τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνο τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, νὰ προτάξω στὴν ὁμιλία μου αὐτή, ποὺ μοῦ ἀνέθεσε νὰ ἐκφωνήσω μὲ τὴν σεπτὴ Ἀπόφασί της ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας μας γιὰ τὸν ἱερῶς καὶ ἐν πίστει κεκοιμημένο Πρωθιεράρχη.

Α΄. *«Ἀνάβα ὧδε»,* ἐκάλεσε μὲ τὴν παντοκρατορικὴ φωνή Του ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ποὺ εἶναι ἡ ἁγία κεφαλὴ τῆς Ἐκκλη-

σίας (Πρὸς Ἐφεσίους ε΄ 23), τὸν μακαριστὸ Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κυρὸ Χριστόδουλο, καὶ ἐκεῖνος ἐξῆλθε ἀπὸ τὸν μάταιο καὶ πρόσκαιρο τοῦτο κόσμο, ἔχοντας τὴν πίστι ποὺ ἐκθέτει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὅτι :

«Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν, βαρούμενοι ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεός, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος» (Πρὸς Κορινθίους Β΄ ε΄ 1-5).

Ἑρμηνεία: «Ξέρουμε πώς, ἂν ἡ ἐπίγεια σκηνὴ ποὺ κατοικοῦμε, δηλαδὴ τὸ σῶμα, διαλυθεῖ, ἔχουμε στοὺς οὐρανοὺς κατοικία αἰώνια, οἰκοδομημένη ἀπὸ τὸν Θεό κι ὄχι ἀπὸ ἀνθρώπινα χέρια. Γι' αὐτὸ τώρα στενάζουμε, περιμένοντας μὲ λαχτάρα νὰ ντυθοῦμε τὸ οὐράνιο σῶμα μας. Κι ἂν ντυθοῦμε τὸ οὐράνιο σῶμα, δὲν θὰ μείνουμε γυμνοί. Γιατὶ ἐμεῖς ποὺ εἴμαστε στὸ ἐπίγειο σῶμα στενάζουμε ἀπὸ τὸ βάρος του. Ὄχι πὼς θέλουμε νὰ τὸ ἀποβάλουμε. Θέλουμε νὰ ντυθοῦμε ἕνα καινούργιο. Ἔτσι ἡ ζωὴ θὰ νικήσει τὸ θάνατο. Αὐτὸς ποὺ μᾶς προετοίμασε γι' αὐτὸ τὸ ἄφθαρτο σῶμα εἶναι ὁ Θεός. Αὐτὸς μᾶς ἔδωσε τὸ Πνεῦμα ὡς ἐγγύηση».

Μ' αὐτὴ τὴν ἐγγύησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἐλπίδα μετέστη ἀπὸ τῶν λυπηροτέρων εἰς τὰ θυμηδέστερα καὶ ἀπὸ τῶν προσκαίρων εἰς τὰ αἰώνια, κατὰ τὴν ὑπόσχεσι τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ:

«Πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ἦτε» (Ἰωάννου ιδ΄ 2-3)

Ἑρμηνεία: «Ἐγὼ πηγαίνω νὰ σᾶς ἑτοιμάσω τόπο. Κι ὅταν πάω καὶ σᾶς ἑτοιμάσω τόπο, πάλι θὰ ἔρθω καὶ θὰ σᾶς πάρω κοντά μου, ὥστε ὅπου εἶμαι ἐγὼ νὰ εἶστε κι ἐσεῖς. Ξέρετε βέβαια καὶ ποῦ πηγαίνω καὶ τὴν ὁδὸ ποὺ ὁδηγεῖ ἐκεῖ».

Γι' αὐτὸ ὁ φιλανθρωπότατος Κύριός μας προσευχήθηκε στὸν Ἐπουράνιο Θεὸ καὶ Πατέρα Του καὶ Θεὸ καὶ Πατέρα μας:

«Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσι

μετ᾽ ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου» (Ἰωάννου ιζ΄ 24).

Ἑρμηνεία: «Πατέρα, αὐτοὶ ποὺ μοῦ ἔδωσες θέλω ὅπου εἶμαι ἐγὼ νὰ εἶναι κι ἐκεῖνοι μαζί μου, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ βλέπουν τὴ δόξα τὴ δική μου, τὴ δόξα ποὺ μοῦ χάρισες, γιατὶ μὲ ἀγάπησες προτοῦ νὰ δημιουργηθεῖ ὁ κόσμος».

Β΄. Αὐτὴ ἡ ἐν Χριστῷ ἐλπίδα τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐστηρίζετο στὴν ὑπακοὴ μὲ τὴν ὁποία ἀνταποκρινόταν σ᾽ ὅλες τὶς κλήσεις τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς του, ὅπως τὶς ἐγνωρίσαμε ὅλοι, ἰδιαιτέρως ὅμως ἐμεῖς οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς *«διαμεμενηκότες μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς αὐτοῦ»* (Λουκᾶ κβ΄ 28).

1) Ὑπήκουσε στὴν κλῆσι τοῦ Θεοῦ νὰ ἀφιερωθεῖ ὁλοσχερῶς σ᾽ Αὐτὸν καὶ εὐπειθὴς στὴν οὐράνια κλῆσι του (Πράξεων κστ΄ 19) ἔδωσε τὶς ὑποσχέσεις τῆς μοναχικῆς πολιτείας (1961) καταλιπὼν γένος, ὕπαρξι, σταδιοδρομία, λογισάμενος τὸ μοναχικὸ ἔνδυμα τιμιώτερο καὶ πολυτελέστερο, ἐπειδὴ ἔχει αἰώνια λαμπρότητα, ἀπὸ τὰ ἄλλα κοσμικὰ ἐνδύματα μὲ τὴν ἐφήμερη λάμψι.

Ἐνῷ τὸ μέλλον του διεγράφετο, κατὰ τὴν ἀντίληψι τοῦ κόσμου τούτου, γιὰ ἐκεῖνον λαμπρό, ἐκεῖνος ἐπέλεξε νὰ ἀποκτήσει καὶ τὴν κατὰ Θεὸ σοφία, ἐραστὴς αὐτῆς γενόμενος κατὰ τὸν τύπο τῶν ἁγίων καὶ μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας.

2) Ὑπήκουσε στὴν κλῆσι τοῦ Θεοῦ νὰ ἱερωθεῖ καὶ νὰ κατασταθεῖ *«οἰκονόμος τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ»* (Πρὸς Κορινθίους Α΄ δ΄ 1), διαχειριστὴς *«τῆς ποικίλης χάριτος τοῦ Θεοῦ»* (Α΄ Πέτρου δ΄ 10), νὰ ἀναλάβει ἱεραποστολικὴ διακονία στὴν Ἐκκλησία καὶ ἐχώρησε ἀνελθὼν μὲ ταπείνωσι καὶ μὲ συναίσθησι *«τίνι προσέρχεται»* τὶς ἱερὲς βαθμίδες τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος, χειροτονηθεὶς Διάκονος (1961) καὶ Πρεσβύτερος (1965).

Θείῳ ζήλῳ πυρπολούμενος ἐργάσθηκε ὡς Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ, θέσας στὸ ἔργο τῆς διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τὰ περικοσμοῦντα αὐτὸν πολλὰ καὶ ἔκτακτα φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα χαρίσματα.

Ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν στὴν πρώτη νεότητά του ὡς Διάκονο καὶ Πρεσβύτερο στὶς θέσεις ποὺ διακόνησε μαρτυροῦν, ὅτι παρέστησε ἑαυτὸν *«δόκιμον τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας»* (Πρὸς Τιμόθεον Β΄ β΄ 15).

Λειτουργοῦσε, κήρυττε, δίδασκε, παρηγοροῦσε, ἔλεγχε καὶ τὰ πάντα τὰ ἔπραττε, γιὰ νὰ δοξάζεται ὁ Τριαδικὸς Θεός μας.

3) Ὑπήκουσε στὴν κλῆσι τοῦ Θεοῦ νὰ ἀνέλθει καὶ στὴν ὑπάτη

κρηπίδα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας, αὐτὴ τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅταν ἐκλέχθηκε (1974) Μητροπολίτης τῆς περιβλέπτου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ.

Μὲ τὴν ἱκμάδα τῆς ἀλκῆς του γεώργησε τὸν ἱεραποστολικὸ ἀγρό, στὸν ὁποῖο ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸν κάλεσε, ὡς καλὸς ποιμένας, ἔχοντας πρότυπό του τὸν καλὸ ποιμένα Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό (Ἰωάννου ι΄ 1-10). Ἐσφράγισε κατὰ τὰ εἴκοσι τέσσερα περίπου ἔτη τῆς θεοφιλοῦς ἀρχιερατείας του, ὡς Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ, ἀνεξίτηλα τὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ τῆς περιοχῆς.

Ἐξομολογήθηκε στὴν ἰδιόγραφη διαθήκη του (3 Νοεμβρίου 1989) ὡς Μητροπολίτης Δημητριάδος:

«Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ παρὰ τὴν ἀναξιότητά μου ἀνεδείχθην εἰς τὸ μέγιστον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀξίωμα τοῦ Ἐπισκόπου, τὸ ὁποῖον ἐφρόντισα νὰ ὑπηρετήσω μέχρις ὥρας μὲ πιστότητα καὶ ἀφοσίωσιν».

4) Ἀπὸ ἐκεῖ κλήθηκε ἀπὸ τὸν Θεό, μὲ τὶς ψῆφους τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (28.4.1998), σὲ μείζονα διακονία μὲ μείζονες εὐθύνες καὶ κινδύνους, γιὰ νὰ κυβερνήσει τὸ νοητὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος καὶ Προκαθήμενος τῆς καθ᾽ Ἑλλάδα Ἐκκλησίας ἐπὶ ἐννέα ἔτη καὶ ἐννέα μῆνες περίπου.

Εὐνόητο εἶναι, ὅτι τυγχάνει δυσχερὲς ἀσφαλῶς νὰ συμπεριλάβουμε στὴν ὁμιλία αὐτὴ γιὰ τὴν παροῦσα περίστασι ὅλα ὅσα ἔπραξε καὶ ἐδίδαξε κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀρχιεπισκοπείας του, περὶ ἧς *«οὐκ ἔστι κατὰ μέρος λέγειν»* (Ἑβραίους θ΄ 5).

Ἐκεῖνα ὅμως τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ καταθέσουμε ὡς μαρτυρία μας γιὰ τὸν σεπτὸ Πρωθιεράρχη εἶναι ταῦτα:

α) Ὅτι ἀγάπησε τὸν Θεὸ καὶ ἐργάσθηκε αὐτοθυσιαστικῶς γιὰ τὴν δόξα τοῦ Παναγίου Ὀνόματός Του εἴτε λειτουργώντας, εἴτε κηρύττοντας, εἴτε περιοδεύοντας σὲ ἐνορίες καὶ Ἱερὲς Μητροπόλεις, εἴτε διδάσκοντας, εἴτε συγγράφοντας, πιστὸς στὸν Θεό, στὴν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου Του, στὴν ἀγάπη Του, στὴν πρόνοιά Του, στὴν δύναμί Του καὶ στὴν ἀγαθότητά Του. Ἐγνώριζε νὰ Τὸν ἐπικαλεῖται σ᾽ ὅλα τὰ ἔργα του καὶ νὰ Τὸν ὑπηρετεῖ μὲ ὅλες του τὶς δυνάμεις μὲ προθυμία καὶ πιστότητα νύκτα καὶ ἡμέρα. Ἡ ζωή του προσφέρθηκε θυσία ὁλοκαυτώματος στὸν Θεὸ στὸν βωμὸ τῶν ὁλοκαυτωμάτων, σ᾽ αὐτὸ τὸ βωμὸ ποὺ θυσιάζονται ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ *«εὐθέως καὶ πάντα»* (Λουκᾶ ε΄ 11).

β) Ὅτι συνείχετο ἀπὸ τὴν μέριμνα γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας. Τὸ ὅραμα τῆς ἀρχιεπισκοπείας του ἦταν νὰ εἶναι ἡ Ἐκκλησία μας μία ζῶσα

μαρτυρία Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸν σύγχρονο κόσμο, διδάσκουσα τὸ Εὐαγγέλιο τῆς ἀληθείας, καταθέτουσα *«τὸν λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος»* (Α΄ Πέτρου α΄ 21), γιὰ νὰ ὁδηγοῦνται οἱ ἄνθρωποι στὴν ζωή τους ἀπὸ τὸ θεῖο θέλημα, ἀνακουφίζουσα τοὺς κουρασμένους καὶ φορτωμένους τῆς παρούσας ζωῆς, δεχόμενη τοὺς πάντες σὰν μιὰ ζεστὴ στοργικὴ ἀγκαλιά, μαρτυροῦσα *«τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακράν»* (Πρὸς Ἐφεσίους β΄ 17) *«τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ»* (Πρὸς Τιμόθεον Α΄ γ΄ 16).

Ἑρμηνεία: «Τὸ μυστήριο τῆς πίστεως ποὺ μᾶς ἀποκαλύφθηκε: Ὁ Θεὸς φανερώθηκε ὡς ἄνθρωπος, τὸ Πνεῦμα ἀπέδειξε ποιός ἦταν· φανερώθηκε στοὺς ἀγγέλους, κηρύχθηκε στὰ ἔθνη, τὸν πίστεψε ὁ κόσμος, ἀναλήφθηκε μὲ δόξα».

γ) Ὅτι ἐγένετο ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν μὲ σπλάγχνα φιλαδελφίας πατέρας στοργικὸς καὶ διδάσκαλος ἱκανός. Ἐπολιτεύθη ἄνευ δόλου, ἄνευ ἰδιοτελείας, ἄνευ μικροπρεπειῶν.

Ἀγαπήθηκε καὶ μισήθηκε ἐξ ἴσου. Τὸν ἐμπιστεύθηκαν καὶ τὸν ἀμφισβήτησαν.

Ὅσο ὁ πιστὸς λαὸς τὸν ἐξύψωνε τόσο οἱ ἐχθροί του τὸν ἔπνιγαν. Οὔτε ὅμως ἀπὸ τὴν τιμὴ τοῦ προσώπου του ζαλίσθηκε οὔτε ἀπὸ τὸν πόλεμο τῶν ἐχθρῶν του ἀπογοητεύθηκε.

Ἐξομολογήθηκε στὴν διαθήκη του :

«Δὲν μισῶ οὔτε μνησικακῶ διὰ τοὺς μισήσαντές με ἢ τοὺς πολεμήσαντές με. Τοὺς συγχωρῶ ὅλους καὶ ζητῶ ἀπὸ ὅλους συγχώρησιν. Ἰδιαιτέρως συγχωρῶ τοὺς ἀδικήσαντές με διὰ λόγων ἢ διὰ ἔργων».

Τὸ μόνο ποὺ ἐγνώριζε νὰ πράττει ἦταν τὸ καθῆκον του. Ἔγραψε ὅτι αὐτὸ τὸ καθῆκον του τὸν *«ἔφερε συχνὰ εἰς ἀντιδικίαν καὶ ῥῆξιν μὲ διαφόρους ἀνθρώπους ἐκφραστὰς ἰδεῶν καὶ ἀπόψεων ἐλεγκτέων. Δὲν μισῶ οὔτε μνησικακῶ διὰ τοὺς ἐπικριτάς μου ἢ τοὺς πολεμήσαντές με ... Εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγῶνας μου ὑπῆρξα ἐνίοτε σκληρός, ἀλλ᾽ οὐδέποτε ἄδικος. Δὲν μισῶ κανέναν, ὅλους τοὺς ἀγαπῶ καὶ δι᾽ ὅλους προσεύχομαι».*

5) *«Ὑπῆρξα προνομιοῦχος, ποιμάνας λαὸν ἐκλεκτὸν καὶ φιλοπρόοδον»* σημείωσε στὴν ἰδιόγραφη διαθήκη του, ἀνταποδίδοντας ἀγάπη στοὺς πιστοὺς ποὺ τὸν ἀγάπησαν, ποὺ τὸν ἐμπιστεύθηκαν, ποὺ ἐμπνεύσθηκαν ἀπὸ τὸν χειμαρρώδη καὶ ἑλκυστικὸ λόγο του, ποὺ δάκρυζαν ὅταν δάκρυζε, ποὺ χαμογελοῦσαν ὅταν χαμογελοῦσε, ποὺ οἱ κτύποι τῆς καρδιᾶς τους ἐπάλλοντο συγχρονισμένοι στοὺς ρυθμοὺς τῆς δικῆς του καρδιᾶς. Σ᾽ ὅλους ἀνταπέδωσε τὴν εὐγνωμοσύνη του γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη τους, τὸν σεβασμό τους, τὴν ἀνυπόκριτη καὶ

τὴν ἀνυστερόβουλη ἀγάπη τους στὸ πρόσωπό του. Ἕνα *«εὐχαριστῶ»* ἦταν ἡ τελευταία του ἐπὶ τῆς γῆς λέξι ποὺ ψέλλισαν τὰ πονεμένα χείλη του. Εὐχαρίστησε Θεὸ καὶ ἀνθρώπους καὶ ἀπεδήμησε πρὸς τὴν αἰώνια οὐράνια πατρίδα μας.

Ἀγάπησε τὸν ἑλληνικὸ λαὸ καὶ τὸν ὑπηρέτησε μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις του, προκινδυνεύοντας ὑπὲρ αὐτοῦ, στηρίζοντας τὰ οὐσιώδη καὶ μεγάλα τῆς ζωῆς του, τὴν ἱστορία του, τὴν γλῶσσα του, τὴν ταυτότητά του, τὴν αὐτοσυνειδησία του, τοὺς ἀγῶνες του, τὴν ψυχή του. Σύσσωμη ἡ πολιτειακὴ καὶ πολιτικὴ ἡγεσία τῆς εὐλογημένης Πατρίδος μας, κατὰ τὴν ἐξόδιο Ἀκολουθία, τοῦ ἀναγνώρισε αὐτὴ τὴν προσφορὰ στὴν κοινωνία καὶ τὴν Πατρίδα.

Τὸ ὅραμά του ἦταν οἱ Ἕλληνες νὰ ζοῦν καὶ νὰ εὐημεροῦν μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐθνῶν καὶ λαῶν στὸν σύγχρονο κόσμο μὲ ἀξιοπρέπεια καὶ αὐτογνωσία, ἀμιλλόμενοι καὶ διακρινόμενοι σὲ ἔργα εἰρήνης, προόδου, πολιτισμοῦ, χωρὶς νὰ ὑποτιμοῦν τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παραιτοῦνται τῶν πνευματικῶν καὶ ἱστορικῶν τους δικαίων. Αὐτὴ τὴν πνευματικὴ περιουσία, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἄρτημα (τὸ κόσμημα) τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων, ὑπερασπίσθηκε μὲ πάθος καὶ αὐτοθυσία.

6) Τέλος κλήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ πειρασθεῖ μὲ πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς πειρασμούς. Στοὺς πειρασμούς του δὲν λύγισε. Ἀνέβηκε πολλάκις κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀρχιεπισκοπείας του μὲ γενναιότητα τὸν Γολγοθᾶ καὶ σταυρώθηκε σιωπῶν. Στοὺς πειρασμούς του ἔδειξε τὴν δύναμι τῆς πίστεώς του στὸν Θεό, τὸ μεγαλεῖο του, τὴν δύναμι τῆς ψυχῆς του, τὸ ὑψηλὸ τοῦ φρονήματός του, τὴν εὐγένεια τῆς καρδιᾶς του, μὲ τὴν ὁποία αἰχμαλώτιζε καὶ συγκινοῦσε τοὺς πάντες μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας καὶ ἀναπνοῆς του.

Ἡ ὑπομονή του στοὺς πειρασμούς του, τὸ ἀγόγγυστον, ἡ ἀνεξικακία του, ἡ καρτερία του, ἡ συγγνώμη ποὺ σ᾽ ὅλους παρέσχε ἐστόλισαν, μαζὶ μ᾽ ὅλη τὴν πολύκαρπο καὶ καλλίκαρπο διακονία του, οὐσιαστικῶς τὴν τιμία κορυφή του κι ὄχι ἡ λαμπηδόνα τῶν εὐτελῶν λίθων τῆς φθαρτῆς ἀρχιεπισκοπικῆς μίτρας του.

Γ΄. *«Αἶρων τὰ δράγματα»* (Ψαλμὸς ρκε΄ (ρκστ΄) 125, 6) τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας του ἀνῆλθε νὰ καταθέσει ταῦτα προσκυνητῶς στὸν θρόνο τοῦ Ἐσφαγμένου Ἀρνίου, ἐξοφλώντας τὸ ὀφειλόμενο ὑπαρξιακὸ χρέος του γιὰ τὸν πλοῦτο τῶν θείων εὐλογιῶν ποὺ ἔλαβε στὴν ζωή του.

«Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ᾽ ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκά-

στῳ ὡς τὸ ἔργον ἔσται αὐτοῦ. ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἀρχὴ καὶ τέλος» (Ἀποκάλυψις κβ΄ 12-13).

Ἑρμηνεία: Ἀκοῦστε ! Ἔρχομαι σύντομα, λέει ὁ Ἰησοῦς, καὶ φέρνω μαζί μου τὴν ἀμοιβή, γιὰ ν᾽ ἀνταποδώσω στὸν καθένα κατὰ τὰ ἔργα του. Ἐγὼ εἶμαι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

Ἀνῆλθε γιὰ νὰ ἀναπαυθεῖ ἀπὸ τοὺς κόπους του ποὺ κατέβαλε πολλάκις μετὰ πολλῶν δακρύων γιὰ τὴν δόξα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ μας, τὴν εὔκλεια τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μας καὶ τὴν σωτηρία τῶν ψυχῶν τῶν ἀδελφῶν μας *«ὑπὲρ ὧν Χριστός ἀπέθανε»* (Πρὸς Ρωμαίους ιδ΄ 15 καὶ Πρὸς Κορινθίους Α΄ η΄ 11).

Ἀνῆλθε ἀφήνοντας καὶ αὐτὴ τὴν παραίνεσι καὶ προτροπή:

«Παρακαλῶ τὸν λαόν μας νὰ ἀποβάλῃ τὶς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας προκαταλήψεις του, τοὺς γονεῖς παρακαλῶ νὰ ὁδηγοῦν τὰ παιδιά τους εἰς τὸν Χριστόν, τοὺς νέους ἐξορκίζω νὰ βιώσουν τὴν εὐτυχία κοντὰ εἰς τὴν πίστιν».

Ἡ ποθεινοτάτη καὶ ἐπέραστη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ἡ Σεπτὴ τῶν Ἱεραρχῶν Χορεία, οἱ Πρεσβύτεροι, οἱ Διάκονοι, οἱ Μοναχοὶ καὶ οἱ Μοναχές, οἱ κατὰ πᾶσα ἔννοια Ἄρχοντες τῆς Πατρίδος, ὅλοι οἱ πιστοὶ τὸν συνοδεύουμε μὲ τὴν εἰλικρινῆ προσευχή μας καί, καταθέτοντας μὲ σεβασμὸ τὴν εὐγνωμοσύνη μας γιὰ ὅσα προσέφερε στὴν Ἐκκλησία μας, προσευχόμαστε:

«Δὸς Κύριε αὐτῷ
καὶ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς».
(Ἀποκάλυψις β΄ 10)

ΜΕΡΟΣ Β΄

Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ –
Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

α) Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς 13ης Ἰουλίου ἐ.ἔ. ἐξελέγη Μητροπολίτης Δημητριάδος ὁ ἄχρι τοῦδε Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Σ. Ἀρχιμ. κ. Χριστόδουλος Παρασκευαΐδης, τελεσθέντος αὐθημερὸν τοῦ μικροῦ καὶ μεγάλου Μηνύματος. Τῇ ἑπομένῃ ἡμέρᾳ, Κυριακῇ 14ῃ Ἰουλίου, ἐτελέσθη ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Ἐψηφισμένου Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου, ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Παλ. Φαλήρου, ἔνθα οὗτος ὑπηρέτησεν ὡς ἱεροκήρυξ ἐπὶ 10ετίαν. Τὴν χειροτονίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ν. Σμύρνης κ. Χρυσοστόμου, Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἀντωνίου καὶ Σταυρουπόλεως καὶ Νεαπόλεως κ. Διονυσίου.

Προσφωνῶν ὀλίγον πρὸ τῆς χειροτονίας τὸν Ἐψηφισμένον Μητροπολίτην Δημητριάδος κ. Χριστόδουλον ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, εἶπε τὰ ἑξῆς:

Θεοφιλέστατε,

Εἰς τὴν δύσκολον καμπήν, τὴν ὁποίαν διέρχεται ἡ Ἐκκλησία, ἔχει ὑψίστην ἀνάγκην νὰ ἐπιστρατεύσῃ τὰ πλέον ἐπίλεκτα στελέχη ἐκ τῶν πνευματικῶν της ἐφεδρειῶν, διὰ νὰ ἐπανδρώσῃ τὰς καιρίας ἀμυντικάς της ἐπάλξεις, ἐν τῇ ἀγωνιώδει προσπαθείᾳ αὐτῆς, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν κατὰ κύματα εἰς τὴν ἐποχήν μας ἐφορμώντων κατ' αὐτῆς ἐχθρῶν.

Ἴσως τοῦτο δὲν εἶναι τυχαῖον, ἀλλὰ κατὰ Χάριν Κυρίου, ἵνα διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν διαλάμψῃ ἡ Ἀποστολικὴ διαβεβαίωσις τοῦ Κυρίου, ὅτι ἡ ὑπ' Αὐτοῦ ἱδρυθεῖσα Ἐκκλησία δοκιμαζομένη θὰ ἀνέρχηται ἔτι ὑψηλότερον, ἀλλ' «οὐδὲ πύλαι Ἅδου κατισχύσουσιν αὐτῆς».

Τὸ ἐκλεκτὸν τῶν ἐφοδίων, ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι τὸ ἀήττητον ὅπλον τῶν μαχητῶν της, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ἐκτιμῶσα τὸ ἦθος, τὴν πλουσίαν κατάρτισιν, τὰς σπανίας ἱκανότητας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔνθερμον, ὑγιᾶ ἐκκλησιαστικὸν

ζῆλον, ἐθεώρησεν ἐπιβεβλημένον, διακόπτουσα τὴν λιπαρὰν προσφοράν σου εἰς τὴν ἄκρως ἐμπιστευτικὴν θέσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν τῇ ὁποίᾳ, ἀφ' ἱκανοῦ χρόνου, καρποφόρως διακονεῖς, νὰ σὲ ἐπιστρατεύσῃ δι' ὑψηλοτέρας πτήσεις, ἐμπιστευομένη εἰς χεῖράς σου τὴν διαποίμανσιν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, ἐν τῇ βεβαιότητι, ὅτι, καὶ ἀπὸ τῆς ἐπάλξεως ταύτης τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, πλήρως θὰ δικαιώσῃς τὰς προσδοκίας της, ὑπὸ τὰς εὐλογίας καὶ τὴν ὡς μέχρι τοῦδε ἐνίσχυσιν τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, εἰς τὸν διεξαγόμενον ἀγῶνα ἐπικρατήσεως τῶν ἰδεῶν τοῦ Φωτός, ὅστις, ἀσφαλῶς, καὶ πάλιν θὰ ἀποβῇ νικηφόρος, πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ κλέος τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἀπαντῶν εἰς τὴν προσφώνησιν ταύτην ὁ Ἐψηφισμένος, εἶπε:

Καθώς, Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα καὶ Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἱεράρχαι, καθὼς ζῶ τὴν κατανυκτικὴν ταύτην στιγμήν, τὴν ἱερωτέραν τῆς ἱερατικῆς μου ζωῆς, καὶ μετέχω ὅλαις μου ταῖς αἰσθήσεσι τῶν περὶ ἐμὲ σήμερον τελουμένων, καταστοχάζομαι, ἐν ἀφάτῳ συγκινήσει ψυχῆς, τὰς ἀπείρους τοῦ Κυρίου μου πρός με εὐεργεσίας, τὰς παιδιόθεν καὶ ἄχρι τοῦ νῦν δαψιλῶς εἰς ἐμὲ παρασχεθείσας.

Ὁ Κύριος ηὐδόκησε νὰ γεννηθῶ ἐκ γονέων εὐσεβῶν καὶ τιμίων, οἱ ὁποῖοι, μετὰ θυσιῶν πολλῶν, ἕνεκα περιστάσεων τοῦ βίου, ὄχι μόνον μὲ ἀνέθρεψαν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐμερίμνησαν διὰ τὴν θύραθεν μόρφωσίν μου, οὐδενὸς πρὸς τοῦτο φεισθέντες κόπου. Νέος ἀκόμη, σχεδὸν παῖς, εἰσῆλθον εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ, ἀρχικῶς μὲν ὡς βοηθὸς τῶν ἱερέων εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, καὶ ἀκολούθως ὡς ἱεροψάλτης. Ἐκεῖ ἤρχισα νὰ συνειδητοποιῶ τὴν κλῆσιν πρὸς τὴν ἱερωσύνην, τὴν ὁποίαν ὅμως ὁ πνέων λίβας τῆς νεανικῆς ἀσταθείας καὶ τῶν ποικίλων σαγηνευτικῶν προτάσεων διὰ μίαν λαμπρὰν κατὰ κόσμον σταδιοδρομίαν, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μαράνῃ καὶ τελείως ἐξαλείψῃ, ἐὰν κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν δὲν ἐνεφανίζετο εἰς τὴν ζωήν μου ὁ πνευματικὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ὁ ἀπὸ Θεοῦ ὄντως ἀπεσταλμένος πνευματικός μου πατήρ, ὁ σήμερον μετέχων τῆς λειτουργικῆς ταύτης συνάξεως ἀρχιμανδρίτης κ. Καλλίνικος Καροῦσος, ὅστις ὄχι μόνον τότε ἀνεθέρμανε τὸν ζῆλον μου καὶ τὸν κατηύθυνε πρὸς τὴν ὀρθὴν ἐκκλησιαστικήν του κατεύθυνσιν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν μετ' ὀλίγον εἴσοδόν μου εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦ νῦν μοί ἐνέπνευσε τὸ γνήσιον ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα καὶ τὴν ἄδολον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπην, διδάξας με ὅτι ὁ Κύριος ἔδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του ποιμένας καὶ διδασκάλους, ὧν ἄνευ οὐδὲν ἐν αὐτῇ τελεῖται. Οὕτως ἀπὸ τῆς νεανικῆς ἐκείνης ἡλικίας ἐμαθητεύθην ὅτι «τὸν Ἐπίσκοπον ὡς

αὐτὸν τὸν Κύριον δεῖ προσβλέπειν», ἵνα κατὰ τὸν Θεοφόρον Ἰγνάτιον εἴπω, ὡς τεταγμένον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ, καὶ ὅτι τῆς «Ἐκκλησίας οὐδὲν ἴσον», ἵνα τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον εἰς μέσον ἀγάγω. Ἡ ἐπὶ μίαν ὅλην 20ετίαν, περίπου, κοινὴ πνευματικὴ ζωὴ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ καθοδήγησιν καὶ ἡ ὑπὸ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ μέριμναν ἀνάπτυξις ἐν ἐμοὶ ἀκραιφνοῦς ἐκκλησιαστικοῦ πνεύματος ὑπῆρξε δι' ἐμὲ μία κατ' ἐξοχὴν δωρεὰ τοῦ ἁγίου Θεοῦ, τῆς ὁποίας τὴν ἀνυπολόγιστον ἀξίαν δύναταί τις νὰ ἐκτιμήσῃ, ἐὰν ἀναλογισθῇ πόσον σπανία κατήντησεν εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἡ ὀρθὴ περὶ Ἐκκλησίας ἀντίληψις εἰς τὰς καρδίας οὐ μόνον ὡρισμένων ἐκ τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ κληρικῶν εἰσέτι.

Μετὰ τὴν δωρεὰν ταύτην ἡ τοῦ Κυρίου μου ἀγαθότης μοί ἐπεφύλασσε τὸ ἱερὸν τοῦ πρεσβυτέρου ὑπούργημα, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μίαν συνεχῆ δεκαετίαν ἤσκησα ἐν τῷ ἁγίῳ καὶ πανσέπτῳ ναῷ τούτῳ, ἔνθα πολλάκις, καὶ ὡς ἱερουργὸς προσεγγίζων τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ καὶ ὡς ἱεροκήρυξ τὰ θεῖα λόγια τῷ λαῷ ἐξαγγέλλων, ἔζησα στιγμὰς ἀλησμονήτους ἐν μέσῳ ἑνὸς εὐγενοῦς ποιμνίου, συνεργατῶν ἀξίων, συλλειτουργοῦ ἀδελφοῦ ἀγαπητοῦ καὶ ἐν μέσῳ ἐκδηλώσεων ἀγάπης καὶ τιμῆς ἑνὸς κόσμου ἀνεκτιμήτου, τοῦ ὁποίου ζωηροτάτην πάντοτε θὰ διατηρῶ τὴν ἀνάμνησιν.

Καὶ πολλὰς ἄλλας μοὶ ἐπεφύλασσε δωρεὰς ὁ Κύριος, ὧν μεγίστη καὶ ἀνυπολόγιστος, τὸ σημερινὸν Μυστήριον, τὸ διὰ χειρῶν τῆς Ὑμετέρας σεπτῆς Μακαριότητος τελεσιουργούμενον. Δὲν φρίττω, Μακαριώτατε, τόσον διὰ τὸ ὕψος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, γνωστὸν ἄλλωστε εἰς ὅλους καὶ δυσπερίγραπτον, ὅσον διὰ τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον πάντοτε ἐνέχει διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ὕπαρξιν ἡ ἐπὶ ὑψηλοῦ πεδίου πορεία ἐκείνου, ὅστις ἐθισθεὶς ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν εὐστάθειαν τῆς ὁδοῦ, καλεῖται νῦν νὰ διακινδυνεύσῃ τὸν ἴλιγγον τοῦ ὕψους. Ὁμολογῶ ὅτι συστέλλομαι πρὸ τοῦ κινδύνου τούτου τῆς πνευματικῆς ἀλλοιώσεως, ἐπιθυμῶν νὰ διατηρήσω καὶ εἰς τὸ ὕψος, εἰς τὸ ὁποῖον μὲ ἀνάγει σήμερον ἡ σεπτὴ Ὑμῶν δεξιά, προσγειωμένον νοῦν καὶ καρδίαν νήφουσαν.

Ναί. Ὁ Ἐπίσκοπος ὀφείλει νὰ εἶναι νηφάλιος, κατηρτισμένος, ὁλοκληρωμένος, τύπος καὶ εἰκὼν Χριστοῦ. Ὁ ἱερὸς Ἰγνάτιος ζητεῖ τὸν Ἐπίσκοπον ἐπιεικῆ καὶ ἀγάπης ἔμπλεων. Καὶ ὁ ἱερὸς Πολύκαρπος θέλει τοῦτον ἑδραῖον καὶ ἀμετακίνητον ὡς ἄκμονα τυπτόμενον. Εἰς δὲ τὴν σημερινὴν ἰδίᾳ ἐποχήν, καθ' ἣν αἱ πνευματικαὶ ἀνακατατάξεις κρημνίζουν θεοὺς καὶ εἴδωλα καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ κατεστημένου συντελεῖ εἰς τὴν γένεσιν τῆς αὐθαιρεσίας καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν πλησμονὴν τῶν συγχύσεων, ὁ Ἐπίσκοπος καλεῖται νὰ διαθέτῃ ἑνό-

ρασιν κρυσταλλίνην καὶ σύλληψιν τοῦ παλμοῦ τῶν καιρῶν. Καλεῖται νὰ εἶναι δέκτης καὶ πομπός. Δέκτης τῶν μηνυμάτων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπεδημένων τῆς γῆς, καὶ πομπὸς κυμάτων παρηγορίας, εἰρήνης, ἀγάπης, στοργῆς καὶ ἀληθείας.

Μόνον οὕτω τῆς Ἐκκλησίας ἡ ναῦς οὐριοδρομεῖ καὶ τῶν πιστῶν τὰ πλήθη εἰς ἀκύμαντον ὁδηγοῦνται λιμένα καὶ σώζονται ἀπὸ τῆς τρικυμίας τῶν τοῦ βίου δεινῶν καὶ συμφορῶν.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ τὰς ἀπείρους αὐτοῦ εὐεργεσίας, ἃς οἶδα καὶ ἃς οὐκ οἶδα. Εὐχαριστῶ τῷ Μακαριωτάτῳ Πατρί μου, τῷ ἐπ' ἐμοὶ τόσον στοργικῶς ἐπιβλέψαντι καὶ τιμήσαντι ἐξόχως καὶ δαψιλῶς, διὰ τῆς πρὸς τὴν σεπτὴν καὶ Ἱερὰν τῆς Ἱεραρχίας Σύνοδον περὶ τῆς ταπεινότητός μου εὐμενοῦς αὐτοῦ προτάσεως, ὡς καὶ αὐτῇ τῇ χορείᾳ τῶν σεβασμίων Ἀρχιερέων, τῶν διὰ τῆς τιμίας αὐτῶν ψήφου καταστησάντων με συμποιμένα αὐτῶν Ἐπίσκοπον. Τὸ φορτίον, ὅπερ τίθεται σήμερον ἐπὶ τῶν ὤμων μου, καὶ βαρὺ εἶναι, καὶ πολύτιμον. Εἴθε ὁ Κύριος νὰ μὲ ἐνισχύσῃ, ὥστε νὰ τὸ φέρω μετὰ βαθείας συναισθήσεως τῆς ὑπερβαλλούσης ἀξίας αὐτοῦ. Εὐχαριστῶ ὡσαύτως καὶ πᾶσιν ἐκείνοις, τοῖς τε ἐγγὺς καὶ τοῖς μακράν, τοῖς συντελέσασι, διὰ τῶν κατὰ καιροὺς προσφερθεισῶν εἰς ἐμὲ συμβουλῶν καὶ πάσης ἄλλης ἠθικῆς συμπαραστάσεως, εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ καὶ τὴν αὔξησίν μου εἰς ἀρετὴν καὶ τελειότητα.

Μακαριώτατε,

Χθές, κατὰ μίαν ἰδιωτικὴν ἡμῶν συζήτησιν, μοὶ εἴπετε ἐν πολλῇ ἀγάπῃ: «Φρόντισε καὶ μετὰ τὴν ἐκλογήν σου νὰ παραμείνῃς οἷος μέχρι τώρα ἦσο». Φοβοῦμαι, Μακαριώτατε, μὴ καὶ ἐγὼ ἔχω τὸ πάθημα τοῦ Μωϋσέως. Εἰς ἐκεῖνον ὁ Θεὸς ἔδωκε μίαν ράβδον καὶ τὴν ἐντολὴν μὲ τὸν λόγον νὰ ἐξαγάγῃ ὕδωρ ἐκ πέτρας εἰς ἀναψυχὴν τοῦ λαοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνος, ἀντὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν λόγον, ἐκτύπησε τὴν ράβδον. Καὶ ὁ μὲν λαὸς ἔπιε ἐκ τοῦ ἀναβλύσαντος ὕδατος, ἐκεῖνος ὅμως ἐστερήθη τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας.

Σήμερον, Μακαριώτατε, θέτετε εἰς τὰς χεῖράς μου μίαν ράβδον. Ἐντολὴ ὅμως τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ χρησιμοποίησις τοῦ λόγου, ὅστις εἶναι τομώτερος «ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον». Τὸ πέλαγος τῆς ἐπισκοπικῆς διακονίας, ὅπερ διανοίγεται ἐνώπιόν μου, ἐνέχει πολλάκις τὴν πιθανότητα νὰ δοκιμάσῃ τὸν πειρασμὸν τῆς ράβδου. Ἀλλ' ὄχι. Δεηθῆτε, Μακαριώτατε, ἵνα, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ θεϊκοῦ λόγου, ποιμάνω τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ Κυρίου λαόν.

Δεηθῆτε καὶ ὑμεῖς, ἅγιοι τοῦ Κυρίου Ἀρχιερεῖς, νὰ μὴ ἀλλοιωθῶ ἐκ τῆς τιμῆς. Καὶ σεῖς, ἀδελφοί μου ἐν Κυρίῳ, μνημονεύετε πάντοτε

ἐμοῦ ἐν ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν ἐντεύξεσιν ὑμῶν, ἵνα μὲ διατηρῇ δόκιμον τῆς χάριτος αὐτοῦ καὶ ἀνεπαίσχυντον τοῦ ἀμπελῶνος αὐτοῦ ἐργάτην πρὸς δόξαν τοῦ ἁγιωτάτου αὐτοῦ ὀνόματος καὶ εὔκλειαν τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἀμήν.

* * *

Βιογραφικὸν Σημείωμα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου

Ὁ νέος Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος Παρασκευαΐδης ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1939 εἰς Ξάνθην. Εἰς Ἀθήνας ὁ κατὰ κόσμον Χρῆστος Παρασκευαΐδης ἐγκατασταθεὶς τὸ 1941 παρηκολούθησε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῷ ἐν Πατησίοις Λεοντείῳ Λυκείῳ, ἀποφοιτήσας ἀριστοῦχος αὐτοῦ ἐν ἔτει 1956. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνεγράφη εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας πτυχιοῦχος κατέστη ἐν ἔτει 1961.

Παιδιόθεν ἐλαυνόμενος ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς ἐπιθυμίας τῆς ἱερωσύνης καὶ καλλιεργήσας, τῇ βοηθείᾳ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἀρχιμ. Καλλινίκου Καρούσου τὴν κλῆσιν ταύτην, ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα ἐν ἔτει 1961, καταταγεὶς εἰς τὴν Ἀδελφότητα τῆς Ἱ. Μονῆς Βαρλαὰμ Μετεώρων, ἧς Ἡγούμενος διετέλει ὁ ὡς ἄνω Ἀρχιμανδρίτης, μεθ' οὗ συνεδέετο πνευματικῶς ἀπὸ τοῦ 1956. Κατὰ τὸ ἔτος 1961 ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κυροῦ Διονυσίου, παραμείνας ἐν τῇ Μονῇ του, ἥτις ἤσκει εὐρὺ ἱεραποστολικὸν ἔργον καθ' ἅπασαν τὴν περιφέρειαν.

Τὸ ἔτος 1962 ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καταστὰς πτυχιοῦχος αὐτῆς ἐν ἔτει 1967.

Εἰς πρεσβύτερον ἐχειροτονήθη τὸ 1965 ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα, διορισθεὶς ἐν συνεχείᾳ ὡς ἱεροκήρυξ ἀρχικῶς μὲν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, Ἀσυρμάτου, ἀκολούθως δὲ εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Παλ. Φαλήρου (Ἰούνιος 1965), ἔνθα παρέμεινε μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονίας του. Κατὰ τὸ ἐννεαετὲς διάστημα τῆς διακονίας του ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἀνέπτυξε δρᾶσιν κηρυκτικήν, ἐγκαινιάσας ἑσπερινὰ ἑβδομαδιαῖα κηρύγματα καὶ ὁμιλίας, τακτικὰ κατὰ Κυριακὴν κηρύγματα, συγκεντρώσεις πνευματικῆς οἰκοδομῆς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, συνάξεις νέων κ.λπ. Παραλλήλως ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀποπερά-

τωσιν καὶ διακόσμησιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, ἀποτελοῦντος ἤδη κόσμημα τῆς ὅλης περιοχῆς.

Ἐν ἔτει 1967 ἀπεσπάσθη ἐπὶ 6μηνον, ἀποφάσει τῆς Ἱ. Συνόδου, ὡς ἱεροκήρυξ παρὰ τῇ Ἱ. Μητροπόλει Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου. Εὑρισκόμενος δ' εἰσέτι εἰς τὴν ἀκριτικὴν ταύτην Μητρόπολιν ἐκλήθη παρὰ τῆς Ἱ. Συνόδου, ἵνα ἀναλάβῃ καθήκοντα Γραμματέως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων, καὶ ἐν συνεχείᾳ Γραμματέως αὐτῆς. Ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ταῦτα κατ' Ἰανουάριον 1968 ἤσκησε ταῦτα μέχρι τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ εἰς Μητροπολίτην Δημητριάδος τῇ 13 Ἰουλίου 1974.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1959 διατελεῖ μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις τότε ἱδρυθείσης Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος «ἡ Χρυσοπηγή», τελούσης ἔκτοτε ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐποπτείαν τοῦ διαληφθέντος πνευματικοῦ, ἀρχιμ. κ. Καλλινίκου Καρούσου, μετέχων εἰς τὸ εὐρὺ ἱεραποστολικὸν αὐτῆς ἔργον, ὅπερ αὕτη ἀναπτύσσει, τῇ ἐγκρίσει καὶ εὐλογίᾳ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐν τῇ περιοχῇ Παγκρατίου. Ὁμοίως εἶναι μέλος τοῦ Δ. Σ. τοῦ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω Ἀδελφότητος ἱδρυθέντος ἐν Παγκρατίῳ Συνδέσμου Ἀγάπης «ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος», καθὼς καὶ τοῦ ἱδρύματος «Πνευματικὴ Διακονία Νεότητος».

Τὸν προφορικὸν θεῖον λόγον ἐκαλλιέργησεν ὡσαύτως καὶ δι' ὁμιλιῶν ἀπὸ ἐπισήμων βημάτων τῶν Ἀθηνῶν καὶ λοιπῶν Ἐπαρχιακῶν πόλεων, εἰς ἃς μετέβη κατὰ περίπτωσιν τῇ προσκλήσει τῶν οἰκείων Ἱεραρχῶν. Ἐκαλλιέργησεν ὡσαύτως καὶ τὸν γραπτὸν θεῖον λόγον ἐκδοὺς ὑπερτριάκοντα μέχρι σήμερον βιβλία ἐποικοδομητικοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, περιεχομένου. Διατελεῖ τακτικὸς συνεργάτης τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησία», «Ἐφημέριος», «Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός», «Ὀρθόδοξος Ἐπιστασία», καθὼς καὶ τῆς ἐφημερίδος «Ἱεροψαλτικὰ Νέα».

Τυγχάνει πτυχιοῦχος τῆς Γαλλικῆς καὶ Ἀγγλικῆς γλώσσης, καθὼς καὶ τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν.

[Ἐκ τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἀριθμὸς 17-18 (1/15 Σεπτεμβρίου 1974) σελ. 377-380]

β) Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος

Τὴν 28-4-1998 ἐξελέγη ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ Χριστόδουλος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος. Ἐνεθρονίσθη τὴν 9-5-1998. Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεώς του ἐξεφώνησε τὸν ἀκολουθοῦντα λόγον:

Λόγος ἐπιβατήριος

«Τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι» (Β΄ Κορ. ια΄ 29-31).

Μὲ βαθειὰ ταπείνωση καὶ πλήρη ἐπίγνωση τῶν ὑπερφυῶν περὶ ἐμὲ μυστηρίων, ποὺ κατεργάσθηκε μυστικῶς ἡ Θεία Χάρις, ἀνέρχομαι μὲ σταθερό, πλὴν ἀγωνιῶδες, βῆμα, τὶς βαθμίδες τοῦ περιπύστου αὐτοῦ καὶ πρώτου Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑποτασσόμενος στὸ ἀνεξιχνίαστο θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἕνα θέλημα, ποὺ βρῆκε τὴν ἐκφραστική του διέξοδο μέσα ἀπὸ μιὰ πολυσήμαντη πλειοψηφία τῆς Ἱεραρχίας καὶ μέσα ἀπὸ συγκινητικὲς καὶ αὐθόρμητες ἐκδηλώσεις ἐνθουσιασμοῦ καὶ χαρᾶς τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀπ' ἄκρου σὲ ἄκρο τῆς Πατρίδος, ποὺ μὲ πιστώνουν μὲ τὸ βαρὺ χρέος τῆς ἀνταπόκρισής μου στὶς ἐλπίδες καὶ προσδοκίες του. Εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδιᾶς τοὺς ἀδελφούς μου Σεβ. Ἱεράρχες, τὰ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ποὺ μὲ ἀνέδειξαν μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη των στὸν ὑψηλὸ αὐτὸ ἐκκλησιαστικὸ θῶκο, ποὺ συνθέτει τὴν εἰκόνα τοῦ προσωπικοῦ μου Γολγοθᾶ, μιὰ καὶ μοιάζει περισσότερο μὲ ἐπώδυνο Σταυρὸ παρὰ μὲ χρυσοποίκιλτο θρόνο. Ἐπίσης εὐχαριστῶ καὶ τὸν

εὐσεβῆ ὀρθόδοξο Ἑλληνικὸ Λαό μας, γιατὶ μὲ τὶς αὐθόρμητες καὶ συγκινητικὲς ἐκδηλώσεις του ἀπέδειξε τὸν ἀκατάλυτο δεσμό του μὲ τὴν Ἐκκλησία του, στηρίζει σ' αὐτὴν χρηστὲς ἐλπίδες καὶ ἐμπιστεύεται τοὺς ἡγέτες της. Εὐχαριστῶ τοὺς προσφωνήσαντές με Μακαριωτάτους καὶ Σεβασμιωτάτους Πατέρες καὶ Ἀδελφοὺς ὡς καὶ τοὺς ἐξοχωτάτους κ.κ. Πρόεδρον τῆς Βουλῆς καὶ Ὑπουργὸν Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων γιὰ τοὺς καλούς των λόγους καὶ τὶς ἐγκάρδιες εὐχές των. Τέλος εὐχαριστῶ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου καὶ τὴν Κυβέρνηση καὶ τὸν Δῆμο Ἀθηναίων γιὰ τὴ φιλότιμη διοργάνωση καὶ τῶν δύο σημερινῶν τελετῶν, τὴ μεγαλοπρέπεια τῶν ὁποίων οὔτε ἐπιδιώξαμε, οὔτε ἐζητήσαμε ποτέ, ἀρκεσθέντες στὴν ἁπλὴ καὶ εὐπρεπῆ λιτότητα.

Διαδέχομαι στὸ θρόνο αὐτὸ τὸν ἀοίδιμο Ἀρχιεπίσκοπο κυρὸ Σεραφείμ, ποὺ ἡ πολυκύμαντη ζωή του, μὰ κυρίως ἡ ὀδυνηρὴ γιὰ μᾶς τελευτή του, ἔδωσαν τὴν εὐκαιρία σὲ ὅλους, πολιτικὴ ἡγεσία, λαὸ καὶ ἰδιαίτερα τοὺς νέους, νὰ διατρανώσουν, κατὰ τὴν ἐξόδιο Ἀκολουθία του, τὴν ἀγάπη καὶ τὸ σεβασμό τους πρὸς τὴν Ἐκκλησία μας. Ὁ ἀείμνηστος Προκάτοχός μου ἐπαινέθηκε καὶ γιὰ τὴν προσωπική του ἱκανότητα νὰ εἶναι προσιτός, ἁπλὸς καὶ αὐθόρμητος, καὶ γιὰ τὸν ἀντικομφορμισμό του, καὶ τὴν ἀγάπη του πρὸς τὸν πάσχοντα ἄνθρωπο. Ἐπίσης κατώρθωσε νὰ κρατήση καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς θητείας του τὴν Ἐκκλησία ἔξω καὶ πάνω ἀπὸ κομματικοὺς φατριασμοὺς καὶ ἐπιζήμιους μερισμούς, μακριὰ ἀπὸ κάθε πολιτικὸ συσχηματισμό, σύμφωνα ἄλλωστε καὶ μὲ τὴν μακραίωνα παράδοσή μας. Ἂς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη του καὶ ἂς γίνη τὸ παράδειγμά του ὁδηγὸς γιὰ ὅλους μας καὶ γιὰ ἐμέ, ὥστε νὰ μιμηθῶ κι ἐγὼ αὐτὸν τὸν τρόπο συμπεριφορᾶς, ἀποδεικνύοντας μὲ πράξεις ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὑπερκομματική, ἑνώνει τὸ λαό, τιμᾶ τοὺς ἐκπροσώπους του καὶ ἀγκαλιάζει ἀδιακρίτως ὅλα τὰ παιδιά της.

Μὲ ἰδιαίτερο σεβασμὸ πρὸς τὴν πολιότητα τοῦ θεσμοῦ καὶ μὲ γλυκιὰ ἀνάμνηση τῶν ἀπὸ τὰ νεανικά μας χρόνια προσωπικῶν μου σχέσεων μὲ τὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κύριο Βαρθολομαῖο, στρέφω νοσταλγικὰ τὴ σκέψη μου πρὸς τὸ ταπεινὸ Φανάρι, τὴ θεοφύλακτη Πόλη, ὅπου σύμφρονες οἱ ἐκλεκτοὶ τῶν ἀκοιμήτων, συναρμόζονται μὲ τὰ ὕψιστα, συμμαρτυροῦν τὰ «προσταχθέντα μυστικῶς» καὶ συμβιώνουν μὲ τὴ γοητεία τῆς ἱστορίας των. Στρέφω τὸ στοχασμό μου πρὸς τοὺς ἐλεύθερους πολιορκημένους, τοὺς *«ἐν τῇ Πόλει τεχθέντας καὶ τραφέντας»*, ποὺ ἡ ψυχή τους *«περιδινοῦται ἐρωτικῶς μὲ καύση καρδίας γιὰ τὸ παρελθόν τους»* (Μητροπολίτου Πέργης Εὐαγγέλου, «Ἐκ Φαναρίου...», Β΄, σελ. 40) καὶ ἡ Ρωμηοσύνη

τους εἶναι στεφανωμένη *«μὲ τὴν ἅλω τοῦ Γένους»* (ὅπ. π., σελ. 44). Τοὺς ἀξίζει ἡ πανεθνικὴ ἀΐδιος εὐγνωμοσύνη καὶ τοὺς τὴν προσφέρουμε ταπεινά, ἀξιόχρεω δῶρο τῆς καρδιᾶς μας καὶ συνειδησιακὸ ὄφλημα εὐθύνης. Τὰ θυγατρικὰ αἰσθήματα τιμῆς καὶ ἀγάπης τῆς ἀπὸ 148 ἔτη Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας μας, μὲ τὰ ὁποῖα περιβάλλουμε ἀνέκαθεν τὴ Μητέρα Ἐκκλησία, καὶ τὰ ἀμφίδρομα δικά της, συναποτελοῦν τοὺς ἀδαμάντινους κρίκους μιᾶς χρυσῆς ἁλυσίδας, ποὺ μᾶς συνδέει καὶ μᾶς ἑνώνει σὲ ἀδιάλυτο σύνδεσμο ἐν Χριστῷ, ἀτίμητο δῶρο τῆς Δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου. Χρέος μας εἶναι νὰ συνεχίσουμε τοὺς στενοὺς δεσμοὺς ἀγάπης καὶ ἀλληλοπεριχώρησης, καθὼς τώρα, *«στὸ λυκόφως τῆς χιλιετίας ὁ χρόνος γιὰ τὸ "Φανάρι" εἶναι ἀνάσα ἄγχουσα»* (ὅπ. π. σελ. 60). Καὶ μπορῶ σήμερα νὰ ἀναγγείλω ἐπίσημα ὅτι προγραμματίζεται σύντομα, μέσα στὸν ἑπόμενο μῆνα, ἡ πρώτη μου ἐπίσκεψη στὸ Φανάρι, ὡς ἔκφραση τιμῆς, σεβασμοῦ, ἀγάπης πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει καὶ τὴ διάθεση καὶ τὴ δύναμη νὰ σταθῇ, μὲ ὅλο τὸ κύρος τῆς παγκόσμιας ἐκκλησιαστικῆς της ὀντότητας, ἐνσυνείδητα παρὰ τὸ πλευρὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν δικαίων του. Ἡ δὲ πρωτόθρονη Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ σεπτός της Προκαθήμενος πρέπει νὰ γνωρίζουν ὅτι ἔχουν ὅλης τῆς καρδιᾶς μας τὴ θέρμη καὶ ὅλου μας τοῦ νοῦ τὴ διάθεση, ὥστε νὰ βροῦν στὸ πρόσωπο ὅλης τῆς Ἱεραρχίας μας καὶ στὸ δικό μου, τοὺς ἀκραιφνεῖς συναντιλήπτορες καὶ τοὺς δεδηλωμένους ὑποστηρικτὲς σὲ ὅ,τι ἀποβλέπει στὴ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Μὲ τὸ ἴδιο πνεῦμα ἀνεπιτήδευτης ἀγάπης ἀγκαλιάζω νοερὰ καὶ ὅλες τὶς ἄλλες σεβάσμιες ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες καὶ τοὺς σεπτοὺς προκαθημένους των, ὅλως δὲ ἰδιαιτέρως τοὺς σήμερα παρευρισκομένους στὴν τελετὴ αὐτὴ καὶ εὐγενῶς προσφωνήσαντές με, τὸν Μακαριώτατο Πάπα καὶ Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρο, τὸν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ρουμανίας κ. Θεόκτιστο, τὸν Μακαριώτατο Πατριάρχη Βουλγαρίας κ. Μάξιμο, τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιο καὶ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο Τσεχίας καὶ Σλοβακίας κ. Δωρόθεο, τοὺς ὁποίους καὶ ἐγκαρδίως εὐχαριστῶ, τὰ παλαίφατα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τὶς ἐμπερίστατες Ἐκκλησίες τοῦ Βορρᾶ, μὲ τὶς ὁποῖες μᾶς συνδέουν πολυχρόνιοι πνευματικοὶ δεσμοὶ κοινῆς πίστεως καὶ κοινῶν ἀγώνων. Μὲ τὶς Ἐκκλησίες αὐτὲς ἡ δική μας Ἐκκλησία διατηρεῖ παραδοσιακοὺς δεσμοὺς καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ τοὺς καλλιεργήσῃ πιὸ πολὺ καὶ νὰ ἀποδείξῃ τὰ εἰλικρινῆ της αἰσθήματα, μὲ τὰ ὁποῖα τὶς περιβάλλει. Μὲ ἀγάπη ἐπίσης στρέφω τὸ νοῦ μου πρὸς τὶς ἁπανταχοῦ τῆς γῆς διεσπαρμένες

ἐκκλησιαστικὲς ἑλληνικὲς ὀρθόδοξες Κοινότητες τῶν ἀποδήμων μας, ἐκφράζων τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπη, κοινωνία καὶ ἀλληλεγγύη μας πρὸς αὐτές. Ἡ σκέψη μου ἀγκαλιάζει ἐπίσης τοὺς Ἕλληνες ἱεραποστόλους μας, ποὺ διαδίδουν τὴν Ὀρθοδοξία στὴ Μαύρη Ἤπειρο, τὴν Ἄπω Ἀνατολὴ καὶ τὴν Ἀσία, ὑπὸ τὶς εὐλογίες τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιαστικῶν δικαιοδοσιῶν.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἡ ἀκρόπολη αὐτὴ τῆς ὀρθόδοξης πίστης μας, εἶναι πολύτιμο πετράδι στὸ διάδημα τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι εὐλογία Θεοῦ ποὺ τὸ ἔχουμε μέσα στὰ ὅρια τῆς ἑλληνικῆς μας ἐπικράτειας καὶ ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο τμῆμα της. Αἰσθανόμαστε τὴν εὐλογία αὐτὴ στὴ ζωή μας, στὸν πολιτισμό μας, στὴν ἱστορία μας. Ἡ ἔφορος καὶ προστάτις του Κυρία Θεοτόκος ἂς μὲ συνοδεύῃ στὴ νέα πορεία μου καὶ ἂς ἀνακουφίζῃ τοὺς κόπους μου, ποὺ ἀσφαλῶς χρειάζεται νὰ καταβληθοῦν καὶ νὰ καταβάλλωνται ἀπὸ σήμερα γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν σχεδιασμῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Θὰ παραμείνω διὰ βίου εὐλαβὴς προσκυνητὴς τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους καὶ τῆς μακραίωνης παράδοσής του καὶ θὰ ἀγωνίζωμαι γιὰ τὴ διαφύλαξη καὶ τὸ σεβασμό της ἀπὸ ὅλους.

Συνεχόμαστε ἀπὸ βαθειὰ συναίσθηση τῆς ἐπείγουσας ἀνάγκης ποὺ ἔχει ὁ λαός μας νὰ δῇ τὶς προσδοκίες ποὺ στηρίζει στὴν Ἐκκλησία του νὰ δικαιώνωνται πλήρως. Τοῦ λαοῦ μας σφοδρὴ ἐπιθυμία εἶναι οἱ Ποιμένες του νὰ εἶναι, μὲ συνείδηση τῶν καιρῶν, Πατέρες ὁραματιστές. Ποιμένες μὲ προοπτικὴ μέλλοντος, μὲ δυνατότητα ὀρθῶν ἐπιλογῶν, μὲ διάθεση αὐτοθυσίας καὶ αὐτοπροσφορᾶς γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν πολλῶν καὶ ὑπαρκτῶν προβλημάτων του, μὲ παράδειγμα αὐτοθυσίας. Γύρω ἀπὸ τέτοιους Ποιμένες θέλει ὁ λαός μας νὰ συσπειρωθῇ. Ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴ φύση της εἶναι πνευματικὸς θεανθρώπινος ὀργανισμός, ποὺ μὲ τὸν ἀποκεκαλυμμένο λόγο τοῦ Θεοῦ ὁδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους στὴ λύτρωση καὶ τὴ σωτηρία. Ἡ οὐσία της αὐτὴ τὴν καθιστᾶ στοργικὴ Μητέρα μὲ συσπειρωτικὴ δύναμη καὶ ἀνοικτὴ πρὸς ὅλους. Δὲν κάνει διακρίσεις σὲ βάρος κανενός. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, ἡ ζῶσα παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Κανεὶς δὲν κινδυνεύει νὰ μείνῃ ἀπ' ἔξω. Γι' αὐτὸ τὸ σάλπισμά της εἶναι ἡ ἑνότητα καὶ ἡ δύναμη. Ὁ λαός μας –πολλὰ εἶναι τὰ σημάδια γι' αὐτό– στρέφεται καὶ πάλι πρὸς τὴν Ἐκκλησία, τὴ βρυσομάνα τοῦ ἔθνους, καὶ προσδοκᾶ ἀπὸ αὐτὴν τὸ ὅραμα ζωῆς, τὸ νόημα ποὺ τοῦ λείπει. Ζητᾶ ἀπεγνωσμένα τὴν καλωσύνη της, τὴ φιλευσπλαχνία της, τὴ μακροθυμία καὶ τὸ ἔλεός της, τὸ μήνυμα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης ποὺ κομίζει, γιὰ νὰ πεισθῇ νὰ πέσῃ στὴν ἀγκαλιά της. Ζητᾶ τὴ θαλπωρὴ τῆς θείας Χάριτος, τὴν ἀσφάλεια τῆς

ἄφεσης τῶν ἁμαρτιῶν, τὴ βεβαιότητα τῆς ψυχικῆς γαλήνης, τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ στὴ ζωή του.

Ἡ πρόκληση γιὰ τὴν Ἐκκλησία εἶναι ἱστορική. Ὀφείλει νὰ διατυπώση ἕναν νέο λόγο μὲ δύναμη καὶ προοπτική, γιὰ νὰ εἶναι πάντοτε ζωντανὴ ἡ παρουσία της στὸ σύγχρονο κόσμο. Οἱ καιροὶ ἀξιώνουν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία νὰ λάβη, μὲ θεμέλιο τὴν παράδοση, τοὺς ἱεροὺς Κανόνες καί, μὲ σεβασμὸ στὸν πυρήνα τῆς οὐσίας της, θαρραλέες ἀποφάσεις καὶ νὰ κάνη γενναῖες τομές, γιὰ νὰ φέρη τὴν ποθητὴ μεταμόρφωση καὶ τὴν ἀναγκαία ἐξυγίανση. Αὐτὴ ἡ μεταμόρφωση καὶ ἡ ἐξυγίανση μᾶς ὑποχρεώνουν τώρα, στὸν αἰώνα τῆς παγκοσμιοποίησης καὶ τῆς μετα-νεωτερικότητας, τῆς μεταβιομηχανικῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ψηφιακῆς πληροφορίας, νὰ ἐγκαταλείψουμε τὴν αὐτάρεσκη ἐσωστρέφειά μας καὶ νὰ διαλεχθοῦμε δημιουργικὰ καὶ τολμηρὰ μὲ τὸν κόσμο, γιὰ νὰ τὸν πείσουμε γιὰ τὴν ἀξιοπιστία τοῦ μηνύματός μας. Δὲν μᾶς χρειάζονται τόσο οἱ θριαμβολογίες γιὰ τὸ παρελθόν, ὅσο ἡ ἀγωνιώδης προσπάθεια νὰ φέρουμε τὴν Ἐκκλησία πιὸ κοντὰ στὸν κόσμο, στὸ λαό, στοὺς νέους, ποὺ βιώνουν πιὸ τραγικὰ τὸ ὑπαρξιακὸ κενό, ζῶντας σὲ μιὰ κοινωνία ἐκκοσμικευμένη καὶ μηδενιστική, χωρὶς νόημα καὶ περιεχόμενο. Ἀρκεῖ αὐτὸ νὰ γίνη μὲ πιστότητα στὴν εὐαγγελικὴ ἀλήθεια καὶ χωρὶς τὴν ἀπάρνηση τῶν ἀρχῶν της. Στὸ βῆμα αὐτὸ ἡ δύναμη τῆς ἀγάπης εἶναι ἀπροσμάχητη. Θὰ θυμηθῶ τὸν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ στοὺς «Ἀδελφοὺς Καραμάζωφ»: *«Καμμιὰ φορὰ ἴσως νὰ μὴν ξέρης τί νὰ ἀποφασίσης, ἰδιαίτερα ὅταν βλέπης τὰ κρίματα τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀναρωτιέσαι· Νὰ τοῦ ἐπιβληθῶ μὲ τὴ βία ἢ μὲ τὴν ταπεινὴ ἀγάπη; Πάντα ν' ἀποφασίζης· Θὰ ἐπιβληθῶ μὲ τὴν ταπεινὴ ἀγάπη. Ἂν τὸ ἀποφασίσης αὐτὸ μιὰ γιὰ πάντα, θὰ μπορέσης νὰ ὑποτάξης ὅλον τὸν κόσμο. Ἡ ταπεινοσύνη ἡ γεμάτη ἀγάπη εἶναι φοβερὴ δύναμη, δυνατότερη ἀπὸ κάθε ἄλλη»* (Φ. Ντοστογέφσκυ, *Ἀδελφοὶ Καραμάζωφ* 6, κεφ. Ι). Ἡ δυναμικὴ τῆς ὀρθόδοξης παράδοσης, περνῶντας μέσ' ἀπ' τὸ δίαυλο τῆς ἀγάπης, εἶναι ἀνανεωτική, γιατὶ *«μένουσα ἐν ἑαυτῇ τὰ πάντα καινίζει»* καὶ ἡ ἀνακαινιστική της δύναμη μὲ τὸν μυστηριακό, προφητικὸ καὶ ἐσχατολογικό της χαρακτῆρα ἀνοίγει τὸν ἄνθρωπο ὑπαρξιακὰ στὸ θαῦμα τῆς Ἀνάστασης καὶ τῆς ἀναγέννησης. Οἱ ἅγιοι Πατέρες ποτὲ δὲν φοβήθηκαν τὸν διάλογο μὲ τὸν κόσμο ἔστω τῆς πλάνης, τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς αἵρεσης. Ἀντίθετα πίστευαν μαζὶ μὲ τὸν ἅγιο Μᾶρκο, ἐπίσκοπο Ἐφέσου τὸν Εὐγενικό, καὶ πρόμαχο τῆς πίστεως, ὅτι *«ὅτε διίστανταί τινες ἀλλήλων καὶ οὐ χωροῦσι πρὸς λόγους, δοκεῖ μείζων εἶναι καὶ ἡ μεταξὺ τούτων διαφορά. Ὅτε δ' εἰς λόγους*

συνέλθωσι καὶ ἑκάτερον μέλος νουνεχῶς ἀκροάσηται τὰ παρ' ἑτέρου λεγόμενα, εὑρίσκεται πολλάκις ὀλίγη ἡ τούτων διαφορά».

Καὶ εἶναι εὐθύνη τῆς Ἱεραρχίας κυρίως τὸ νὰ μελετήση νέους τρόπους ἀντιμετώπισης τῶν ραγδαίων ἐξελίξεων, ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ εἶναι πάντοτε στὴν πρωτοπορία τῆς ἐπίλυσης τῶν πνευματικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων τοῦ λαοῦ μας, μὲ τὴ δύναμη τοῦ φερέγγυου ἐκκλησιαστικοῦ λόγου καὶ μὲ συγκεκριμένες καθοριστικὲς ἐνέργειές της. Ἡ ἀναβάθμιση κατὰ ταῦτα τοῦ ρόλου τῆς Ἱεραρχίας μέσα στὸ ὅλο διοικητικὸ σύστημα τῆς Ἐκκλησίας προβάλλει σὰν ἐπιτακτικὴ προτεραιότητα. Καὶ τὴν προτεραιότητα αὐτὴ προτίθεμαι νὰ τιμήσω ἀπ' ἀρχῆς. Πάνω στὴ συνοδικότητα στηρίζεται ἡ ἀποτελεσματικότητα, ἀλλὰ καὶ ἡ ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴν ἀπαρέγκλιτη τήρηση τῶν Ἱ. Κανόνων καὶ τῶν Ἁγιοπατερικῶν ἐπιταγῶν. Τὸ συνοδικὸ σύστημα διοικήσεως δὲν προσφέρει μόνο δυνατότητες ἀξιοποίησης ὅλων τῶν δυνάμεων, οὔτε ἁπλῶς ἐξασφαλίζει τὶς δημοκρατικὲς δομές, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἑδράζεται τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀποτρέπει καὶ ἀπὸ κάθε εἶδος ἡγεμονισμοῦ καὶ κυριαρχίας τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἀποτελεῖ τὴν ἐγγύηση τῆς ὀρθοφροσύνης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ προϋποθέτει τὴ συνέργεια τοῦ Παρακλήτου στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων. Ἐξ ἄλλου ἡ συνοδικότητα προσφέρει τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς συλλογικότητας, ποὺ εἶναι καρπὸς εὐθύνης καὶ κατόρθωμα ἐλευθερίας. Δὲν μπορεῖ νὰ λειτουργήση ἀξιόπιστα ἡ Ἐκκλησία, οὔτε νὰ δώση μηνύματα, νὰ καθοδηγήση ψυχές, νὰ ἐμπνεύση τοὺς νέους, ἂν ἡ Ἱεραρχία της πρωτίστως καὶ ὅλες οἱ ἄλλες ἔμψυχες δυνάμεις δὲν συστρατευθοῦν πρῶτες αὐτὲς κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τῆς δράσης, ἂν δὲν σηματοδοτήσουν γιὰ τὸ πλήρωμα τὴν ἑστία τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς ἀνακαίνισης. Πολλοὶ Ἱεράρχες καὶ λοιποὶ κληρικοὶ ὅλων τῶν βαθμῶν καὶ λαϊκοί, ἐνεργὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, αἰσθάνονται ἀπωθημένοι στὸ περιθώριο τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐξελίξεων, χωρὶς ρόλο καὶ χωρὶς ἀποδοχή. Κηρύσσω ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ πανστρατιὰ σύναξης τῶν ἱκανῶν, τῶν χαρισματικῶν καὶ τῶν ἀξίων ἐκ τοῦ ποιμνίου, προκειμένου νὰ ἀπαρτισθῆ ὁ μεγάλος εἰρηνικὸς στρατὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δύναμης, ποὺ θὰ ἀναλάβη μὲ ἐπίγνωση καὶ συνείδηση νὰ ὑποστασιάση τὶς ἐλπίδες τοῦ λαοῦ καὶ τὶς προσδοκίες τοῦ κόσμου. Θὰ ἐπανελάμβανα ἐδῶ τὴ γνωστὴ ρήση ποὺ διασώζει ὁ Θουκυδίδης, ἐλαφρῶς διασκευασμένη γιὰ τὴν περίσταση: *«Εἴ τις λοιπὸν βούλεται κατὰ τὰ πάτρια πάντων τῶν ἑλληνορθοδόξων συμμαχεῖν, θέσθω παρ' ἡμῖν τὰ ὅπλα».* Τὸ προσκλητήριο αὐτὸ ἀπευθύνεται πρὸς πάντα δυνάμενον νὰ ἀγωνισθῆ μαζί μας καὶ νὰ θυσιασθῆ ἀκόμη. Ἂς τὸ ἀκούσουν

ὅλοι οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ μοναχοί, ποὺ ἔχουν τὸ παράπονο τῶν ἀναξιοποίητων ἐργατῶν, *«Κύριε οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο»*, καὶ ὅλες οἱ ἱεραποστολικὲς δυνάμεις τῆς χώρας, καὶ ἂς ἀνταποκριθοῦν ἀμέσως. Νά, ὁ θερισμὸς εἶναι πολὺς καὶ οἱ ἐργάτες λίγοι. Κάθε διαθέσιμη δύναμη εἶναι τώρα πολύτιμη καὶ δὲν πρέπει νὰ παροπλισθῆ.

Αὐτὴ τὴ στιγμὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ στρέψω τὴ σκέψη μου πρὸς τὸν Ἕλληνα ὀρθόδοξο παπᾶ, τὸν βιγλάτορα τῆς πίστης, τὸν ἀμύντορα τῶν ἰδανικῶν, τὸν κληρωτὸ τῆς φιλοτιμίας. Στὴ μεγάλη πόλη, στὴν κωμόπολη καὶ στὸ χωριὸ ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας εἶναι ὁ χαρισματικὸς φορέας χάριτος κι ἐλπίδας. Ὅπου ὑπάρχουν τέτοιοι κληρικοὶ γίνονται πόλοι ἕλξεως γιὰ μικροὺς καὶ μεγάλους. Ὁ ἱερός μας Κλῆρος σὲ μεγάλο ποσοστὸ εἶναι ἀφοσιωμένος στὴν ἁγία ἀποστολή του, εἶναι μορφωμένος, ἐργάζεται χωρὶς ὡράριο, εἶναι ἀνὰ πᾶσα στιγμὴ στὴ διάθεση τῶν πιστῶν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ θεία λατρεία καὶ τὴν εὐαγγελικὴ διδαχή, καταπιάνεται μὲ τὰ μεγάλα κοινωνικὰ προβλήματα τῆς φτώχειας, τῆς ἀνεργίας, τῶν ναρκωτικῶν καὶ προσφέρει πολύτιμες ὑπηρεσίες. Μέσα ἀπὸ τὰ ἱερὰ Μυστήρια ἐνισχύει τὶς ψυχὲς τοῦ κόσμου καὶ στέκεται σύμβολο ἀνθρωπιᾶς καὶ ἱερότητας. Ὅποιος ἀρνεῖται αὐτὲς τὶς ἀλήθειες βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. Τιμῶ καὶ σέβομαι τοὺς ἱερεῖς ποὺ ἐμπνέονται ἀπὸ τὰ ἱεραποστολικὰ ἰδεώδη, καὶ ὑποκλίνομαι νοερὰ ἐμπρὸς στὸ ἀθόρυβο καὶ ἐν πολλοῖς ἄγνωστο ἔργο τους. Διακηρύττω ὅτι σήμερα χρειαζόμαστε ἐμπνευσμένο, κατηρτισμένο, κοινωνικό, εὐαίσθητο στὶς ἑλληνικὲς καὶ διεθνεῖς πραγματικότητες Κλῆρο, ἕτοιμο νὰ βοηθήση τὸν οἱονδήποτε ἄνθρωπο, ποὺ ἔχει ἀνάγκη ἢ ποὺ πάσχει. Ἡ πεῖρα μου μὲ ἔχει διδάξει ὅτι ὁ λαὸς στηρίζει ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ κάθε καλὴ προσπάθεια τῶν κληρικῶν μας, ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς ψυχὲς καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων. Στηριζόμενοι στὴ δύναμη τοῦ λαοῦ πρέπει νὰ ἀνοιχθοῦμε σὲ νέους ὁρίζοντες, νὰ μεθοδεύσουμε τὴ συνεχῆ ἐπιμόρφωση τοῦ Κλήρου, καὶ νὰ τὸν στηρίξουμε ποικιλότροπα, εἰσηγούμενοι ὑπὲρ αὐτοῦ ὅπου πρέπει ὅ,τι πρέπει. Τοὺς ὀλίγους ἐπιλήσμονες τῆς ἀποστολῆς των κληρικούς, ποὺ σκανδαλίζουν τὸ ποίμνιο καὶ ρυπαίνουν τὸ ράσο, καλῶ σὲ μετάνοια καὶ συμμόρφωση πρὸς τὶς ἀρχὲς τῆς ἁγίας ἱερωσύνης. Δὲν θὰ γίνουν ἀνεκτὲς ἐφεξῆς συμπεριφορὲς ἀμοραλισμοῦ καὶ θεομπαιξίας. Ἀλλὰ καὶ τὴν ἱερατικὴ οἰκογένεια ἐπιθυμῶ νὰ ἐπαινέσω τούτη τὴν ὥρα. Οἱ πρεσβυτέρες καὶ τὰ παιδιὰ τῶν ἱερέων μας, σηκώνουν μαζὶ μὲ τοὺς ἱερεῖς τὸν βαρὺ σταυρὸ τοῦ χρέους πρὸς τὸν Θεὸ καὶ πρὸς τὴν κοινωνία. Οἱ ἱερεῖς μας εἶναι ἀξιοθαύμαστοι γιὰ τὶς καλὲς καὶ ἐπιτυχημένες οἰκογένειες ποὺ διαθέτουν, γιὰ τὰ παιδιά των ποὺ κατὰ κανόνα κατέχουν ὑψηλὲς καὶ

ἐπίζηλες θέσεις στὴν κοινωνία, γιὰ τὸ ἀξιομίμητο παράδειγμα ἀξιοπρέπειας ποὺ δίνουν στὸν κόσμο. Τοὺς συγχαίρω, καὶ τοὺς προβάλλω στὴν κοινωνία μὲ ὑπερηφάνεια καὶ καύχηση ἐν Κυρίῳ.

Ὁ ὀρθόδοξος μοναχισμός μας ἀποτελεῖ τὶς προφυλακὲς τῆς πίστεως καὶ οἱ μοναχοὶ τοὺς φρυκτωροὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων, τοὺς ἄριστους τῆς παράδοσής μας. Τοὺς ἀπονέμω τὴν εὐλογία μου καὶ τοὺς καλῶ σὲ ἐγρήγορση προσευχῆς καὶ νήψεως. Γνωρίζω τὶς ἰδιαιτερότητες τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ τὶς προϋποθέσεις, κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες αὐτὸς ἀναπτύσσεται καὶ ἀνθεῖ. Μαζὶ μὲ τὴν Ἱ. Σύνοδο θέλω νὰ εἶμαι ὁ ἐγγυητὴς τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἱερῶν Κανόνων στὸν τομέα αὐτό. Ἡ Ἐκκλησία προσβλέπει μὲ ἐμπιστοσύνη πρὸς τοὺς μοναχοὺς καὶ τὶς μοναχές μας καὶ ἀναμένει τοὺς καρποὺς τῶν κόπων τους. Καὶ ὁ λαός μας, ποὺ φθάνει στὶς αὐλὲς τοῦ Κυρίου, ἀναπαύεται ψυχικά, καθὼς τὰ μοναστήρια μας τοῦ προσφέρουν πνευματικὴ ἐνίσχυση, φιλοξενία, πρότυπο ζωῆς.

Ἡ μεγαλώνυμη πόλη τῶν Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας Ποιμένας καὶ Ἐπίσκοπος ἀνεδείχθην, προσελκύει τώρα τὴν προσοχή μου. Σ' αὐτὴν ζοῦν ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ποὺ συνεχίζουν νὰ πλουτίζουν τὴν ἱστορία της, καθὼς δραστηριοποιοῦνται καθημερινὰ σὲ κάθε γωνία της ἀναπτύσσοντες τὸν πολιτισμό μας. Μὲ τὴ βαρειὰ ἀρχαία της ἱστορία ἡ Ἀθήνα, φορέας ἑνὸς κόσμου ἀξιῶν μὲ πανανθρώπινη ἐμβέλεια, ὑπῆρξε καὶ ὡς πόλη καὶ ὡς πνεῦμα περιάκουστη, ἐνῶ ὁ Παρθενώνας της, ἔργο πίστεως τῶν *«κατὰ πάντα δεισιδαιμονεστέρων»* κατοίκων της, παραμένει ἀνὰ τοὺς αἰῶνας δεῖγμα τῆς πηγαίας εὐλάβειας τῶν προγόνων μας. Αὐτὸς ὁ Παρθενώνας, οἰκουμενικὸ σύμβολο πολιτισμοῦ τῆς πόλεώς μας, διετέλεσεν ἐπὶ 1000 χρόνια διεσκευασμένος ναὸς τῆς Παναγίας τῆς Ἀθηνιώτισσας, ὅταν ἡ νέα πίστη διεδέχθη τὴν παλιὰ καὶ συνέχισε τὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, μέσα στὸ κτίσμα τοῦ ὁποίου σεβάστηκε τὴ δομή, καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῇ γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα σέβας παγκόσμιο καὶ μοναδικό. Σ' αὐτὴ τὴν πόλη ὑψώνονται σήμερα ἑκατοντάδες ναοὶ καὶ σεβάσματα, ὅπως τότε στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου, καὶ χιλιάδες ἄνθρωποι θρησκεύονται καὶ εὐλαβοῦνται τὸν Θεό, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἴτε προβληματίζονται περὶ τὴν πίστη, εἴτε τὴν ἀρνιοῦνται παντελῶς. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι γιὰ ὅλους, γιατὶ ἡ σωτηρία ποὺ προσφέρει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔχει χαρακτῆρα καθολικὸ καὶ πανανθρώπινο. Αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία σᾶς ὑπόσχεται διὰ στόματός μου ὅτι θὰ ἀγκαλιάσῃ τοὺς πάντες καὶ θὰ θελήσῃ νὰ φέρῃ πρὸς πάντες τὸ μήνυμα τῆς λύτρωσης. Δὲν ὑπάρχουν γιὰ μᾶς δικοί μας καὶ ξένοι. Ὅλοι εἶναι παιδιά μας καὶ πρὸς ὅλους ἀπευθύνεται ὁ λόγος τῆς

ἀγάπης μας καὶ ἡ ἔμπρακτη ἐφαρμογή του. Ἡ πόλη αὐτή, ἐξ αἰτίας τῆς πληθυσμιακῆς της σύνθεσης, παρουσιάζει μιὰ ποικιλία ἀνθρώπων, γηγενῶν καὶ ξένων, ποὺ ἔχουν ἐγκατασταθῆ ἐδῶ, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν καὶ ἐπιβιώσουν. Οἱ ξένοι μεταξὺ αὐτῶν ἀποτελοῦν μιὰ ἰδιαίτερη ὁμάδα ἀνθρώπων, ποὺ ὅμως δὲν παύουν νὰ εἶναι καὶ αὐτοὶ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Κάποια πρόσφατα κρούσματα δυσμενῶν σὲ βάρος των διακρίσεων δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδίδουν τὸ περιεχόμενο τῶν αἰσθημάτων ποὺ τρέφει αὐτὴ ἡ πόλη καὶ οἱ κάτοικοί της πρὸς τοὺς ξένους. Ἐκδηλώσεις ξενοφοβίας ἢ καὶ ρατσισμοῦ εἶναι ξένες καὶ πρὸς τὴν παράδοση καὶ πρὸς τὴν ἱστορία μας καὶ θὰ πρέπει ὅλοι νὰ βοηθήσουμε νὰ ἐξαλειφθοῦν, ὥστε νὰ μὴ διασύρεται ἡ χώρα μας καὶ νὰ μὴ καταρρακώνεται ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ λαοῦ της. Χαιρετίζω τοὺς εἰς τὴν πόλη αὐτὴ διαμένοντες ἐξοχώτατους διπλωματικοὺς ἐκπροσώπους τῶν χωρῶν ὅλων τῶν ἠπείρων. Ἡ Ἐκκλησία μας βλέπει στὰ πρόσωπά των τοὺς λαούς των, χριστιανικοὺς ἢ ἀλλόθρησκους, ἐπαινεῖ τὶς δημιουργικές των δραστηριότητες καὶ διαλέγεται πρὸς πάντες μὲ προοπτικὴ τὴν ἑνότητα τῶν χριστιανῶν καὶ τὴν εἰρηνικὴ συμβίωση μετὰ τῶν ἀλλοθρήσκων.

Τὰ μηνύματα τῶν καιρῶν ζητοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ σήμερα νὰ στηρίξη τὸ Γένος, ὅπως τὸ ἔπραξε ἐπὶ αἰῶνες. Ἀπὸ σήμερα καὶ ἕως τὸ 2004 μ.Χ. ἡ χώρα μας θὰ γνωρίση θεαματικὲς ἀλλαγές. Οἱ πόλεις καὶ τὰ χωριά, οἱ μεταφορὲς καὶ οἱ ἐπικοινωνίες, τὸ νόμισμα καὶ ἡ ἀνάπτυξη, ἡ ὑποδομὴ καὶ ἡ ἐκπαίδευση, οἱ νοοτροπίες καὶ οἱ συμπεριφορὲς θὰ ἀλλάξουν ριζικά. Τὰ αὐτονόητα ὑποχωροῦν, δὲν ἰσχύουν πιά. Ὅμως τὸ ἔθνος πρέπει νὰ ζήση. Μέσα στὸν συνεχῶς μεταβαλλόμενο τοῦτο κόσμο τὸ πρόβλημα τῆς ἱστορικῆς Διάρκειας τοῦ Ἑλληνισμοῦ προβάλλει ἀπειλητικὸ καὶ ἀγωνιῶδες. Στὴν ἱστορικὴ του διαδρομὴ τὸ ἔθνος μας ἀπὸ νωρὶς συνταυτίσθηκε μὲ τὴν Ὀρθοδοξία καὶ ἔμεινε μέχρι σήμερα μ' αὐτὴν στενὰ συνυφασμένο. Ἡ ἔννοια τοῦ Γένους ἀναδύθηκε μέσα ἀπὸ τὴν ὑπόδουλη Πατρίδα, τὴν κοινὴ ὀρθόδοξη πίστη καὶ τὴν κοινὴ ἑλληνική μας γλώσσα. Καὶ σήμερα ἀκόμη ἔννοιες, ὅπως ὁμογενὴς καὶ ὁμογένεια, δὲν νοοῦνται ἔξω ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Εἶναι ἄραγε τυχαῖο τὸ ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Εὐαγγελίου «ἔβαψε», κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κοραῆ, τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα; Καὶ ποιός μπορεῖ νὰ πείση τὸν ἁπλὸ Ἕλληνα ὅτι ἡ πίστη του στὸ Χριστὸ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ταυτότητά του ὡς Ἕλληνα; Γνωρίζω ὅτι ἡ ταύτιση αὐτὴ Ἑλληνισμοῦ καὶ Ὀρθοδοξίας ἐνοχλεῖ μερικοὺς συνέλληνες, ποὺ ἰσχυρίζονται ὅτι ἔτσι παραβιάζονται συνταγματικὰ δικαιώματα τῆς θρησκευτικῆς μειονότητας στὴ χώρα μας. Θὰ πρέπει στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ δηλώσω κατηγορηματικὰ ὅτι ἡ ὀρθό-

δοξη Ἐκκλησία παντοῦ, ἀλλὰ καὶ στὴν Ἑλλάδα, οὐδέποτε παρήγαγε, ἐνίσχυσε ἢ ὑπέθαλψε διακρίσεις σὲ βάρος ἀλλοθρήσκων ἢ ἑτεροδόξων πολιτῶν. Ἀντίθετα, ὑπῆρξε στὸ παρελθὸν καὶ ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερα ἐνίοτε νὰ εἶναι τὸ θῦμα ἄσκησης σὲ βάρος της προσηλυτισμοῦ ἀπὸ μέρους αἱρετικῶν καὶ παραθρησκευτικῶν κινήσεων, ποὺ δροῦν καταλυτικὰ γιὰ τὴν ἑνότητα τοῦ λαοῦ καὶ παραβιάζουν τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματά του. Ἡ ἱστορικὴ ὡστόσο ἀλήθεια μαρτυρεῖ ὅτι θεμελιώδης παράγων ἑνότητας τοῦ λαοῦ μας εἶναι ἡ Ὀρθοδοξία. Ἡ Ὀρθοδοξία, νοουμένη ὄχι μόνο ὡς μέγεθος πνευματικὸ καὶ θεῖο γιὰ τὶς ψυχές, ἀλλὰ καὶ ὡς δημιουργὸς πολιτισμοῦ μὲ οἰκουμενικὲς διαστάσεις, ποὺ νοηματοδοτεῖ τὴ ζωὴ καὶ ἀξιολογεῖ τοὺς διαχρονικοὺς στόχους τοῦ λαοῦ μας. Γιὰ τὴν Ἑλλάδα χθὲς καὶ σήμερα ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι ὅρος ἐπιβίωσης καὶ κεντρικὸς ἄξονας πολιτισμικῆς καὶ κοινωνικῆς συνοχῆς. Αὐτὸ εἶναι μιὰ ἱστορικὴ πραγματικότητα, ποὺ ὁ λαός μας συνειδητὰ ἀποδέχεται. Ἡ Ἐκκλησία διέσωσε τὸ Γένος ὡς πνευματικότητα καὶ ὄχι ὡς ἰδεολογία. Αὐτὸ ἀναγνωρίζουν καὶ οἱ μὴ ὀρθόδοξοι ἄλλωστε.

Ἔτσι κάθε ἀπόπειρα ἀποσύνδεσης Ὀρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ συνιστᾶ ἀπειλὴ γιὰ τὴν ἑνότητα τοῦ ἔθνους. Καὶ εἶναι καθῆκον ὅλων μας νὰ ἐνισχύσουμε καὶ ὄχι νὰ χαλαρώσουμε τοὺς δεσμοὺς ποὺ μᾶς συνδέουν μὲ τὴν Ὀρθοδοξία, νὰ χρησιμοποιήσουμε τὸ κριτήριο τῆς αὐτοσυντήρησης, γιὰ νὰ ἀξιολογήσουμε τὴν ἀνάγκη νὰ ἀναχαιτίσουμε, ὅσο εἶναι καιρός, τὴ σταδιακὴ ὑπονόμευση τῆς ἱστορικῆς μας αὐτοσυνειδησίας, ὑπερασπιζόμενοι κατὰ ἀλήθειαν ὄχι μόνο τὴν ἐκκλησιαστικὴ Ὀρθοδοξία, ἀλλὰ καὶ τὸ πολιτιστικὸ θεμέλιο τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας καὶ ὁμοψυχίας. Θέματα ὅπως ἡ γλῶσσα μας, ἡ διδαχὴ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὰ σχολεῖα, ἡ καθοδήγηση τῆς νεολαίας μας, ἡ συγκρότηση τῆς παραδοσιακῆς μας οἰκογένειας, ἡ ἐξασφάλιση πρόσβασης τῶν νέων μας πρὸς τὰ ἰδεώδη τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐπιβίωσή μας. Καὶ ὅπως εἶναι ἀδιανόητο νὰ τελειώνη ἕνα Ἑλληνόπουλο τὴν ἐγκύκλια ἐκπαίδευσή του, χωρὶς νὰ μαθαίνη ποιά μεταφυσικὴ γέννησε τὸν Παρθενώνα καὶ τὴν ἀρχαία ἀθηναϊκὴ δημοκρατία, ἔτσι εἶναι τὸ ἴδιο ἀδιανόητο τὸ νὰ ἀγνοῆ ποιά θεολογία ὕψωσε τὴν Ἁγια-Σοφιὰ καὶ γέννησε τὴν ποίηση, τὴ βυζαντινὴ εἰκόνα, τὴ λατρευτικὴ δραματουργία τῆς ὀρθόδοξης λατρείας, ποὺ προκαλοῦν τὸν παγκόσμιο θαυμασμό. Εἶναι καιρὸς νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅλοι πὼς ἡ Ὀρθοδοξία δὲν εἶναι ὑπόθεση μὲ τὴν ὁποία ἀσχολοῦνται μόνο οἱ θρησκευόμενοι Ἕλληνες, ποὺ δὲν εἶναι λίγοι, ἀλλὰ καὶ καθένας ποὺ ὁραματίζεται τὴ ζωή του ἀσφαλισμένη μέσα

στὴν προστατευτικὴ ἀγκάλη της. *«Γιὰ νὰ μὴν καταντήσουμε οἱ Ἕλληνες ὁλότελα ξεγυμνωμένοι καὶ παρατρεχάμενοι τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἀλλουνοῦ μέσα στὸ σημερινὸ ἀδυσώπητο κόσμο»* (Ζήσιμος Λορεντζάτος, «Διόσκουροι»).

Οἱ τοποθετήσεις μας αὐτὲς προσλαμβάνουν ἐπίκαιρη σημασία, ἂν συνδυασθοῦν μὲ τὴ θέση ποὺ ἡ χώρα μας ἔχει μέσα στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἕνωση. Ἡ Εὐρώπη, ὡς γνωστόν, καὶ κατὰ τὸ ὄνομα καὶ κατὰ τὸν πολιτισμό της εἶναι γέννημα κυρίως τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Στὴν Ἑλλάδα βρίσκεται ἡ καρδιὰ τῆς Εὐρώπης καὶ χωρὶς Ἑλλάδα δὲν νοεῖται Εὐρώπη. Ἡ πνευματικὴ κληρονομιὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ συνιστᾶ πολύτιμο μαργαρίτη ὄχι μόνο γιὰ μᾶς, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν εὐρωπαϊκὸ κόσμο. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ καταλάβουμε καλὰ ὅλοι, γιὰ νὰ ἀποβάλουμε τὸ αἴσθημα μειονεξίας, ποὺ συχνὰ μᾶς συνοδεύει, ὅταν συναντοῦμε τοὺς Εὐρωπαίους ἀδελφούς μας. Σήμερα ἡ Εὐρώπη ἀντιμετωπίζει ὀξὺ πνευματικὸ ὑπαρξιακὸ πρόβλημα μὲ ἐπιπτώσεις στὴν ἑνότητά της. Ἔχει γραφῆ ὅτι «ἡ Εὐρώπη ἀναζητᾶ τὴν ψυχή της». Οἱ εἰδήμονες ἀναγνωρίζουν ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ σταθῆ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη χωρὶς ἐνιαῖο πνευματικὸ προσανατολισμό, χωρὶς κάποιο εἶδος κοινῆς κοσμοθεωρίας (Μητροπ. Περγάμου Ἰωάννη Ζηζιούλα, *Μαρτυρία καὶ διακονία τῆς ὀρθόδοξης γυναίκας μέσα στὴν Ἑνωμένη Εὐρώπη,* Ἀθῆναι 1994, σελ. 6). Καὶ ἐδῶ ἀνακύπτει τὸ πρόβλημα τῆς παρουσίας τῆς Ὀρθοδοξίας στὴν Ἑνωμένη Εὐρώπη. Εἴμαστε μέλη ἰσότιμα τῆς Ε.Ε. καὶ οὐδεὶς ἐχέφρων διανοεῖται νὰ τὸ ἀμφισβητήση. Ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἡ μόνη εὐρωπαϊκὴ χώρα ποὺ εἶναι ἀμιγῶς ὀρθόδοξη. Παλιὲς ἱστορικὲς συγκυρίες, ἤδη ἀπὸ τὸν 11ον αἰώνα, διεχώρισαν –εἶναι ἀλήθεια– Ἀνατολὴ καὶ Δύση σὲ πεδίο ἀντιπαράθεσης δύο κόσμων. Τί λοιπὸν πρέπει νὰ κάνουμε; Ὡς ἐνεργοὶ Εὐρωπαῖοι πολίτες ὀφείλουμε νὰ καταστήσουμε αἰσθητὴ τὴν παρουσία τῆς Ὀρθοδοξίας στὴ γηραιὰ ἤπειρό μας. Ἄλλωστε, ἱστορικὰ ἡ Εὐρώπη ὀφείλει στὴν Ὀρθοδοξία τὴν ἴδια τὴν ὑπόσταση καὶ ἐπιβίωσή της. Χωρὶς τὴ Ρωμηοσύνη ἡ Εὐρώπη εἶναι ἀδιανόητη. Ὅμως στὴν Εὐρώπη σήμερα διαμορφώνεται τὸ νέο πλαίσιο ζωῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου, τὸ νέο πλαίσιο ζωῆς τοῦ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Ἑλλάδος Ἕλληνος.

Καὶ ἤδη μπροστὰ στὴν ἔσχατη ἀντοχὴ ποὺ δείχνει σήμερα ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμός, ὁ ρόλος τῆς Ἑλλάδας ὡς ὀρθόδοξης χώρας καὶ τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας της μέσα στὴν Ε.Ε. εἶναι μιὰ οὐσιαστικὴ ἐλπίδα διαφυγῆς ἀπὸ τὰ ἀδιέξοδα, στὰ ὁποῖα ἔχει ὁδηγηθῆ ἡ Εὐρώπη. Ἀκόμη καὶ ἡ ἐπιστήμη σήμερα δείχνει νὰ κινῆται πρὸς μιὰ διαφορετικὴ θεώρηση τοῦ κόσμου, ἐγκαταλείποντας τὴ μηχανιστική,

νοησιαρχικὴ καὶ ἀτομοκρατικὴ προσέγγιση τῶν φαινομένων. Εἶναι ἡ ὥρα τῆς Ὀρθοδοξίας! Καὶ καθὼς εἶναι βέβαιο ὅτι κυοφορεῖται ἕνας νέος πολιτισμός, ποὺ θὰ κρίνη τὴν πορεία τῆς Εὐρώπης, ἡ εὐθύνη μας, ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὸ εὐρωπαϊκὸ γίγνεσθαι εἶναι πελωρία. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ διαθέτη εὐρεία ἀντίληψη τοῦ διεθνοῦς περίγυρου, κατανόηση τῶν διαδικασιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνοποίησης καὶ νὰ ἔχη θετικὴ συμβολὴ γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν στόχων της. Ὡς Ἐκκλησία στηρίζουμε τὶς προσπάθειες τοῦ λαοῦ μας, τῆς κυβέρνησής του καὶ τῆς ἡγεσίας του γιὰ τὴν πλήρη ἔνταξη τῆς χώρας μας στὴν Ε.Ε. Ὅμως αὐτὸ δὲν σημαίνει ἀπάρνηση τῆς ταυτότητάς μας ἢ τῆς ἑλληνορθοδοξίας μας. Ἡ ἕνωσή μας μὲ τὴν Εὐρώπη δὲν καταργεῖ τὴν πολυμορφία. Ἀντιθέτως, ἡ ἐμμονὴ καὶ προστασία τῆς πνευματικῆς ταυτότητας κάθε εὐρωπαϊκοῦ λαοῦ ἀποτελεῖ τὸ κύριο γνώρισμα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου. Γι' αὐτὸ –ναί– μένουμε στὴν Εὐρώπη, ὄχι ὅμως ὡς φτωχοὶ συγγενεῖς ἢ μακρινοὶ Ἀνατολίτες, ξένοι πρὸς τὸ εὐρωπαϊκὸ πνεῦμα, ἀλλ' ὡς οἰκεῖοι μέσα στὸ μεγάλο εὐρωπαϊκό μας σπίτι.

Ὅταν ἀναστήματα διεθνοῦς κύρους ἀναγνωρίζουν τὴ διαφαινόμενη διάρκεια καὶ ἐπιβίωση τῆς Ὀρθοδοξίας στὸν ἑπόμενο αἰώνα, πῶς εἶναι δυνατὸν ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ ἀπαρνιόμαστε τὴ διαχρονικὴ ζωοδότρα δύναμή μας; Κανένας εὐρωπαϊκὸς λαὸς δὲν δέχεται νὰ ἀπαρνηθῆ τὰ ἰδιαίτερα στοιχεῖα ποὺ ὁριοθετοῦν τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτισμικὴ του ταυτότητα. Γιατί τάχα πρέπει μόνο ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ ἀποτελέσουμε ἐξαίρεση, ὅταν μάλιστα κανεὶς δὲν μᾶς ἀναγκάζει νὰ τὸ πράξουμε; Οἱ συνθῆκες γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας ἔχουν πιὰ ὡριμάσει. Ἡ Ἐκκλησία μας πρέπει νὰ ἡγηθῆ τοῦ ἀγώνα νὰ μείνουμε μέσα στὸ νέο αὐτὸ κόσμο Ἕλληνες. Οἱ Ἕλληνες δὲν εἴμαστε μικρὸς λαός, εἴμαστε ὀλιγάριθμος. Εἶναι εὐθύνη κυρίως τῆς Ἐκκλησίας νὰ καταστήση αὐτὸ τὸ λαό, τὴν «μικρὰν ζύμην» τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία ὅλο τὸ φύραμα θὰ ζυμώση. Γι' αὐτὸ ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων μας θὰ εἶναι ἡ παρουσία της στὴν καρδιὰ τῆς Εὐρώπης, στὶς Βρυξέλλες, καὶ ἡ ἀναβάθμιση τῶν σχετικῶν Ὑπηρεσιῶν στὸ κέντρο μας, ὥστε σύντομα νὰ εἴμαστε σὲ θέση νὰ γνωρίζουμε καθετὶ ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ νὰ συμμετέχουμε, ὅσο αὐτὸ εἶναι ἐφικτό, ἔστω καὶ ἐμμέσως, στὶς ἀποφασιστικὲς διαδικασίες τῶν ὀργάνων τῆς Ἕνωσης. Μᾶς ταιριάζει νὰ διεκδικήσουμε, σὲ συνεργασία καὶ μὲ τὴν ἑλληνικὴ Κυβέρνηση, τὴν ἐνεργὸ συμμετοχή μας στὴ διαμόρφωση τῆς μετα-νεωτερικῆς ἐποχῆς, τοῦ νέου κόσμου ποὺ κυοφορεῖται ὡς πανανθρώπινο αἴτημα μέσα στὸ ἀνταγωνιστικὸ εὐρωπαϊκὸ περιβάλλον, μὲ τὴ συνείδηση ὅτι μᾶς χρειάζονται στὴν Εὐρώπη καὶ ἐκτι-

μοῦν αὐτὸ ποὺ μποροῦμε νὰ τοὺς προσφέρουμε, τὸ πνεῦμα τῆς ἑνότητας καὶ τῆς καταλλαγῆς. Ἡ Ἐκκλησία ἀνοίγει τὴν ἀγκαλιά της στὶς δρῶσες δυνάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ εἶναι ἡ εὐρύτερη πολιτικὴ ἡγεσία, ὁ κόσμος τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν, ὁ ἐπιχειρηματικὸς κόσμος, οἱ ἐργαζόμενοι, καὶ ζητᾶ τὴ βοήθειά των γιὰ τὴν ἐπιτυχία αὐτῆς τῆς προσπάθειας.

Καὶ ἔρχομαι τώρα στὶς σχέσεις Κράτους καὶ Ἐκκλησίας. Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία παντοῦ, καὶ στὴν Ἑλλάδα, οὐδέποτε διεξεδίκησε τὸ ρόλο κράτους ἐν κράτει. Δὲν ὑπῆρξε ποτὲ Ἐκκλησία τοῦ νόμου, ἀλλὰ τῆς Ἀνάστασης. Δὲν ἔζησε ποτὲ ἀπὸ τὰ δικαιώματά της, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ θαύματά της. Καὶ τὰ δικά της ἐρείσματα εἶναι οἱ ἅγιοί της. Σ' αὐτὸ τὸν τόπο οἱ ἱστορικὲς συγκυρίες τὴν ἔδεσαν σφικτὰ μὲ τὸ λαὸ καὶ τὴ θεσμικὴ ἐκπροσώπησή του. Ἔτσι διαμορφώθηκε ἕνα σχῆμα σχέσεών της μὲ τὴν Πολιτεία, ποὺ ὁ λαὸς ὄχι μόνο ἐγκρίνει, ἀλλὰ καὶ χαίρεται νὰ βλέπη τοὺς δύο κορυφαίους θεσμοὺς τοῦ ἔθνους νὰ ἀλληλοσυμπληρώνωνται καὶ νὰ συνεργάζωνται γιὰ τὸ καλὸ τοῦ Τόπου. Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε ἐπεδίωξε σχέσεις συνεργασίας, συναλληλίας, σὲ βάση ἰσοτιμίας μὲ τὴν ἑλληνικὴ Πολιτεία. Καὶ ἡ ἑλληνικὴ Πολιτεία ἀπὸ τὴ μεριά της κατανοεῖ τὴν ἀνάγκη εἰρηνικῆς συμβίωσης μὲ τὴν Ἐκκλησία. Αὐτὸ ἀποδεικνύει ἄλλωστε καὶ ἡ ἀμετάθετη ἀπόφαση τόσο τῆς κυβέρνησης, ὅσο καὶ τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης νὰ μὴ θέσουν κὰν θέμα ἀναθεώρησης τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος κατὰ τὴν προκείμενη σχετικὴ διαδικασία. Βέβαια ὑπάρχουν κάποιοι ποὺ μὲ χαρά θὰ ἔβλεπαν μιὰ σύγκρουση μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, γιὰ νὰ ὁδηγήσουν τὰ πράγματα ἐκεῖ ποὺ θέλουν. Ἐμεῖς εἴμαστε ἀταλάντευτα προσηλωμένοι στὸ ἰδεῶδες τῆς στενῆς συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, γιατὶ βλέπουμε ὅτι αὐτὸ συμφέρει στὸ ἔθνος καὶ αὐτὸ θέλει καὶ ὁ λαός μας. Δὲν ἀντιδικοῦμε ἑπομένως μὲ κανένα, δεόμεθα γιὰ σύνολη τὴν ἡγεσία τοῦ ἔθνους, καὶ προσευχόμαστε νὰ εἶναι εὐλογημένοι οἱ ἀγῶνες της γιὰ τὴν προκοπὴ τοῦ Γένους.

Παραλλήλως ὅμως δὲν χαρίζουμε σὲ κανένα τὸ ἀκριβό μας προνόμιο νὰ ἔχουμε ἄποψη ἐπὶ τῶν καιριοτέρων ζητημάτων τοῦ τόπου καὶ νὰ τὴν ἐκθέτουμε ἐλεύθερα, ὅπως τέτοιο δικαίωμα ἔχει σήμερα καὶ ὁ τελευταῖος πολίτης αὐτοῦ τοῦ τόπου. Ἡ τέτοια παρέμβασή μας δὲν συνιστᾶ ἀντιδικία οὔτε ἀμφισβήτηση. Παρεμβαίνουσα ἡ Ἐκκλησία βοηθᾶ τὴν ἡγεσία, τὶς δυνάμεις καὶ τὸ λαὸ στὴ συνειδητοποίηση τῶν πνευματικῶν διαστάσεων ὡρισμένων ἐπιλογῶν ἢ τάσεων. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ λόγος της εἶναι μητρικός, παραμυθητικός, συμβουλευτικὸς καὶ οὐδέποτε πολιτικός. Ματαιοπονοῦν ἑπομένως ὅσοι ἐπιδιώ-

κουν νὰ δημιουργήσουν τριβὲς μεταξύ μας καὶ νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ αὐτές, ναρκοθετώντας τὴ νέα πορεία μας, γιὰ εὐνόητους λόγους. Ἡ Ἐκκλησία ἑνωμένη ἀντιμετωπίζει τὶς προκλήσεις καὶ ἀνταποκρίνεται στὶς ἀνάγκες τῶν καιρῶν. Συμφέρον ἔχουμε ὅλοι νὰ συνεργασθοῦμε γιὰ τὸ κοινὸ καλὸ καὶ γιὰ τὴν προώθηση τῶν καλῶς νοουμένων συμφερόντων τοῦ τόπου μας. Καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι μὲ αὐτὸ συμφωνεῖ καὶ ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνηση, ποὺ ἐπιμελῶς ὄχι μόνο ἔχει ἀποφύγει, πρὸς τιμήν της, κάθε παρέμβαση στὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ συνεχίζει τὴ διαμορφωμένη ἤδη παράδοση τῆς προηγούμενης συνεννόησης μὲ τὴν Ἱ. Σύνοδο, προκειμένης τῆς λήψεως οἱουδήποτε μέτρου ποὺ ἀφορᾶ τὴν Ἐκκλησία.

Εἶναι μεγάλη ἀνάγκη γιὰ τὴν Ἐκκλησία, ἀφοῦ νοικοκυρέψη πρῶτα τὰ τοῦ οἴκου της, νὰ ἀποκαταστήση ἀμέσως τὴν ἐπαφή της μὲ τὴν κοινωνία, νὰ ἐνεργοποιήση τὶς πνευματικές της δυνάμεις, νὰ σκύψη ὡς Καλὸς Σαμαρείτης πρὸς τὸν *«περιπεσόντα εἰς τοὺς λῃστὰς»* σύγχρονο ἄνθρωπο, νὰ τοῦ χαρίση τὴν εἰκόνα μιᾶς Ἐκκλησίας μὲ φιλάνθρωπο πρόσωπο Μάνας καὶ ὄχι μητριᾶς. Στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς πανστρατιᾶς ἀποβλέπουμε μὲ ἐμπιστοσύνη στὴν ἀκαδημαϊκὴ Θεολογία, ποὺ πλουτίζει πνευματικὰ τὸ λαό μας. Οἱ δύο Θεολογικές μας Σχολὲς καὶ οἱ πανεπιστημιακοί μας δάσκαλοι κατέχουν κεντρικὴ θέση στὴν καρδιά μας. Γνωρίζουμε ὅτι καμμιὰ ἐνέργειά μας δὲν μπορεῖ νὰ εὐδοκιμήση, ἂν δὲν ἔχει θεολογικὸ ὑπόβαθρο καὶ πατερικὴ συναίνεση. Γι' αὐτὸ καὶ προσδοκοῦμε μὲ ἐνδιαφέρον τὴ συμμετοχὴ καὶ τῶν Σχολῶν μας αὐτῶν στὴν ἀνανεωτική μας προσπάθεια. Τὰ κοινωνικά μας ἐξ ἄλλου προβλήματα πολλαπλασιάζονται κάθε μέρα. Ἡ ἀνεργία κτυπάει τὴν πόρτα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων καὶ μάλιστα νέων, ὁ ρατσισμὸς καὶ ἡ ξενοφοβία ἀπειλοῦν μὲ ἀλλοτρίωση τὴν παράδοσή μας, πολλοὶ νέοι μας παραδίδονται βορὰ στὴ χρησιμοθηρία καὶ στὸν καιροσκοπισμό. Χρειάζεται μιὰ τολμηρὴ προσέγγιση τῶν προβλημάτων τῶν νέων καὶ μιὰ συνειδητὴ ἐπαφὴ μὲ τὸν κόσμο, χωρὶς νὰ διατρέξουμε τὸν κίνδυνο τῆς ἐκκοσμίκευσης ἢ τοῦ λαϊκισμοῦ. Μέσα στὰ πλαίσια αὐτὰ θὰ κινηθοῦμε, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, πρὸς πέντε βασικοὺς ἄξονες.

α) Ἐσωτερικὴ ἀναδιοργάνωση πνευματική, διοικητική, ποιμαντική, ἱεραποστολικὴ τῆς Ἐκκλησίας. Πρόκειται γιὰ μιὰ μεγάλη προσπάθεια ἀναβάθμισης τῆς θείας λατρείας, ἐνίσχυσης τῆς ἱεραποστολῆς, καθιέρωσης τῆς ἐπιμόρφωσης, ὑποστήριξης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσης, ἐξασφάλισης στελεχῶν, καλλιέργειας τῆς ἐπικοινωνίας μὲ χρήση τῶν σύγχρονων μέσων τῆς ἠλεκτρονικῆς τεχνολογίας, υἱοθέτηση συστημάτων ἐγγυήσεων χρηστῆς διαχείρισης,

καλλιέργειας τῶν ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, ἀναδιοργάνωσης τῆς ἐνορίας καὶ ἀναδιάρθρωσής της στὰ μεγάλα ἀστικὰ κέντρα.

β) Νεολαία καὶ προβλήματά της. Μὲ ρωμαλεότητα καὶ τόλμη ὀφείλουμε νὰ καταπιασθοῦμε οὐσιαστικὰ μὲ τὰ προβλήματα τῆς Νεολαίας μας. Δείχνοντας ἀγάπη στὰ παιδιά μας, τὰ πλησιάζουμε μὲ ταπείνωση, «μὴ παροργίζοντές» τα, ἀλλὰ μιλώντας τους μὲ εἰλικρίνεια, μὲ πίστη, μὲ πειθώ, μὲ ἐνάργεια, μὲ ἐπίγνωση. Τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς νεολαίας μας, τὰ ναρκωτικά, τὸ AIDS, ὁ ἀλκοολισμός, ὁ παρασιτισμός, ἡ ἀνεργία, ἡ βία, τὸ ἔγκλημα, ἡ ἔλλειψη στοργῆς, ἡ ἀπουσία τῆς οἰκογενειακῆς θαλπωρῆς, ἡ ἀνάγκη γιὰ ψυχαγωγία, ὅλα αὐτὰ ἀπαιτοῦν προσευχή, προσοχή, συναντίληψη, ἀγάπη, ἐπιμονή. Καὶ πέραν τούτων ἡ ἐκπαίδευση τῶν Ἑλληνοπαίδων. Ἡ Μητέρα Ἐκκλησία ἔχει τὰ μέσα, θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, γιὰ νὰ ἐπιληφθῆ καὶ ἐπιτύχη.

γ) Πατρίδα καὶ Γένος. Ἡ Ἐκκλησία αἰσθάνεται νὰ ἔχη ἀπὸ τὴν ἱστορία τὸ ρόλο νὰ συντρέχη τὸ ἔθνος. Χωρὶς νὰ ἀμφισβητῆ κανενὸς τὸ ἀνάλογο ἐνδιαφέρον, δικαιοῦται, χάρη στὶς περγαμηνὲς ποὺ διαθέτει, νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ μέλλον αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, ποὺ εἶναι λαός της. Ἡ γλώσσα, ἡ παιδεία, οἱ ἀλησμόνητες Πατρίδες, ἡ ἱστορία, ἡ οἰκογένεια, οἱ θεσμοί, τὸ δημογραφικὸ πρόβλημα, οἱ πολύτεκνες οἰκογένειες, τὰ ἰδανικά, οἱ ἀξίες, οἱ ξένοι ποὺ ζοῦν στὴν πατρίδα μας, οἱ πρόσφυγες, ἀποτελοῦν πεδίο δράσεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας ποὺ ὄχι μόνο ἀναλαμβάνει πρωτοβουλίες, ἀλλὰ καὶ συντρέχει ἀνάλογες προσπάθειες τοῦ κράτους ἢ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας. Ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἡ ἐξασφάλιση ἀειφορίας τῆς γῆς, ὥστε καὶ οἱ ἑπόμενες γενεὲς νὰ μποροῦν νὰ ἀπολαμβάνουν τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, εἶναι ἀπὸ τὶς ἐκρηκτικὲς προτεραιότητες.

δ) Κοινωνικὴ μέριμνα. Εἶναι ὁ μεγάλος τομέας τῆς ἀγάπης, στὸν ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία ἤδη τώρα μεσουρανεῖ, μὲ ποιότητα προσφορᾶς, μὲ ἀνιδιοτέλεια, μὲ ἱδρύματα προστασίας ἀνθρώπων κάθε κατηγορίας, μὲ παροχὲς οἰκονομικὲς καὶ ἄλλες, μὲ ποιμαντικὴ μέριμνα γιὰ ἀναξιοπαθοῦντες, γιὰ τὴ στήριξη ἑνὸς συστήματος κοινωνικῆς δικαιοσύνης, γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἐργαζομένων, τῶν ἀτόμων μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες, γιὰ τὴν ἐπέκταση τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐνοριακῶν ἱδρυμάτων, γιὰ τὴν προστασία τῶν κοινωνικὰ ἀποκλεισμένων.

ε) Νεώτερες ἐπιστημονικὲς κατακτήσεις. Θέματα βιοηθικῆς, γενετικῆς τεχνολογίας, ἡ εὐθανασία, ἡ τεχνητὴ γονιμοποίηση, ἡ κλωνοποίηση, οἱ μεταμοσχεύσεις κ.λπ. εἶναι νέα θέματα μὲ ἠθικὲς παραμέ-

τρους. Ἡ Ἐκκλησία καλεῖται ἤδη νὰ διατυπώση τὴν ἄποψή της. Ὅλοι θέλουν νὰ τὴν ἀκούσουν. Πρέπει νὰ ἀνταποκριθοῦμε.

Σεβαστοὶ καὶ ἀγαπητοί μου,

Μὲ ὅσα σᾶς εἴπαμε, περιγράψαμε μὲ κάθε δυνατὴ συντομία τοὺς κύριους ἄξονες περὶ τοὺς ὁποίους θὰ θελήσουμε νὰ κινηθοῦμε, σὺν Θεῷ, κατὰ τὴν ἄσκηση τῶν Πρωθιεραρχικῶν μας καθηκόντων, μὲ τὴ συμπαράσταση τῶν ἁγίων ἀδελφῶν Ἀρχιερέων. Παρακαλοῦμε τοὺς ἀκροατὲς τῶν λόγων μας νὰ θελήσουν νὰ μᾶς συναγωνισθοῦν μὲ τὶς προσευχές τους καὶ μὲ τὴν παροχὴ τῆς εὐπρόσδεκτης συναντίληψής των. Ἀναγνωρίζουμε τὴν προσωπική μας σμικρότητα ἀλλὰ καὶ τὸ μέγεθος Ἐκείνου ποὺ ὡς Ἐκκλησία ἐκπροσωποῦμε. Ὁ λαός μας δικαιοῦται νὰ ἐλπίζη. Φέρνουμε τὸ μήνυμα τῆς ἄνοιξης καὶ τῆς αὐτοπεποίθησης. Μποροῦμε νὰ ζήσουμε καὶ νὰ προκόψουμε. Μποροῦμε νὰ δώσουμε τὸ πνευματικό μας στίγμα. Δικαιούμεθα νὰ ἀτενίζουμε μὲ αἰσιοδοξία τὸ μέλλον. Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ Ὀρθοδοξία ἀξίζουν καὶ μποροῦν τὸ καλύτερο. Κάτω ἀπὸ τὴν προστατευτικὴ ὀμπρέλα των ἂς κινήσουμε ὡς λαὸς γιὰ μιὰ νέα προσπάθεια καταξίωσης. Μακριά μας τὰ συμπλέγματα μειονεξίας. Ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι Ἀνάσταση. Ἡ νεολαία μας ἀξίζει τὴν ἀγάπη καὶ τὴν προσοχή μας. Ἡ ἀνατολὴ τῆς νέας χιλιετίας, ἡ συμπλήρωση δηλ. 2000 χρόνων ἀπὸ τὴ Γέννηση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι ἕνα ὀρόσημο στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου, μᾶς βρίσκει ὅλους προσηλωμένους μὲ τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ μέλλον. Ὁ ἑορτασμὸς τῆς ἐπετείου ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα θὰ πρέπει νὰ εἶναι λαμπρὸς καὶ ξεχωριστὸς γιὰ τὸ μήνυμα ποὺ κομίζει καὶ ποὺ μᾶς ἀφορᾶ ὅλους. Καθὼς δὲ πλησιάζει καὶ τὸ ἔτος 2004 μὲ τὴν Ὀλυμπιάδα στὴν Ἀθήνα, θὰ ἐπιληφθοῦμε κι ἐμεῖς ὡς Ἐκκλησία γιὰ τὴν προβολὴ σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο τῆς πνευματικῆς κληρονομιᾶς μας καὶ τῆς πανανθρώπινης πρότασης γιὰ ζωή, ποὺ ὡς Ἑλληνορθόδοξοι ἐκπροσωποῦμε.

Τελειώνοντας, ἀπευθύνομαι εἰδικὰ στοὺς Νέους τῆς Πατρίδας μας καὶ τοὺς λέγω. Παιδιά μου, χρυσᾶ τῆς Ἑλλάδος παιδιά. Εἶσθε τὸ καμάρι τοῦ Γένους, ἡ δαφνοστεφανωμένη ἀπαντοχή μας. Ὅμως σᾶς πονέσαμε πολὺ μὲ τὴν ὑποκρισία μας καὶ εὐτελίσαμε μέσα σας τὴν ἔννοια τοῦ χρέους. Σᾶς χρεώνουμε τὶς παρεκτροπές σας, ἐνῶ εἴμαστε οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοί των. Σᾶς στερήσαμε τὴν ἀγάπη, σᾶς ἀφήσαμε ἔρμαιους στὰ κύματα τοῦ κατακλυσμοῦ τῆς Βαβυλώνας. Σᾶς ἀναγκάσαμε νὰ ζῆτε σ' ἕναν κόσμο ἀπάνθρωπο, ἀνηλεῆ καὶ ἀνοικτίρμονα. Σᾶς ὑποδείξαμε νὰ ἀκολουθήσετε δρόμους, ποὺ ἐμεῖς δὲν βαδίζαμε. Σᾶς ἀφαιρέσαμε τὴν πίστη καὶ τὴν ἐλπίδα. Γκρεμίσαμε ἀπὸ μέσα σας κάθε ἰδανικό. Κι ὅμως λέμε ὅτι σᾶς ἀγαπᾶμε. Σεῖς, μὲ τὴν ὀξύ-

νοιά σας καταλάβατε τὴν ἀσυνέπειά μας. Καὶ μᾶς ἐγκαταλείψατε. Δὲν μᾶς ἐμπιστεύεσθε πιά, δὲν θέλετε νὰ ζήσετε στὸν κόσμο ποὺ ἐμεῖς σᾶς ἑτοιμάσαμε. Καὶ στραφήκατε στὴν ἀναζήτηση τῆς χίμαιρας μέσ' ἀπ' τὰ ναρκωτικά, στὴν ἐπιβεβαίωσή σας μέσ' ἀπὸ τὴ βία.

Παιδιά μου, σήμερα αὐτὸς ποὺ σᾶς μιλᾶ, παίρνει ἐπάνω του τὴν εὐθύνη γιὰ τὶς ἀπέναντί σας ἁμαρτίες ὅλης τῆς γενιᾶς του, καὶ σᾶς ζητᾶ συγγνώμη. Θέλει ὅμως ταυτόχρονα νὰ σᾶς πῆ πὼς καμμιὰ ἁμαρτία δική μας, καμμιὰ ἀστοχία δική σας δὲν μπορεῖ νὰ σᾶς κλείση τὸ δρόμο πρὸς τὴν καταξίωση. Τὰ ἀδιέξοδα πληθυναν. Τώρα ἡ ἀδυσώπητη ἀνάγκη σᾶς καλεῖ σὲ ἀπόφαση. *«Ὅταν ἀλύπητη βαρειὰ ξεσπᾶ ἡ ἀνάγκη καὶ προστάζει, ἀνάξιος εἶναι ὅποιος διστάζει»* (Κ. Παλαμᾶς). Ὑπάρχει ἕνας χῶρος ποὺ δὲν θὰ σᾶς προδώση ποτέ. Εἶναι ὁ χῶρος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐλᾶτε σ' αὐτόν, ἐλᾶτε στὴν πίστη, ἐλᾶτε στὸ Χριστό. Θὰ βρῆτε ὅ,τι ἔχετε χρόνια τώρα στερηθῆ. Καὶ μαζὶ τὴν ἀληθινὴ ἐλευθερία, τὴν ἀληθινὴ δικαιοσύνη, τὴν ἀληθινὴ ἀλήθεια. Ὁ Ἀναστὰς Χριστός, παιδιά μου, νὰ εἶναι μαζί σας.

«Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν».

* * *

Βιογραφικὸν Σημείωμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κύριος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ εἶναι γόνος προσφυγικῆς οἰκογενείας, καταγομένης ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολη τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Ἡ οἰκογένεια τῶν γονέων του, μετὰ τὴν ὑποχρεωτικὴ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν τὸ 1924, ἐγκατεστάθη στὴν Ξάνθη, ὅπου ὁ κ. Χριστόδουλος γεννήθηκε τὸ 1939. Ὁ πατέρας του Κωνσταντῖνος Παρασκευαΐδης ἦταν ἔμπορος καὶ ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τῆς πόλεως, ἀνεμίχθη δὲ σὲ ὅλες τὶς ἐθνικὲς ἐξορμήσεις. Διετέλεσε Δήμαρχος Ξάνθης κατὰ τὴν τραγικὴ τετραετία 1946-1950. Τὸ 1941, μετὰ τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου τῆς Γερμανίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος, μετέφερε, γιὰ λόγους ἀσφαλείας, τὴν οἰκογένειά του στὴν Ἀθήνα, ὅπου ὁ κ. Χριστόδουλος ἐσπούδασε καὶ παρέμεινε μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 35 ἐτῶν. Τὶς ἐγκύκλιες

σπουδές του ἔκανε στὸ Λεόντειο Λύκειο γιὰ 6 χρόνια καὶ στὴ συνέχεια ἐσπούδασε στὴ Νομικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν (1956-1961) καὶ ἀκολούθως στὴ Θεολογικὴ (1962-1967), καταστὰς πτυχιοῦχος των μὲ βαθμὸ Ἄριστα. Παραλλήλως ἐσπούδασε Βυζαντινὴ Μουσικὴ στὸ Ὠδεῖο Ἀθηνῶν καὶ ἀρίστευσε, ἐνῶ ἔμαθε 4 ξένες γλῶσσες. Τὸ 1983 κατέστη διδάκτωρ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου μὲ βαθμὸ Ἄριστα, ἐνῶ ἀπὸ τὸ 1961 ἄρχισε νὰ συγγράφει καὶ νὰ ἀρθρογραφεῖ σὲ θρησκευτικὰ περιοδικὰ ἀρχικὰ καὶ σὲ ὅλο τὸν ἡμερήσιο Τύπο Ἀθηνῶν καὶ Ἐπαρχιῶν μετέπειτα καὶ μέχρι σήμερα. Ἔχει δημοσιεύσει συνολικὰ 189 μελέτες ποὺ ἀναφέρονται σὲ θέματα θρησκευτικά, νομικά, βιοηθικά, κοινωνικὰ κ.λπ.

Ὁ Μακαριώτατος κ. Χριστόδουλος ἀπὸ παιδὶ εἶχε ἔντονη κλίση πρὸς τὴν ἱερωσύνη, τὴν ὁποία ἐκαλλιέργησαν σ' αὐτὸν πνευματικοὶ ἄνδρες, ὅπως ὁ σημερινὸς Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος. Γι' αὐτὸ τὸ 1961, καὶ ἐνῶ εἶχε σπουδάσει μόνο τὰ Νομικά, ἐχειροτονήθη διάκονος, ἀφοῦ προηγουμένως ἐκάρη μοναχὸς στὴν Ἱ. Μονὴ Βαρλαὰμ Μετεώρων, στὴν ὁποία καὶ ἐγκαταβίωσε μαζὶ μὲ μιὰ μικρὴ ὁμάδα νέων μοναχῶν, ποὺ ἐμπνέονταν ἀπὸ τὸ ὅραμα ἑνὸς κοινωνικοῦ καὶ ἱεραποστολικοῦ μοναχισμοῦ, ἐπιδοθεὶς στὸ κήρυγμα, τὴν κατήχηση καὶ τὴ διδασκαλία τῆς πίστεως. Τὸ 1965 ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, τοποθετηθεὶς ὡς προϊστάμενος καὶ ἱεροκήρυξ τοῦ ἱ. ναοῦ Παναγίτσας Π. Φαλήρου, ὅπου ἀνέπτυξε ἐντυπωσιακὴ δράση, διακριθεὶς ὡς ἱεροκήρυξ, ἄριστος λειτουργὸς καὶ καθοδηγητὴς τῆς νεολαίας. Παραλλήλως προσελήφθη, κατόπιν διαγωνισμοῦ, ὡς Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου τὸ 1968, ἐπιδείξας τὰ ὀργανωτικὰ καὶ διοικητικά του χαρίσματα, παραμείνας στὴ θέση αὐτὴ μέχρι τοῦ 1974, ὅταν ἐξελέγη μὲ πρόταση τοῦ τότε νέου Ἀρχιεπισκόπου Σεραφείμ, σὲ ἡλικία 35 ἐτῶν, Μητροπολίτης Δημητριάδος, ἐν μέσῳ ἐθνικῶν περιπετειῶν καὶ προβλημάτων.

Ὡς Μητροπολίτης Δημητριάδος ὁ κ. Χριστόδουλος, παρὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας του, ἐπέδειξε ἐντυπωσιακὴ ὡριμότητα. Ἀπ' ἀρχῆς ἐπεδόθη στὴν ἐσωτερικὴ διοργάνωση τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἐνεθάρρυνε τοὺς νέους κληρικοὺς στὸ νὰ σπουδάσουν, καὶ ἐφέλκυσε πρὸς τὴν ἱερωσύνη πλειάδα νέων, προσοντούχων καὶ ἱκανῶν κληρικῶν. Στὸ διάστημα τῶν 24 ἐτῶν τῆς ἀρχιερατείας του ἐχειροτόνησε περὶ τοὺς 150 νέους κληρικούς, ἀνανεώσας τὸ στελεχιακὸ δυναμικὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ τοποθετήσας τοὺς καταλλήλους ἀνθρώπους στὶς κατάλληλες θέσεις. Χαρακτηριστικὸ γνώρισμά του ὑπῆρξε ἡ ἀνανέωση τῶν ἐσωτερικῶν δομῶν τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ ὄνειρο τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ. Πρὸς τοῦτο ἄρχισε ἀπὸ τὴ δημιουργία νέων στελεχῶν, κληρικῶν καὶ

λαϊκῶν, τὰ ὁποῖα συνεχῶς ἐπιμόρφωνε, γιὰ νὰ τὰ καταστήσει ἱκανὰ νὰ ἀντιμετωπίζουν τὰ σύγχρονα προβλήματα μὲ θεανθρώπινο πρόσωπο. Μὲ ἀδυναμία στὴ μόρφωση «ἔσπρωχνε» τοὺς συνεργάτες του νὰ σπουδάσουν, μὲ ἀποτέλεσμα, ἐνῶ τὸ 1974 εἶχε βρεῖ μόνο 12 θεολόγους κληρικοὺς στὴν Ἱ. Μητρόπολη Δημητριάδος, τὸ 1998 νὰ ἀφήσει 80.

Ἐπροίκισε τὴν Ἱ. Μητρόπολη μὲ ἔργα κοινωνικῆς πνοῆς, λ.χ. τὸ Κέντρο Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας, τὶς Σχολὲς Γονέων, τὸ Συμβουλευτικὸ Σταθμὸ Προβλημάτων Ἐφηβείας, τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ «Ὀρθόδοξη Μαρτυρία» μὲ συνεχῶς ἀνανεούμενο πρόγραμμα ποὺ ἐπιμελοῦνται περὶ τοὺς 150 ἐθελοντὲς συνεργάτες, τὴν ἐφημερίδα «Πληροφόρηση» μὲ πρωτότυπη ὕλη. Διακρίθηκε ὡς ὁμιλητὴς τόσο ἐπὶ θρησκευτικῶν ὅσο καὶ ἐπὶ κοινωνικῶν καὶ ἐθνικῶν θεμάτων. Προσκαλούμενος μετέβη σὲ πολλὲς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ μίλησε σὲ πυκνὰ ἀκροατήρια, ἀποσπάσας τὰ ἐπαινετικὰ σχόλια τῶν ἀκροατῶν του. Ταυτόχρονα διεκρίθη στὴ συμμετοχή του σὲ συζητήσεις στὴν Τηλεόραση, προβάλλων καὶ ὑπερασπιζόμενος τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ ἀρθρογραφία του σὲ σοβαρὲς ἐφημερίδες ὑπηρέτησε τὸν ἴδιο σκοπό.

Ὑπῆρξε δυναμικὸς στοὺς ἀγῶνες του, ἐπιστρατεύων πάντοτε τὴν τετράγωνη λογική, γιὰ νὰ πείθει τοὺς ἀντιπάλους του. Ὅλοι ἐνθυμοῦνται μέχρι σήμερα τὴν τηλεοπτικὴ παρουσία του ὡς ἀντιπάλου τοῦ τότε Ὑπουργοῦ Ἀντ. Τρίτση γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Οἱ δύο ἄνδρες μετὰ ἀπὸ χρόνια συμφιλιώθηκαν ἀναγνωρίζοντας ὁ ἕνας στὸν ἄλλο τὸν ἔντιμο ἀντίπαλο. Σημαντικὴ ὑπῆρξε ἡ συμβολή του στοὺς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῆς θεσμοθέτησης τοῦ πολιτικοῦ γάμου ὡς ἰσόκυρου μὲ τὸν θρησκευτικό, γιὰ τὴν ἀποτροπὴ τοῦ «αὐτομάτου διαζυγίου» κ.λπ. Πάντοτε «ἀνοικτὸς» πρὸς ὅλους καθιέρωσε τακτικὲς ἐτήσιες συναντήσεις μὲ ὁμάδες ἐπιστημόνων στὸ Βόλο, ὅπως λ.χ. μὲ τοὺς νομικούς, τοὺς γιατρούς, τοὺς ἐκπαιδευτικούς, τοὺς φοιτητές, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀνέπτυσσε, κατὰ πάγια τακτική του, θέματα τῆς εἰδικότητός τους ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Ἐκκλησίας. Ταυτόχρονα ἀγκάλιασε ὅλο τὸ λαό, ποὺ τὸν ἐλάτρευσε στὴν περιοχὴ τῆς Μαγνησίας, κατέβηκε στὸ ἐπίπεδό του, χωρὶς νὰ λαϊκίζει, καὶ ἔδωσε πρὸς τὰ ἔξω τὴν εἰκόνα μιᾶς Ἐκκλησίας ποὺ στηρίζεται στὴν ἀγάπη τοῦ λαοῦ. Ἐκαλλιέργησε συστηματικὰ τὴ συνεχῆ πνευματικὴ τροφοδοσία τοῦ λαοῦ μὲ τὸν ἀνεξάντλητο ζῆλο του, ὁμιλῶν τακτικά, σχεδὸν κάθε ἡμέρα, λειτουργῶν μὲ κατάνυξη καὶ προσφέρων ἀγάπη καὶ λόγο. Παροιμιώδεις ὑπῆρξαν οἱ διάλογοί του μὲ τοὺς μαθητὲς στὰ Λύκεια, ἡ ἀνταλλαγὴ ἐπιστολῶν μὲ αὐτούς,

ἡ συγγραφὴ καὶ δωρεὰν διανομὴ σὲ νέους ἐκλαϊκευτικῶν φυλλαδίων μὲ ἐνδιαφέροντα θέματα.

Κατ' ἐξοχὴν λειτουργικὸς ἄνθρωπος ὁ κ. Χριστόδουλος, πιστὸς στὴν παράδοση, ἐπέβαλε τὴν Τάξη στὶς Ἱ. Ἀκολουθίες, καθιέρωσε τακτικὲς λατρευτικὲς εὐκαιρίες γιὰ νέους, ἀνοίχθηκε σὲ διάλογο μὲ ἀντιφρονοῦντες, κατέστησε τὴ θεία λατρεία κέντρο τῆς ζωῆς του καὶ διοργάνωσε τὴν Ὑπηρεσία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως πρὸς ἀντιμετώπιση τῶν αἱρετικῶν. Τὰ ἔντυπα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ποὺ ἔχει συγγράψει ὁ ἴδιος διακρίνονται γιὰ τὴν πρωτοτυπία τους, τὴν πρακτικότητά τους καὶ τὸ ἐποικοδομητικὸ στοιχεῖο. Εἶχε καὶ ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ συνδυάζει τὴν παράδοση μὲ τὴν πρόοδο, τὸ δόγμα μὲ τὸ διάλογο, τὴν ἱερότητα μὲ τὴν ἁπλότητα.

Ἐργασιομανὴς στὸ ἔπακρο σέβεται τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἐργάζονται καὶ αὐτὸ ἐνέπνεε στοὺς συνεργάτες του. Μέχρις ἀργὰ κάθε βράδυ παραμένει στὸ Γραφεῖο του ἐργαζόμενος, σχεδιάζων, χαράσσων γραμμὲς πλεύσεως, ἀντιμετωπίζων προβλήματα, συγγράφων κ.λπ. Συγκέντρωσε κοντά του καὶ ἀνθρώπους ποὺ παλαιότερα δὲν εἶχαν σχέση μὲ τὴν Ἐκκλησία, ἰδίως τοὺς Νέους, ἀναπτύξας μεγάλη δράση κατὰ τῶν Ναρκωτικῶν, κατὰ τοῦ AIDS, κατὰ τῆς ἀνεργίας. Ἡ δραστηριοποίηση τῆς Μητροπόλεως Δημητριάδος στοὺς τομεῖς αὐτοὺς ὑπῆρξε πρωτοποριακὴ καὶ ἐδημιούργησε τὶς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀνάπτυξη παρεμφεροῦς δράσεως καὶ ἀπὸ ἄλλες Μητροπόλεις. Οἱ πρωτότυπες δὲ τοποθετήσεις του ἐπὶ θεμάτων βιοηθικῆς ἰατρικῆς προλάβαιναν τὶς ἐποχὲς καὶ ἔδειχναν πρὸς τὰ ἔξω ἕνα νέο πρόσωπο τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἱ. Σύνοδος τὸν ὅρισε ἐκπρόσωπο τῆς Ἐκκλησίας στὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιο Μεταμοσχεύσεων καὶ στὸ Κέντρο Ἐλέγχου Εἰδικῶν Λοιμώξεων. Στὴν περιοχὴ Βόλου ἵδρυσε ἀπὸ 15ετίας τὴν Ἕνωση Χριστιανῶν Ἐπιστημόνων, τὴ Χριστιανικὴ Κοινωνικὴ Ἕνωση, τὰ «Σπίτια Γαλήνης Χριστοῦ» γιὰ τοὺς ἡλικιωμένους, τὴ «Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη» γιὰ τοὺς πτωχούς. Ἐσπούδασε πολλὰ νέα παιδιὰ μὲ ὑποτροφίες ποὺ χορήγησε ἡ Ἱ. Μητρόπολις, ἀπέστειλε στὸ ἐξωτερικὸ πολλοὺς ἀρρώστους, ἔσκυψε μὲ στοργὴ πάνω στὰ προβλήματα τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος τοῦ τὰ ἐμπιστευόταν. Πολλοὶ τὸν εἶδαν νὰ τηλεφωνεῖ σὲ διοικητὲς τραπεζῶν, γιὰ νὰ ἀποτρέψει κάποιους πλειστηριασμοὺς σὲ βάρος πτωχῶν ὀφειλετῶν, νὰ τηλεφωνεῖ σὲ φίλους του ἐπιχειρηματίες, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει μιὰ θέση ἐργασίας γιὰ κάποιον ἄνεργο νέο, νὰ ἐξαντλεῖ τὶς γνωριμίες του, γιὰ νὰ προασπίσει τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως τοῦ Βόλου.

Ἀνέπτυξε στενὲς σχέσεις μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἡ δὲ ἐπίσκεψη τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Δημητρίου τὸ 1990

στὸ Βόλο ὑπῆρξε μοναδικὸ ἱστορικὸ γεγονὸς γιὰ τὴν περιοχὴ τῆς Μαγνησίας. Μὲ ἀλλεπάλληλες ἐπισκέψεις του σὲ ὅλες τὶς ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, εἴτε ὡς μέλος ἐκκλησιαστικῶν ἀποστολῶν, εἴτε καὶ ἰδιωτικῶς, ἀνέπτυξε προσωπικὲς σχέσεις μὲ τοὺς ξένους ὀρθοδόξους, τὶς ὁποῖες ἐκαλλιέργησε σὲ βάθος. Συνδέεται ἀδελφικὰ μὲ ὅλους τοὺς Προκαθημένους τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, καθὼς καὶ μὲ ἑτεροδόξους ἡγέτες.

[Ἐκ τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἀριθμὸς 10 (1 Ἰουνίου 1998) σελ. 380-391]

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Εὐχὲς ἐν ὄψει τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀπὸ Δημητριάδος Χριστοδούλου ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος

Ἀνοικτὴ Ἐπιστολὴ

ΠΡΟΣ

Τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Δημητριάδος καὶ Ἁλμυροῦ
κ.κ. Χριστόδουλον

Σεβασμιώτατε καὶ Σεπτέ μας Ποιμενάρχα, ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ.

Καθὼς πλησιάζομεν τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ Σὺ πορεύεσαι φέρελπις πρὸς αὐτήν, ἐμεῖς, ὁ ἱερὸς Κλῆρος καὶ ὁ φιλόχριστος Λαὸς τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας Σου, ποὺ μᾶς ἐποίμανες *«μετ' ἐπιστήμης»*, μᾶς ἡγίασες καὶ μᾶς ἠγάπησες, θέλομεν κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν νὰ Σοῦ ἀντιπροσφέρωμεν τὸν σεβασμόν μας, τὴν ἀγάπην μας, ὅλον τὸν πλοῦτον τῶν ἀγαθῶν συναισθημάτων τῆς καρδίας μας, ἡ ὁποία καὶ ἀγωνιᾶ καὶ *«συναγωνίζεται μετὰ Σοῦ ἐν ταῖς προσευχαῖς»*, διὰ νὰ ἐπιτύχῃς τὸν ἀγαθὸν καὶ εὐλογημένον σκοπόν Σου. Θέλομεν νὰ Σοῦ ἀπευθύνωμεν δημοσίως λόγους τιμῆς, διὰ νὰ Σὲ συνοδεύουν καὶ νὰ Σὲ ἐνισχύουν.

Ἡ ἐκλογάδα Σου λοιπὸν θυμᾶται μὲ εὐγνωμοσύνη, θεοτίμητε Πατέρα μας, ὅτι ἀφίχθης πρὸ εἴκοσι καὶ τεσσάρων ἐτῶν ὡς ὁλκὰς μεγαλοπρεπής, ἔμφορτος ἀγαθῶν ἐλπίδων καὶ μεγαλοπνόων ὁραμάτων, εἰς τὸν καλὸν τοῦτον λιμένα τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος. Ἐλάμπρυνες καὶ ἐκάλλυνες τὴν ἀρχιερατικὴν διακονίαν Σου εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν ταύτην δι' ἐξόχως ἐνδόξων ἔργων καὶ πράξεων, δοὺς πνοὴν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινότητά μας, προνοῶν ὑπὲρ τῆς κατὰ Χριστὸν προκοπῆς καὶ τελειώσεως τῶν πάντων. Ἐμεγάλυνες καὶ ὑπερύψωσες τὴν πόλιν μας καὶ τὴν ἐπαρχίαν Σου τόσον ὅσον οὐδεὶς ἄλλος. Κι ἂν ἐμεῖς σιωπήσωμεν, *«οἱ λίθοι κεκράξονται»* μαρτυροῦντες τὴν λαμπρὰν καὶ τετιμημένην ποιμαντορίαν Σου. Ἔπραξες ὅ,τι ἦτο δυνατὸν διὰ νὰ ἁγιάσῃς τὸν λαόν Σου, νὰ τὸν διδάξῃς, νὰ τὸν παρηγορήσῃς, νὰ τὸν στηρίξῃς, νὰ τὸν διορθώσῃς, νὰ τὸν ἐμπνεύσῃς, νὰ τὸν στολίσῃς μὲ ἔργα ἱεραποστολικά, κοινωνικὰ καὶ φιλανθρωπικά. Τὰ μεμαρτυρημένα καλὰ αὐτὰ ἔργα εἶναι ἡ ἀναφαίρετη καὶ ἐπίζηλη δόξα Σου, ὁ πολύτιμος στέφανός Σου, ὁ ὀφειλόμενος δίκαιος ἔπαινός Σου.

Ἐμεῖς μάλιστα *«οἱ διαμεμενηκότες μετὰ Σοῦ»* μαρτυροῦμεν περὶ Σοῦ ὡς γεγονότες ἡμερήσιοι μάρτυρες τοῦ ἀκεραίου χαρακτῆρος Σου, τῆς ἀνεπιλήπτου βιοτῆς καὶ πολιτείας Σου, τῆς ἐργατικότητός Σου, τῆς ἀποστολικότητός Σου, τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ ἀγῶνος Σου ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου Σου.

Σὲ ἐγνωρίσαμεν, διὸ καὶ ὁμολογοῦμεν, ἄνδρα μὲ ἀποστολικὸν φρόνημα, προφητικὴν ἔμπνευσιν, ἱεραποστολικὸν ζῆλον, ἀκάματον ἐργάτην τοῦ Εὐαγγελίου, ὁμόζηλον τῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ὁμότροπον ἐκείνων.

Σὲ ἴδομεν ἀγρυπνοῦντα ὑπὲρ τῆς ποίμνης Σου καὶ προμαχοῦντα γενναίως καὶ εὐθαρσῶς ὑπὲρ τῆς πατρῴας παραδόσεως, *«ζηλωτὴν περισσοτέρως ὑπάρχοντα».*

Ἴδομεν τὰ δάκρυά Σου, ὅσα ἀφθόνως ἐξέχεας, εἴτε ἐκ τῆς χαρᾶς Σου διὰ τὴν πρόοδον τοῦ λαοῦ Σου, εἴτε ἐκ τοῦ πόνου Σου διὰ τὴν λύπην καὶ τὴν στενοχωρίαν του.

Ἠκούσαμεν τὴν πατρικὴν φωνήν Σου, ὁτὲ μὲν ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καταγγέλλουσαν ἐρρωμένως καὶ πεπαρρησιασμένως τὴν ποικίλην ἁμαρτίαν καὶ πολυειδῆ ἀσέβειαν, ὁτὲ δὲ ὡς πνοὴν λεπτοτάτην μεστὴν τρυφερότητος, δροσίζουσαν καὶ ἀναψύχουσαν τὶς καρδίες μας.

Εἴκοσι καὶ τέσσερα ἔτη ὁ ἱερὸς ἄμβων τῆς καθέδρας Σου ἐξέπεμπε μηνύματα ἐλπίδος, ζωῆς, αἰσιοδοξίας, ἀγάπης καὶ καταλλαγῆς. Τὸ γεώργιον τοῦτο ἐγνώρισε τὴν δαψιλῆ σπορά Σου. Ἐποτίσθη ἀπὸ τὸν ἱδρῶτα Σου. Ηὐξήθη ἀπὸ τὸν κάματό Σου. Ἐκαλλωπίσθη ἀπὸ ἀγλαῆ ἔργα Σου. Ἐδιδάχθη ἀπὸ τὶς ἀρετές Σου. Ἐστολίσθη ἀπὸ τὰ πλούσια χαρίσματά Σου.

Τὸ εὐλογημένο αὐτὸ ποίμνιό Σου:

Σὲ ἀγαπᾶ. Σὲ περιβάλλει μὲ τὸν σεβασμό του. Σὲ τιμᾶ. Σὲ χαίρεται. Σὲ καμαρώνει. Σὲ εὐγνωμονεῖ. Σοῦ δίδει τὴν καρδία του. Σὲ συνοδεύει μὲ τὶς προσευχές του. Παρακαλεῖ τὸν Πανάγαθο καὶ Παντοδύναμο Κύριό μας νὰ Σὲ ἀναβιβάση καὶ εἰς τὴν ὑψηλὴν καθέδραν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, διὰ νὰ τεθῆ ἀληθῶς ὁ λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ νὰ φωτίσης τὶς σκοτεινὲς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ ἀνήλια ἀδιέξοδα τῆς κουρασμένης κοινωνίας μας καὶ εὐλογημένης πατρίδος μας.

Εἶη ὁ Θεὸς καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός Σου εὐλογῶν καὶ ἐπιστηρίζων Σὲ εἰς τὴν προκειμένην ἐκλογήν.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ τιμῆς
Ὁ ἱερὸς Κλῆρος καὶ ὁ φιλόχριστος Λαὸς τῆς ἐπαρχίας Σου

Διὰ δὲ τὴν ἀντιγραφὴν
Ἀρχιμανδρίτης Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς - Ἱεροκήρυξ

[Ἐδημοσιεύθη στὸν Τοπικὸ Τύπο τοῦ Βόλου
«ΠΡΩΤΗ» Κυριακὴ 26 Ἀπριλίου 1998
«ΝΕΟΣ Τύπος» Κυριακὴ 26 Ἀπριλίου 1998]

Ὁ Νέος Ἀρχιεπίσκοπος

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Δανιὴλ Πουρτσουκλῆ
Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱ. Μ. Δημητριάδος

Καθὼς προσεγγίζουμε τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ ἐντείνεται ἡ συζήτησις περὶ τὸ πρόσωπο τοῦ μέλλοντος νὰ ἀναλάβη τὸ βάρος τῆς διακονίας αὐτῆς, ἐθεώρησα σκόπιμον, συνεισφέρων εἰς τὸν κοινὸν προβληματισμόν, νὰ καταθέσω ὡς ἕνας ἐκ τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου τὸ τί ἀναζητεῖται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐκλεγησομένου Πρωθιεράρχου:

1. Ἡ μαρτυρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας.

Στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρεται ἡ ἐκλογὴ τῶν Ἀποστόλων Ματθία (α΄ 21-26) καὶ Παύλου (κβ΄ 6-21) μετὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ καθοριστικὸ στοιχεῖο τῆς ἐκλογῆς καὶ τῶν δύο ἦταν ἕνα: Θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι μάρτυρες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ μιλήσουν στὸν κόσμο γιὰ ὅλα ὅσα *«ἤκουσαν καὶ εἶδαν»*.

Στὶς ἡμέρες μας ὁ θόρυβος γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ἔχει παραμερίσει ἀπὸ τὸ κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντός μας αὐτὴ τὴν πραγματικὴ διάσταση τοῦ κορυφαίου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μπορεῖ νὰ ἀναδέχεται διάφορα καθήκοντα ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας. Κυρίως ὅμως εἶναι μάρτυρας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας. Ὁ ἴδιος, μέτοχος καὶ κάτοχος αὐτῆς τῆς λυτρωτικῆς ἐμπειρίας, γίνεται ὁ ἐγγυητὴς τῆς σωτηρίας γιὰ ὅλους μας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ μυστικὸ ἀλλὰ ζωντανὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ὁ παρατεινόμενος Χριστὸς εἰς τοὺς αἰῶνες, ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστὸς ποὺ ζεῖ ἀνάμεσά μας. Ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἐκκλησίας μας θὰ ἐργασθῆ, γιὰ νὰ ἐντάξη τοὺς πάντες στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκλησία, καὶ νὰ λάβουν τὴν πεῖρα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

2. «Μαρτυρούμενος, πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ σοφίας»

Καλὴ φήμη, ἁγιότητα καὶ σοφία. Αὐτὰ τὰ τρία προσόντα διέθεταν

οἱ ἐκλεγέντες ἀπὸ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους ἑπτὰ Διάκονοι τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς. Κι ἂν αὐτὰ τὰ προσόντα ἀνεζητήθησαν στοὺς ἑπτὰ Διακόνους, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ κέκτηται αὐτὰ ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας θὰ ἐκλέξῃ μετ' οὐ πολλὲς ἡμέρες τὸν Ἱεράρχην ἐκεῖνον ποὺ διαθέτει:

α. Καλὴν φήμην. Φήμην ἀνδρὸς ποὺ διηκόνησε καλῶς τὸ ἐμπιστευθὲν σ' αὐτὸν λογικὸν ποίμνιον, γιὰ τὸν ὁποῖον ἰσχύει ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: *«Εὖγε, καλὲ καὶ ἔμπιστε δοῦλε. Ἀποδείχθηκες ἀξιόπιστος στὰ λίγα, θὰ σοῦ ἐμπιστευθῶ πολλά»* (Ματθ. κε΄ 21).

β. Ἁγιότητα βίου καὶ πολιτείαν καθαρῶς ἀποστολικήν. Θὰ ἐκλέξῃ τὸν Ἱεράρχην ἐκεῖνον ποὺ μεμαρτυρημένως εἶναι ὁμότροπος καὶ ὁμόζηλος τῶν Ἀποστόλων κατὰ τὸ *«καὶ τρόπων μέτοχος καὶ θρόνων διάδοχος τῶν Ἀποστόλων»*.

γ. Σοφίαν. Τὴν κατὰ Θεὸν σοφίαν ἀλλὰ καὶ τὴν θύραθεν μόρφωσιν. Τὸν συνδυασμὸν αὐτὸν συναντᾶμε στὶς μεγάλες μορφὲς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, ποὺ ἀνεδείχθησαν καὶ Οἰκουμενικοὶ Διδάσκαλοι.

3. Ἡ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς λέγει ὅτι, *«ὁ Θεὸς σὲ ἄλλους ἔδωσε τὸ χάρισμα τοῦ ἀποστόλου, σὲ ἄλλους τοῦ προφήτου, σὲ ἄλλους τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ σ' ἄλλους τοῦ ποιμένος καὶ διδασκάλου, γιὰ νὰ καταρτίζουν καὶ νὰ διακονοῦν τοὺς πιστούς, ὥστε νὰ οἰκοδομῆται τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ»* (Ἐφεσ. δ΄ 12). Ὁ Θεὸς λοιπόν, ποὺ θὰ ἀναδείξῃ διὰ τῶν ψήφων τοῦ ἐκλεκτορικοῦ Σώματος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας μας τὸν νέον Ἀρχιεπίσκοπον, θὰ ἀναθέσῃ σ' αὐτὸν τὴν ἐπιμέλεια καὶ ἐπιστασία ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ὀργανισμῶν, ὥστε ὅλη ἡ Ἐκκλησία νὰ εἶναι μιὰ ζῶσα μαρτυρία Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ θὰ ἀγκαλιάζῃ μὲ στοργὴ καὶ ἀγάπη, ὅλες τὶς ἀνάγκες τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου καὶ θὰ τὸν ἀναπαύῃ στὴν ὁλόφωτη ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ Πατέρα. Θὰ εἶναι ὁ διάκονος τῆς *«καταλλαγῆς»* τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Θεὸ καὶ τῆς κατὰ Θεὸν προκοπῆς καὶ αὐξήσεως ὅλων.

4. «Προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους» (Ρωμ. ιε΄ 7)

Ὁραματιζόμαστε τὸν νέον Ἀρχιεπίσκοπον νὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα νὰ προσλαμβάνῃ τοὺς πάντες στὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Νὰ εἶναι ὑποστασιασμένη στὸ πρόσωπό του ἡ ἑνότητα, ἀλλὰ καὶ ἡ καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας. Νὰ φροντίζῃ νὰ ἐπικρατῇ ἡ εἰρήνη στὸ ἐκκλη-

σιαστικὸ σῶμα. Νὰ πηδαλιουχῆ τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας μὲ σύνεσι, ὥστε νὰ συνεχίζη τὴν ἱστορικὴ πορεία του μὲ ἠρεμία καὶ γαλήνη. Νὰ ἔχη τὴν ἀγκάλη τῆς Ἐκκλησίας ζεστὴ καὶ ἀνοικτὴ πρὸς ὅλους. Νὰ μὴν ἀγνοῆ κανέναν καὶ νὰ καταδέχεται νὰ λύη τὰ βαρέα δεσμὰ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Νὰ μὴν ἐγκαταλείψη τὸν πεπτωκότα. Νὰ μὴν προσπεράση τὸν ἀδύνατο. Νὰ μὴν κωφεύση στὴν ἀδικία. Νὰ ἀκούση τὸν στεναγμὸ τῶν πονεμένων καὶ κατατρεγμένων τῆς ζωῆς αὐτῆς. Νὰ μὴν κολακεύση τοὺς ἀπίστους καὶ ἰσχυροὺς τοῦ κόσμου τούτου. Νὰ σταθῆ μὲ παρρησία στὸν πρῶτο θρόνο, γιὰ νὰ κηρύξη τὴν ἀλήθεια, τὸν Χριστό, στοὺς ἐγγὺς καὶ τοὺς μακράν.

Ὁραματιζόμαστε ἕναν Ἀρχιεπίσκοπον μὲ τὸ ζῆλο τοῦ Ἡσαΐα, τὴν εὐαισθησία τοῦ Ὡσηέ, τὸ μεγαλεῖον τοῦ Μωϋσέως, τὴν θεολογίαν τοῦ Ἰωάννου, τὴν παρρησία τοῦ Πέτρου, τοῦ Παύλου τὴν δρᾶσι. Ὁραματιζόμαστε ἕναν Ἀρχιεπίσκοπον ἀντάξιο συνεχιστὴ τοῦ ἔργου τῶν Μεγάλων Πατέρων μας, ποὺ μὲ τὴν ἁγία ζωή τους, τὴν συγγραφική τους προσφορά, τοὺς λαμπροὺς ἀγῶνες τους, τὸν ἀνυποχώρητο στὴν πονηρία καὶ τὴν ἁμαρτία χαρακτῆρα τους, τὴν ἱεραποστολικὴ δρᾶσι ἐγεώργησαν τὸν ἀγρὸ τοῦ κόσμου καὶ ἄλλαξαν τὸ πρόσωπο τῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκουμένης. Ὁραματιζόμαστε ἕναν Ἀρχιεπίσκοπο ποὺ θὰ μπορῆ νὰ ἐπικοινωνήση μὲ τὸν ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας καὶ θὰ μπορῆ νὰ τοῦ μεταδώση τὰ μηνύματα τῆς σωτηρίας, τῆς ἐλπίδας στὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Ὁραματιζόμαστε φιλόστοργον καὶ Πατέρα φιλότεκνον ποὺ θὰ περιβέβληται σὰν στολίδι του τοὺς πάντες. Ὁραματιζόμαστε ποιμένα ἀληθῆ, διὰ νὰ μᾶς ὁδηγήση εἰς νομὰς σωτηρίους, ἀλλὰ καὶ διδάσκαλον ἱκανὸν ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

Ὅταν ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος, ποὺ θὰ ἐκλεγῆ σὲ λίγες ἡμέρες, διαθέτη τὰ πιὸ πάνω γνωρίσματα, θὰ εἶναι ὄντως ἐπίσκεψις τοῦ Θεοῦ σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ ζεῖ *«ἐν λιμῷ καὶ αὐχμῷ»* καὶ θὰ ἐπαληθευθοῦν γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὰ λόγια τῆς Γραφῆς *«ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ»* (Λουκᾶ ζ΄ 16) καὶ ἔδωσεν εἰς αὐτὸν Ἄρχοντα καὶ Προστάσσοντα, γιὰ νὰ μεταλαμπαδεύση τὸ Φῶς τοῦ Χριστοῦ στὶς σκοτεινὲς ψυχὲς τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων, καὶ θὰ φωτίση μὲ τὸν Ἥλιο τῆς Δικαιοσύνης τὰ ἀνήλια ἀδιέξοδα τῆς κοινωνίας καὶ τῆς εὐλογημένης πατρίδας μας.

[Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν Τοπικὸν Τύπον τοῦ Βόλου]

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Οἱ εὐεργεσίες τοῦ Μακαριωτάτου Χριστοδούλου στὸ πρόσωπό μου

α. Χειροτονίες

Ι. Εἰς Διάκονον

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

Ἀριθ. πρωτ. 3161.

Ἐν Βόλῳ τῇ 30 Δεκεμβρίου 1974

ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΤΗΡΙΟΝ

Διά τοῦ παρόντος Ἀρχιερατικοῦ ἡμῶν Γράμματος ὅθλον ποιούμεθα ὅτι τόν Μανασσῆν Δανιήλ, κατά κόσμον Διονύσιον Πουρταουκλῆν τοῦ Θεοδώρου, ἐκ Νέας Μανολάδος Ἠλείας καταγόμενον, ἐχειροτονήσαμεν, τῇ Χάριτι τοῦ Παναγίου καί Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, Ὑποδιάκονον καί Διάκονον τήν 29ην Δεκεμβρίου 1974, λειτουργήσαντες ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλαιοῦ Φαλήρου, καί ἐξουσίαν δεδώκαμεν αὐτῷ ἐπιτελεῖν τά τῷ Ἱερατικῷ αὐτοῦ βαθμῷ παρομαρτοῦντα.

Τῇ εἰδήσει τῶν κατά τόπους Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν, χορηγοῦμεν τό παρόν Χειροτονητήριον Γράμμα, εἰς ἔνδειξιν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Δημητριάδος Χρυσόστομος

Κοινοποιήσεις

1.- Κεντρικόν Τ.Δ.Κ-Ε.
2.- Δημ. Ταμεῖον Α΄ Βόλου
3.- Υ.Δ.Υ.Υ.Π.
4.- Περιοδικόν "ΕΚΚΛΗΣΙΑ"
5.- Στρατολ. Γραφεῖον Πύργου-Ἠλείας.- Ἔτος γεννήσ. 1952, ἀριθ. Μητρ. 8, Δ.Σ.Μ. 30664 ὄνομα μητρός : ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ.-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

Ἐν Βάλτῳ τῇ 12 Μαρτίου 1979

Ἀριθ. πρωτ. 411

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Ἡ Ταπεινότης ἡμῶν ὅπλον ποιεῖται ὅτι τὸν Ἱεροδιάκονον π. Δανιὴλ /κατὰ κόσμον Διονύσιον/ Πουρταουκλῆν τοῦ Θεοδώρου, ἐκ Ν. Μανωλάδας - Ἠλείας καταγόμενον, τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοποιοῦ Πνεύματος κεχειροτόνηκε Πρεσβύτερον τὴν 11ην Μαρτίου 1979 ἐν τῷ Ναοδέκτῳ Ἱ.Ναοῦ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ Βάλτου. Αὐθημερὸν δ' ἐχειροθέτησεν αὐτὸν εἰς Ἀρχιμανδρίτην.

Δέδωκε δὲ τῷ εἰρημένῳ τὸ παρὸν Χειροτονητήριον Γράμμα, πρὸς διαπίστωσιν τῆς χειροτονίας αὐτοῦ καὶ κανονικὴν καὶ νόμιμον χρῆσιν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Δημητριάδος Χρυσόστομος

Κοινοποίησις

1. Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
2. Ο.Α.Ν.Π. - Ἀθήνας
3. Στρατολ. Γραφεῖον Πύργου-Ἠλείας

Ἔτος γεννήσ. 1952, Α.Σ.Μ. Ὄνομα μητρός: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24ῃ Ἰανουαρίου 2000

Ἱερούς
Τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
Ἐ ν τ α ῦ θ α.

Εὐσεβάστως προτιγόμεθα διὰ τοῦ παρόντος, ἵνα γνωρίσωμεν Ὑμῖν, ὅτι, Χάριτι τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοποιοῦ Πνεύματος, τῇ 22ᾳ Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους Ἱλισίων τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, συλλειτουργούντων ἡμῖν τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, Σταγῶν καὶ Μετεώρων κ. Σεραφείμ, Νεαπόλεως καὶ Στενημαχίου κ. Διονυσίου, Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Ἀγαθονίκου, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβροσίου, Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονος, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελετίου, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐσταθίου, Ἠλείας κ. Γερμανοῦ, Σερρῶν καὶ Νιγρίτης κ. Μαξίμου, Μηθύμνης κ. Χρυσοστόμου, Ἐλευθερουπόλεως κ. Εὐδοκίμου, Μιλήτου κ. Ἀποστόλου, Βεροίας καὶ Ναούσης κ. Παντελεήμονος, Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερωθέου, Ἐλασσῶνος κ. Βασιλείου, Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εὐσεβίου, Καστορίας κ. Σεραφείμ, Τυάνων κ. Παύλου, Χερβίων καὶ Κοζάνης κ. Ἀμβροσίου καὶ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Θεοκλήτου, προέβημεν εἰς τὴν εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονίαν τοῦ Θεοφιλεστάτου Ὑφηγουμένου Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Λαυρίου.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, διαπέμποντες Ὑμῖν συνημμένως τὴν Ὁμολογίαν Πίστεως τοῦ χειροτονηθέντος, διατελοῦμεν μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ φιλαδελφίας.

Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος, ὁμόπρ.

β. Διορισμοί σέ θέσεις εὐθύνης ἐκκλησιαστικῆς διακονίας

Ι. Διορισμὸς Ἱεροκήρυκος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ
Ἀριθμ. πρωτ.

Ἐν Βόλῳ τῇ 15 Ἰανουαρίου 1978

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΟΡΚΟΜΩΣΙΑΣ

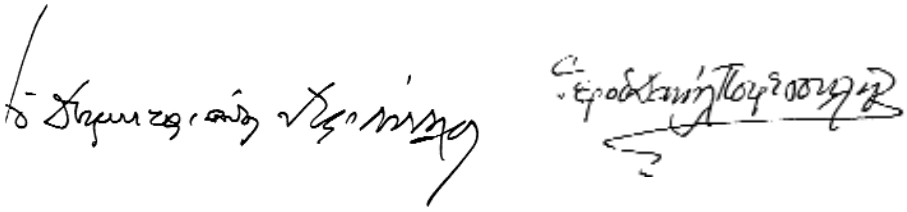
Ἐν Βόλῳ καὶ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Γραφείῳ Δημητριάδος, σήμερον τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1978, προσελθὼν ὁ Ἱερολογιώτατος Διάκονος Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς τοῦ Θεοδώρου, κατόπιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 5108/2405, 31-12-1977 ἐγγράφου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δι' οὗ γνωστὸν ποιεῖται ὅτι οὗτος διωρίσθη Δ΄ Ἱεροκήρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, ἔδωκε τὴν νενομισμένην διαβεβαίωσίν του, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 42 παράγρ. 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9/1969 Κανονισμοῦ, ἔχουσαν οὕτω:

«Διαβεβαιοῦμαι ἐπὶ τῇ Ἱερωσύνῃ μου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα, ὑπακοὴν εἰς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Διατάξεις καὶ τὸ Σύνταγμα, καὶ ὡς πιστὸν τέκνον τῆς Ἐκκλησίας νὰ διαχειρίζωμαι τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως τὴν ἀνατεθεῖσάν μοι ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν».

Ἐφ' ᾧ συνετάχθη τὸ παρὸν Πρακτικόν, ὅπερ ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ ὁρκίσαντος Μητροπολίτου Δημητριάδος καὶ τοῦ ὁρκισθέντος Ἱεροκήρυκος Ἱεροδιακόνου Δανιὴλ Πουρτσουκλῆ τοῦ Θεοδώρου.

Ὁ ὁρκίσας Μητροπολίτης
Ὁ Δημητριάδος Χριστόδουλος

Ὁ ὁρκισθεὶς
ἱεροδ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς

ΙΙ. Διορισμὸς Ἀρχιγραμματέως

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

ΑΡΙΘΜ. ΠΡΩΤ. 2184 ΔΙΕΚΠ. 673

ΑΘΗΝΗΣΙ ΤΗ 25η Μαΐου 1998

Πρὸς
Τὸν Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην
Δανιὴλ Πουρτσουκλῆν
Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Πανοσιολογιώτατε, Πάνυ ἀσμένως γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐπισκοποῦσα τὸ δημιουργηθὲν κενὸν ἐν τῇ Ἀρχιγραμματείᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ τὴν ἀποδοχὴν παραιτήσεως τοῦ Ἀρχιγραμματέως Αὐτῆς, Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Διαυλείας κ. Δαμασκηνοῦ, καὶ μετὰ χαρᾶς ἐνωτισαμένη τῆς προτάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου Αὐτῆς, ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς 14ης ὑπερμεσοῦντος μηνὸς Μαΐου ἐ.ἔ., ὁμοφώνως ηὐδόκησεν ὅπως διορίσῃ τὴν ὑμετέραν Πανοσιολογιότητα ὡς Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπί βαθμῷ Κατηγορίας Εἰδικῶν θέσεων β΄, περιβάλλουσα οὕτως ὑμᾶς διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης Αὐτῆς διὰ τὴν ὑπεύθυνον καὶ νευραλγικὴν θέσιν ταύτης τῆς Ἐκκλησίας.

Συγχαίροντες οὖν ὑμῖν ἐπὶ τῷ διορισμῷ τούτῳ, διαπέμπομεν ὑμῖν συνημμένως τὸ ὑπ' ἀριθμ. 92/22.5.1998 Φ.Ε.Κ. (τεῦχος Ν.Π.Δ.Δ.) καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως δώσητε τὴν νενομισμένην διαβεβαίωσιν ἐνώπιον τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, συμφώνως ταῖς διατάξεσι τῶν ἄρθρων 24 καὶ 25 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐπὶ τούτοις ἐπευχόμενοι πλουσίαν τὴν παρὰ Θεοῦ εὐλογίαν ἐπὶ τῶν νέων καθηκόντων ὑμῶν, καὶ ἐπευλογοῦντες ὑμᾶς, πατρικῶς, διατελοῦμεν μετὰ διαπύρων εὐχῶν.

†Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος, πρόεδρος

Ο ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

† Ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς

Κοινοποιήσεις:
Οἰκονομικὴν Ὑπηρεσίαν
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
1. Ἀπόσπασμα Πρακτικοῦ Δ.Ι.Σ. τῆς 14.5.1998
2. Φ.Ε.Κ. 92/22.5.1998 (τ. Ν.Π.Δ.Δ.)
3. Πρωτόκολλον Ὁρκομωσίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

ΠΡΩΤ.
ΑΡΙΘΜ. ΑΘΗΝΗΣΙ ΤΗ
ΔΙΕΚΠ.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΣΕΩΣ

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σήμερον τὴν 25ην μηνὸς Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ἐννενηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους, ἐνώπιον Ἡμῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐνεφανίσθη ὁ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1970/606/15.5.1998 Πράξεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 92 τεῦχος τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τῆς 22.5.1998 (τ.Ν.Π.Δ.Δ.) διορισθεὶς εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ βαθμῷ Κατηγορίας Εἰδικῶν θέσεων β΄ (ἄρθρον 1 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 34/1986 Κανονισμοῦ), ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς, ὅστις θεὶς ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν δεξιάν, ἔδωκε τὴν ἑπομένην διαβεβαίωσιν κατ' ἄρθρον 24 καὶ 25 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ.

«Διαβεβαιοῦμαι ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ μου νὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους, ἀφοσίωσιν εἰς τὴν κατ' Ἀνατολὰς Ὀρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς Ἀνωτάτην Διοικητικὴν Ἀρχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ διαχειρίζωμαι τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως τὴν ἀνατεθεῖσάν μοι ὑπηρεσίαν ὡς πιστὸν τῆς Ἐκκλησίας τέκνον καὶ νὰ ἐκπληρῶ εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

ΕΝΩΠΙΟΝ ΟΥΤΙΝΟΣ ΕΔΟΘΗ Η ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΣΙΣ

Ο ΔΟΥΣ ΤΗΝ ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΣΙΝ

γ. Ἐνισχυτικὲς Ἐπιστολὲς

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Πρὸς
Τὸν πανοσιολ. ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆν, Ἱεροκήρυκα
Ἐνταῦθα

Ἀγαπητέ μου π. Δανιήλ,

Μὲ τὸ τέλος καὶ τῆς ἐφετινῆς ἱεραποστολικῆς χρονιᾶς, ἐπιθυμῶ νὰ σοῦ ἀπευθύνω θερμὲς κατ' ἀρχὴν εὐχαριστίες καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔπαινον γιὰ τὴν ἄριστη συνεργασία μας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς φιλότιμες προσπάθειες, ποὺ καταβάλλεις συνεχῶς γιὰ τὴν ἐπιτέλεση τοῦ ὑπευθύνου ἔργου σου, πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Ὁ κηρυγματικὸς κατ' ἀρχὴν καὶ ὁ λειτουργικὸς τομέας ἔχουν γνωρίσει καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τὴν ἄκραν μετ' ἐπιτυχίας προσήλωσίν σου, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι τομεῖς εἰς τοὺς ὁποίους μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καλῶς ἐπιδίδεσαι. Τὸ Ἀντιαιρετικὸν Σεμινάριον, οἱ ραδιοφωνικὲς ὁμιλίες, οἱ τηλεοπτικὲς ἐμφανίσεις, ὁ τομέας τῶν Πνευματικῶν, τὰ κοινωνικὰ ἔργα καὶ ὁ ἀντιαιρετικὸς καὶ ἀντιναρκωτικὸς ἀγὼν ἀποτελοῦν χώρους, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέπτυξες δημιουργικὴν δραστηριότητα καὶ συνέβαλες εἰς τὴν προώθησιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ μέσα εἰς τὸν κόσμον.

Εἶμαι εἰς βάθος ἱκανοποιημένος μὲ τὴν ἐπίδοσιν καὶ ἀπόδοσίν σου καὶ δοξάζω τὸν Θεό, διότι μὲ ἠξίωσε τοιούτων ἐπιλέκτων στελεχῶν καὶ συνεργατῶν, οἱ ὁποῖοι τὴν χεῖρα τιθέντες ἐπ' ἄροτρον, τὸ γεώργιον τοῦ Κυρίου καλλιεργοῦν μετ' ἐπιστήμης καὶ ἀγλαοὺς καρποὺς συνάγουν εἰς σωτηρίαν.

Προσεύχομαι νὰ σοῦ χαρίζῃ ὁ Θεὸς δύναμιν, ὑγείαν τὴν κατ' ἄμφω, ζῆλον κατ' ἐπίγνωσιν, αὐταπάρνησιν καὶ ταπείνωσιν, ὥστε νὰ συνεχίζῃς νὰ προσφέρῃς εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ τὴν στερεὰν τροφὴν τοῦ κατὰ Χριστὸν καταρτισμοῦ του, εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ Ὑπερυμνήτου Αὐτοῦ Ὀνόματος.

Παρακαλῶ νὰ προβῆς, κατὰ τὸ μεσολαβοῦν, μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς νέας ἱεραποστολικῆς περιόδου, χρονικὸν διάστημα εἰς σχεδιασμὸν τῶν νέων δραστηριοτήτων σου, ἐπὶ τῶν ὡς εἴρηται τομέων, προκειμένου νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον συνεργασίας μας κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον. Καλὸ καλοκαίρι.

Μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ Εὐχῶν

Ὁ Δημητριάδος Δημήτριος

Βόλος, 17 Ἰουλίου 1997

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἀριθμ. Πρωτ./Χ/ΕΞ 0330/2007 *Ἐν Ἀθήναις τῇ 17ῃ Ἰανουαρίου 2007*

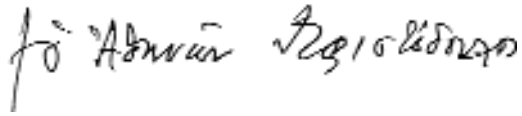
Σεβασμιώτατον
Μητροπολίτην Καισαριανῆς
Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
κ. Δανιὴλ
Ὑμηττοῦ 47-51
161 21 ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΝ

Σεβασμιώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑπταετοῦς ἀρχιερωσύνης ἀπευθύνω ἐγκάρδιες προσρήσεις καὶ εὔχομαι πᾶσαν παρὰ τοῦ μόνου Φιλανθρώπου καὶ Πανοικτίρμονος Θεοῦ δύναμιν ἐξ ὕψους πρὸς συνέχιση τῆς πολυπλεύρου καὶ πολυμόχθου ποιμαντορίας Σας ἐπὶ ἔτη πλεῖστα καὶ πανευφρόσυνα.

Ἡ θεοφιλής, καλλίκαρπος καὶ τετιμημένη ἀρχιερατικὴ διακονία Σας μαρτυρεῖ τοῖς πᾶσι τὸ γεγονὸς τῆς νύχτα καὶ ἡμέραν ἀναλώσεώς Σας γιὰ τὴ σωτηρία ψυχῶν *ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη*, καὶ ὅτι τῷ ὄντι ἵστασθε ἀξίως εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ μὲ ἀκάματον ἔνθεο ζῆλο, πραότητα, ταπείνωση καὶ ἔκδηλη ἀγάπη πρὸς τὸ ἐμπεπιστευμένο παρὰ Θεοῦ λογικό Σας ποίμνιο.

Μετ' ἀδελφικῶν ἀσπασμῶν καὶ ἀγάπης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἀριθμ. Πρωτ./Χ/ΕΞ 2018/2007 *Ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Μαΐου 2007*

Σεβασμιώτατον
Μητροπολίτην Καισαριανῆς
Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
κ. Δανιὴλ
Ὑμηττοῦ 47-51
161 21 ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΝ

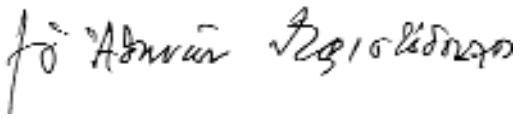
Σεβασμιώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ ἔλαβα τὶς εὐγενεῖς προσρήσεις σας γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως ἐννέα χρόνων ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς μου εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ θερμότατα σᾶς εὐχαριστῶ.

Ἐπιθυμῶ νὰ προσεύχεσθε Κύριος ὁ Θεὸς νὰ μὲ ἐνδυναμώνει στὸ πολύπλευρον ἔργον μου τῆς πηδαλιουχήσεως τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας.

Σᾶς εὔχομαι ἡ ζωή σας νὰ εἶναι πάντα λουσμένη στὸ Φῶς τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου μας.

Μετὰ πλείστης ἀγάπης καὶ ἀδελφικῶν ἀσπασμῶν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Ὁμιλίες
τοῦ Μητροπολίτου Δανιὴλ

Περὶ ἐπιμελείας ψυχῆς*

«Παρορᾶν μὲν σαρκός, παρέρχεται γάρ,
ἐπιμελεῖσθαι δὲ ψυχῆς πράγματος ἀθανάτου»
(Ἀπολυτίκιον Ὁσίων Πατέρων καὶ Μητέρων).

Μὲ ἰδιαίτερη λαμπρότητα ἐν εὐφροσύνῃ πνευματικῇ ἑορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου τοῦ ἐν Πάτμῳ.

Εἶναι Ἅγιος ποὺ ἔζησε ἐν ἀσκήσει καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ. Ἠξιώθη ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ γίνῃ Πατὴρ Πατέρων καὶ νὰ ἀνεγείρῃ τὴν παλαίφατον ἱστορικήν, Βασιλικὴν καὶ Πατριαρχικὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἰς τὴν νῆσον Πάτμον τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, ὅπου ἔζησεν ἐξόριστος ὁ Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης.

Καὶ εὑρίσκουν πλήρη ἐφαρμογὴν τὰ λόγια αὐτά, μὲ τὰ ὁποῖα ἤρχισα τὴν ὁμιλίαν αὐτήν, εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς εἰς αὐτὰ ἐκφράζεται τὸ ἀσκητικὸν ἰδεῶδες τῆς Ἐκκλησίας, ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν, ὅστις ἀφορᾷ εἰς ὅλους τοὺς πιστούς, τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τῶν εὐλογημένων τέκνων τοῦ Θεοῦ καὶ κλητῶν Ἁγίων.

Διὸ καὶ θὰ ἐπιτρέψετε εἰς ἐμὲ νὰ ἀναπτύξω ὀλίγα τινὰ περὶ ἐπιμελείας τῆς ψυχῆς λέγων ὅτι:

Οἱ περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων καταναλίσκουν τὸν βίον αὐτῶν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σώματος. Τὸ φροντίζουν καὶ ζοῦν μὲ τὸ ἀξίωμα τῶν Ἐπικουρείων: *«Φάγομεν, πίομεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν»*. Ζωὴ γεμάτη φθορὰ καὶ θάνατο.

Ὁ βίος αὐτὸς εἶναι βίος πεζός, ἐπίπεδος, βοσκηματώδης, κατὰ τὴν βασίλειον γλῶσσαν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσοι οὕτω ζοῦν, παραβλέπουν τὶς οὐσιαστικὲς ἀνάγκες αὐτῶν. Παραμελοῦν τὸ δεύτερον οὐσιαστικὸν μέρος τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν καὶ οὐδόλως φροντίζουν περὶ αὐτοῦ.

---

* ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου τοῦ ἐν Πάτμῳ, ἐκφωνηθεὶς τὴν 20ὴν Ὀκτωβρίου 1998 εἰς τὸν ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου τῶν Ἀθηνῶν τελεσθέντα Πανηγυρικὸν Ἑσπερινόν.

Ἔρχεται ὅμως ἡ Ἐκκλησία νὰ διορθώσῃ αὐτὴν τὴν ἐπιλογὴ τῶν περισσοτέρων καὶ νὰ τονίσῃ τὸ καθῆκον τῆς ἐπιμελείας τῆς ψυχῆς καὶ τῆς πληρώσεως τῶν ἰδικῶν της ἀναγκῶν.

1. Τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκη τροφῆς. Ἡ ψυχὴ ὁμοίως. Τροφὴ τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ ψυχὴ τρέφεται μέσῳ τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους.

«Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις» (Ἰωάν. στ΄ 55).

Ὁ Ἄρτος τῆς ζωῆς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος: *«Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα»* (Ἰωάν. στ΄ 51).

Ἐπίσης τροφὴ τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύριος ἀποκρούων τὸν πειρασμὸν καὶ τὸν ὄπισθεν αὐτοῦ κρυπτόμενον διάβολον εἶπεν: *«Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ»* (Ματθ. δ΄ 4).

2. Τὸ σῶμα διψᾶ. Καὶ ἡ ψυχὴ διψᾶ. Ὁ Κύριος ὑπεσχέθη:

«Ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. δ΄ 14).

«Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω» (Ἰωάν. ζ΄ 37). Τὸ ὕδωρ αὐτὸ εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

3. Τὸ σῶμα τὸ καθαρίζομεν ἀπὸ τοὺς ρύπους. Ἡ ἰδία ἀνάγκη ὑπάρχει καὶ διὰ τὴν ψυχήν.

Ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου συνέστησε: *«Λούσασθε καὶ καθαροὶ γίνεσθε. Ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου... Καὶ δεῦτε καὶ διαλεχθῶμεν»* (Ἡσ. α΄ 16-18). Ὁ Θεὸς εἶναι Ἅγιος, ὁ μόνος καθαρὸς ἀπὸ παντὸς ρύπου.

Ρύπος, ἡ ἁμαρτία διὰ τὴν ψυχήν.

Καὶ πῶς καθαρίζεται ἡ ψυχή;

«Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι» (Ἑβρ. θ΄ 14).

Λουτρὸν τῆς ψυχῆς εἶναι τὸ Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως.

4. Τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκην ἐνδύματος. Τὸ ἔνδυμα τῆς ψυχῆς εἶναι Αὐτὸς ὁ Χριστός.

«Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. γ΄ 28), διεπίστωσεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

5. Τὸ σῶμα χρειάζεται ἀνάπαυσιν. Ἡ ψυχὴ ἐπίσης. Ἡ ἁμαρτία κουράζει τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ψυχὴ ἀναπαύεται ἐν Θεῷ.

«Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. ια΄ 28). Καὶ ἡ Γραφὴ διαπιστοῖ ὅτι: *«Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν»* (Ματθ. η΄ 17).

6. Τὸ σῶμα τὸ στολίζομεν. Τὴν ψυχὴν ὅμως;

Στολισμὸς τῆς ψυχῆς εἶναι οἱ ἀρετές: ἡ Πίστις, ἡ Ἀγάπη, ἡ Ἐλπίς, ἡ Πραότης, ἡ Μακροθυμία, ἡ Ἐγκράτεια, ἡ Νηστεία, ἡ Ἐλεημοσύνη.

7. Καὶ διὰ νὰ συντάμω τὸν λόγον· ψυχὴ χωρὶς Θεόν, χωρὶς Ἅγιον Πνεῦμα, εἶναι ψυχὴ νεκρά.

Διότι ὅ,τι εἶναι ἡ ψυχὴ διὰ τὸ σῶμα εἶναι ὁ Θεὸς διὰ τὴν ψυχὴν κατὰ τὸν μέγιστον, ὀνόματι καὶ πράγματι, Μάξιμον τὸν Θεοφόρον.

Ἀλλὰ ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι πάνυ λαμπρὰ καὶ εὐφρόσυνος καὶ πνευματικῆς ἀγαλλιάσεως ἔμπλεως, διὰ τὴν ὀνοματικὴν ἑορτὴν τοῦ Σεπτοῦ Προκαθημένου τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας, τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, τοῦ Πνευματικοῦ Πατρὸς πάντων ἡμῶν.

Διὸ καὶ τὸν λόγον μου θὰ στρέψω πρὸς Σέ, Σεπτὲ Προκαθήμενε καὶ τῆς ψυχῆς μας ἐκλεκτὲ καὶ ἀκριβὲ Πάτερ καὶ Δέσποτα.

Διὸ καὶ σοῦ ἀπευθύνω εὐχὲς καὶ ἑόρτιες προσρήσεις ἐξ ὀνόματος τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς σου, ἀλλὰ καὶ ἐκ προσώπου τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ λοιπῶν Ἀρχιερέων.

Ὁ Θεὸς σὲ ἠξίωσε καὶ σοῦ ἐχάρισε τὸ πιὸ ἐπίζηλο μερίδιο τῆς ἐκλογάδος Αὐτοῦ, τὸν Κλῆρο καὶ τὸν Λαὸ αὐτῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἕνα Κλῆρο καὶ Λαὸ ποὺ σοῦ ὑποβάλλει τὴν ἀγάπη του, τὸν σεβασμό του, τὴν ἐκτίμησί του, τὴν ὑπακοή του καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ εὐγενικὰ καὶ τιμητικά.

Σὲ ἀνέμενε.

Ὄχι αὐτὸς μόνον, ἀλλὰ ὅλοι οἱ Ἕλληνες, καὶ σὲ ἀγκάλιασαν καὶ σὲ κρατοῦν στὸν νοῦ τους καὶ στὴν καρδιά τους. Ὅλους τοὺς ἐκέρδισες μὲ τὰ ἁπτά σου χαρίσματα καὶ τὶς ἀρετές σου. Γι' αὐτὸ καὶ σὲ αἰσθάνονται τόσο κοντά τους.

Ἦλθες εἰς τὸν καλὸν αὐτὸν λιμένα ὡς ὁλκὰς ἔμφορτος χρηστῶν ἐλπίδων καὶ χρυσῶν ὁραμάτων, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃς τοὺς πάντες καὶ νὰ τοὺς καλέσῃς σὲ μία πανστρατιὰ γιὰ τὴν ἀνόρθωσι τῶν πεπτωκυιῶν καὶ ἀναστήλωσι τῶν κατακρημνισθεισῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν.

Ὁ Θεὸς σὲ ἐφύτευσε εἰς τὸ γεώργιον τοῦτον ὡς δρῦν ὑψικάρινον, παχύσκιον καὶ βαθύσκιον, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν εἰς τοὺς κλάδους αὐτῆς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἰς τὰς ρίζας αὐτῆς τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ. Καὶ ἐννοῶ, αὐτὰς τὰς ψυχάς μας, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε ὁμοιάζουν ὡς πετεινὰ ὑψιπετῆ καὶ ἐλεύθερα καὶ ἄλλοτε ὡς ζῶα φρονοῦντα τὰ γεώδη καὶ τὰ χαμερπῆ.

Εἶσαι ἡ ἄμπελος ἡ εὐθυνοῦσα, ἡ ὀργῶσα, ἡ ὁποία μὲ τοὺς ζωηροὺς χυμοὺς αὐτῆς ἐζωογόνησε τὴν μεμαραμένην καὶ ἐξηραμένην ρίζα καὶ τῆς μετέδωκες ἐκ τῆς πιότητος, τῆς παχύτητος, τῆς ρίζης Αὐτοῦ, δηλονότι τοῦ Χριστοῦ.

Δέξου εὐγνωμόνως σήμερον τῶν τέκνων σου τὸν ἔπαινον, ποὺ σὲ χαίρονται, ποὺ σὲ καμαρώνουν, ποὺ σκιρτοῦν γιὰ σένα καὶ Σοῦ εὔχονται μὲ ἀγάπη πολλή.

Τὸ λοιπόν· *«ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε».* Βασίλευε εἰς τὶς καρδιές μας. Βασίλευε καὶ κατίσχυε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου. Ἐμεῖς θὰ προσευχώμεθα: *«Ἐν πρώτοις, μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Χριστοδούλου, ὃν χάρισαι ταῖς Ἁγίαις Σου Ἐκκλησίαις, ἐν εἰρήνῃ, σῶον, ἔντιμον, ὑγιᾶ, μακροημερεύοντα καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας»,* εἰς παρηγορίαν καὶ οἰκοδομὴν τοῦ Λαοῦ σου, εἰς εὔκλειαν τῆς ἠγαπημένης νύμφης Σου, τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δόξαν τοῦ Παναγίου καὶ Προσκυνητοῦ Ὀνόματός Σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα.

Ἡ δημηγορία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον ὁδοδείκτης τῆς σύγχρονης πορείας μας*

«Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις παρωξύνετο τὸ πνεῦμα τοῦ Παύλου»
(Πράξ. ιζ΄ 16)
«Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξεγείρετο τὸ πνεῦμα τοῦ Παύλου»

Ἡ μεγαλώνυμος καὶ περίβλεπτος καὶ περιάκουστος πόλις τῶν Ἀθηνῶν,

– Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, Σεπτὲ καὶ Πανάξιε Προκαθήμενε τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας,

– Σεβασμιωτάτη καὶ θεοστήρικτος τῶν Ἱεραρχῶν χορεία,

– Ἐντιμότατοι καὶ Ἐξοχώτατοι Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅ τε Δήμαρχος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπαξάπαντες,

– Ἐλλογιμώτατοι κ. Καθηγηταί τῆς ἔσωθεν σοφίας καὶ τῆς θύραθεν γνώσεως,

– Τιμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ συμπρεσβύτεροι,

– καὶ Χριστοῦ Διακονία,

– Λαὲ τοῦ Θεοῦ, ἀδελφοί μου καὶ ἀδελφές μου,

τιμᾶ τὸν μεγάλο Παῦλο.

Αἱ κλειναὶ καὶ εὐσεβέσταται Ἀθῆναι τιμοῦν τὸν Ἀπόστολο τοῦ Θεοῦ τὸν συμπήξαντα διὰ τοῦ κηρύγματός του τὴν πρώτην ἐνταῦθα χριστιανικὴν κοινότητα, ἥτις αὐξηθεῖσα ἐν Κυρίῳ προσέφερεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σεβάσμιες μορφὲς Ἱεραρχῶν, ἐνδόξους μάρτυρες καὶ νεομάρτυρες, ὁσίους καὶ ὁσίες πληθὺν ἡγιασμένων. Καὶ ἔκτοτε δίδει μαρτυρίαν πίστεως καὶ βίου ἀληθινοῦ κατὰ Θεόν.

Ἡ καθ' Ἑλλάδα ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τιμᾶ τὸν θεατὴν τῶν ἀρρήτων, τὸν Πρῶτον μετὰ τὸν Ἕνα, τὸ ἐκλεκτὸν σκεῦος τοῦ Θεοῦ. Καὶ κλίνει γόνυ εὐγνωμοσύνης στὸν Μέγα Διδάσκαλον.

---

* Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὸν Ἅγιον Ἀπόστολον Παῦλον, κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν εἰς τὸν λόφον τῆς Ἀκροπόλεως τὴν 29ην Ἰουνίου 1998. Ἐδημοσιεύθη ἐκ στὸ Περιοδικὸ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» 1 Ιουλίου 1998, Ἀριθμὸς 12, σελ. 487-489.

Σήμερον οἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος, οἱ Φίλιπποι, ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ Βέροια, ἡ Κόρινθος, ἡ Νικόπολις καὶ μεταξὺ αὐτῶν προεξάρχουσαι αἱ πρωτόθρονοι Ἀθῆναι ἀγάλλονται καὶ καυχῶνται ἐν Κυρίῳ καὶ πλέκουν στέφανον ἐγκωμίων, διότι ἔσχον τὸν ζηλωτὴν αὐτὸν ἱεραποστολικὸν ἄνδρα πατέρα των πνευματικόν, διότι τὶς ἐσόφισε κατὰ Θεόν, διότι τὶς ἤγαγεν εἰς θεογνωσίαν καὶ τὶς ἐνέταξε εἰς τὸ ζῶν Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων.

Σήμερον Κορίνθιοι καὶ Θεσσαλονικεῖς καὶ Φιλιππήσιοι πλέον χαίρονται καὶ πανηγυρίζουν, ὡς λαβόντες γραπτῶς καὶ δι' ἐπιστολῶν τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας, τὴν εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν καὶ ζωήν.

Σήμερον ἐδῶ καὶ ἡ χριστιανικὴ Εὐρώπη ὑποκλίνεται εὐλαβῶς εἰς τὸν θεμελιωτὴν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Αὐτοῦ τοῦ ὁποίου ἡ ζωή, ἡ δρᾶσις καὶ τὸ κήρυγμα κατεκόσμησαν τὰ ἤθη των, ἐξύψωσαν τὸν βίον των, ἐνέπνευσαν τὶς τέχνες των, ἔδωσαν ἁγίους καὶ μεγάλες φωτεινὲς μορφὲς οἰκουμενικῆς ἀναγνωρίσεως.

Σ' αὐτοῦ τοῦ ἐργάτου τῆς οἰκουμένης τὴν μορφὴ ἐνώπιον ἱστάμεθα σήμερον ἐν εὐλαβείᾳ πολλῇ, ἐν ἐκκλησίᾳ πληθούσῃ, ἐν μέσῳ λαοῦ βαρέος καὶ πυκάζοντος, καταλαβόντος τὸν ἱερὸν τοῦτον χῶρον τοῦ Ἀρείου Πάγου, εἰς τὸν ὁποῖον πρῶτον ἤχησαν οἱ σωτήριοι λόγοι τοῦ θεοπνεύστου καὶ θεοκήρυκος Ἀποστόλου Παύλου.

Προσκυνοῦμεν εἰς τὸν τόπον, ἐφ' οὗ ἔστησαν οἱ πόδες τοῦ εὐαγγελιζομένου τὴν εἰρήνην, τοῦ εὐαγγελιζομένου τὰ ἀγαθά, τοῦ εὐαγγελιζομένου τὴν καταλλαγήν, τὴν δικαίωσιν, τὴν σωτηρίαν.

Καὶ πρῶτον χρέος ἔχομεν καὶ καθῆκον νὰ μνημονεύσωμεν ἐκείνου.

Θὰ σκιαγραφήσω λοιπόν, κατὰ τὸ ἐνόν μοι, τὴν φωτεινὴν προσωπικότητα ἐκείνου ποὺ ἀνεμόρφωσε τὴν οἰκουμένην.

Ὁ θεσπέσιος αὐτὸς ἄνδρας ἦταν μία οἰκουμενικὴ προσωπικότητα.

Ἑβραῖος τὸ γένος, ἀνατεθραμμένος μὲ εὐσέβειαν, ζηλωτὴς ὑπάρχων ἐκ νεότητός του τῶν πατρικῶν παραδόσεων. Καὶ ἐκαυχήθη πολλάκις διὰ τὴν καταγωγήν του καὶ τὴν εὐσεβῆ ἀνατροφήν του.

Ἑβραῖος, ἀλλὰ μὲ παιδεία ἑλληνική. Καὶ ὑπῆρξε γνήσιος ἐκφραστὴς τοῦ πνεύματος τοῦ οἰκουμενικοῦ ἑλληνισμοῦ. Ὡμιλοῦσε τὴν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ τὴν ἔγραφε καὶ ἦτο ἐφάμιλλος, ὡς παρατηρεῖ ἡ χρυσῆ γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, καὶ αὐτῶν τῶν ἀττικῶν.

Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ κατενόησε περισσότερον παντὸς ἄλλου τὴν οἰκουμενικότητα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὴν καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾗ *«οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε*

ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. γ΄ 28). Αὐτὸς μὲ τὴν θεολογία του κατήργησε πᾶσαν ἀφορμὴν διαιρέσεως τῶν ἀνθρώπων, εἰσαγαγὼν τὸν καινόν, τὸν νέον ἐν Χριστῷ κτισθέντα καὶ ἀνακαινούμενον ἄνθρωπον.

Αὐτός, ὅστις ἀπέδειξε τὸ μάταιον τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου καὶ τὸ ἀτελέσφορον τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ἀγκάλιασε ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ διήνοιξε τὰς πύλας τῆς Ἐκκλησίας εἰς πάντα ἄνθρωπον, διακηρύξας τὸ *«δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ»* (Ρωμ. β΄ 10).

Ἦταν Ἑβραῖος. Ἦταν Ἕλλην. Ἦταν καὶ Ρωμαῖος πολίτης. Πολίτης τῆς ἀγερώχου Ρώμης, τῆς Ρώμης τοῦ ξίφους καὶ τῆς βίας, τῆς ἀποκτεινάσης τοὺς ἁγίους. Καὶ ὅταν κάποτε παρέστη ἀνάγκη, ἐπεκαλέσθη τὴν ἰδιότητά του αὐτὴ καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς δικαιώματά του. Ποτὲ δὲν ἀπεδέχθη τὸ φρόνημα τῆς ἀσεβοῦς καὶ ἐπηρμένης Ρώμης, τὰ ἀντίθεα ρωμαϊκὰ ἤθη, ἐπαληθεύων τὸν λόγον τοῦ Κυρίου διὰ τοὺς μαθητάς Του· *«ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσίν»* (Ἰωάν. ιγ΄ 15).

Εὐσεβής, πεπαιδευμένος λίαν, μὲ εὐρεῖς ὁρίζοντες, σύγχρονος τῆς ἐποχῆς του, ἔζη ἐντὸς τοῦ κόσμου, ὅστις ἔζη τὴν ἀγωνία τῆς ἀναζητήσεως τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἕνας τέτοιος κόσμος κουρασμένος καὶ ἐν συγχύσει ἦταν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι.

Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτούς, διὰ νὰ τοὺς φέρῃ τὸ εὐαγγέλιο τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, τὴν ἐν Χριστῷ ἐλπίδα, νὰ κηρύξῃ τὸν νόμο τῆς διὰ τῆς πίστεως δικαιώσεως τοῦ ἀνθρώπου, τὴν βεβαιότητα τῆς καταλλαγῆς.

Ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ δημηγορία του, αὐτὴν ἡ ὁποία ἠκούσθη ἐδῶ τὸ 52 μ.Χ. εἰς τὸν ἱερὸν αὐτὸν βράχον, διέκρινα, ὅτι τρία τινὰ ἐκήρυξε εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν περίεργοι νὰ ἀκούσουν *«τί ἂν θέλει ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν»*, ἀφοῦ αὐτοὶ *«εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον»* (Πράξ. ιζ΄ 18, 21).

Ἐκ τούτων τῶν τριῶν πρῶτον εἶναι ἡ θεογνωσία.

Τὸ ὅτι «παρωξύνετο» τὸ πνεῦμα τοῦ Παύλου εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ τοῦ ὁποίου ἤρχισα τὴν ὁμιλίαν μου, δηλοῖ, ὅτι ὁ θεῖος Ἀπόστολος εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐσωτερικῶς, καθὼς παρατηροῦσε, κατὰ τὶς προηγούμενες ἡμέρες, περιφερόμενος εἰς τὴν πόλιν, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν κάμει τὴν θρησκεία κοσμική. Δι' αὐτοὺς ἡ θρησκεία χρησίμευε ὡς στολίδι τῆς ἐπίγειας ζωῆς καὶ διὰ νὰ ἐξαγιάζεται ὁ πατριωτισμός των. Οἱ Ἀθηναῖοι ἤξεραν νὰ κάνουν τὴν θρησκεία ἀπολαυστικὴ καὶ ἑλκυστικὴ ἀκόμη καὶ διὰ τοὺς καλοζωϊσμένους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπαιτητικώτεροι.

Εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν ἀντετάχθη ὁ Παῦλος συνιστῶν μετάνοιαν.

Ὁ σκοπὸς τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἶναι νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐν μετανοίᾳ εἰς τὸν Θεόν, νὰ τοῦ ἀλλάξῃ τὸ φρόνημα καὶ τὴν ζωήν.

Εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους ὁ Παῦλος ὡμίλησε διὰ τὸν ἀληθινὸ Θεόν, τὸν Δημιουργὸ τοῦ σύμπαντος κόσμου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑπερβατικός, ἀλλὰ *«καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχων»* (Πράξ. ιζ΄ 27).

Ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι μία νοησιαρχία, μία ἐγκεφαλικὴ φιλοσοφικὴ διαδικασία, ἀλλὰ κοινωνία καὶ συμμετοχὴ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατενόει ὁ Παῦλος τὴν θεογνωσία καὶ οὕτω τὴν ἐδίδαξε. Δι' αὐτὸ κι ὁ ἴδιος εἶχε τελείως ταυτισθῆ μὲ τὸν Θεόν. Ἔζη ἐν Χριστῷ, δι' αὐτὸ καὶ εἶχε τελεία ἀποκάλυψι τοῦ Θεοῦ, τελεία θεογνωσία. Αὐτὸ τὸ ἔνθεο βίωμα ἐξέφρασε εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολήν του γράφων· *«ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. Ὃ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ»* (Γαλ. β΄ 20).

Διὰ νὰ γνωρίσωμε τὸν Θεόν, πρέπει νὰ ζήσωμε τὴν ζωὴν τοῦ Θεοῦ. Ἡ θεογνωσία προϋποθέτει τήρηση ἐντολῶν. Ἀκούσωμεν τοῦ Κυρίου λέγοντος: *«Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν»* (Ἰωάν. ιδ΄ 21).

Καὶ πάλιν· *«Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν»* (Ἰωάν. ιδ΄ 23).

Ἄρα· ὅσοι ἀναζητοῦν τὸν Θεὸν μὲ πόθο καὶ εἰλικρίνεια, διὰ νὰ τὸν γνωρίσουν, πρέπει νὰ ἀγαπήσουν τὸν Θεὸν καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ. Νὰ τηρήσουν, νὰ ἐφαρμόσουν τὶς ἐντολές του καὶ τότε ὁ Θεὸς θὰ τοὺς ἀποκαλυφθῇ καὶ θὰ τὸν γνωρίσουν ἐν μέρει εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ *«καθώς ἐστιν»* (Α΄ Ἰωάν. γ΄ 2) εἰς τὴν μέλλουσαν.

Δεύτερον θέμα, ἡ υἱοθεσία.

Ὁ Παῦλος, διὰ νὰ κηρύξῃ τὴν ἄκραν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη διὰ τῆς υἱοθεσίας μας ὑπ' Αὐτοῦ, ἐχρησιμοποίησε τοὺς στίχους κάποιων ποιητῶν τους· *«τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν»* (τοῦ Στωϊκοῦ Κλεάνθους, 300 π.Χ.).

Καταγόμεθα τοὺς εἶπε ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ ἐννοοῦσε αὐτὸ ποὺ ἔγραψε εἰς τοὺς Γαλάτες: *«ὅτι δὲ ἐστὲ υἱοί (τοῦ Θεοῦ), ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον· ἀββᾶ, ὁ Πατήρ, ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ἀλλ' υἱός, εἰ δὲ υἱὸς καὶ κληρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ».*

Τί δέ ἐστιν υἱοθεσία, μᾶς τὸ ἐξηγεῖ ἡ ποικίλη μοῦσα τῆς ἡμετέρας

αὐλῆς, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, στὶς ὁμιλίες του εἰς τοὺς Μακαρισμοὺς τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὴν πραγματείαν του περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ χριστιανοῦ, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ ἀπόσταγμα τῆς ὡρίμου θεολογικῆς σκέψεως τοῦ μεγάλου Πατρός.

Υἱοθεσία σημαίνει, ὅτι ὅσα δικαιώματα ἔχει ὁ κατὰ φύσιν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ φυσικὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, τὰ ἴδια καὶ ἀπαράλλακτα καὶ ἀναφαίρετα δικαιώματα ἀποκτοῦν καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ὅσα διατηρήσουν τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τὸν χιτῶνα τῆς ψυχῆς των ἀμόλυντον καὶ ἀκηλίδωτον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

Ἰδοὺ λοιπὸν τί ὑψηγόρησε ὁ θειότατος κήρυξ πρὸς Ἀθηναίους καὶ πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Διὰ τοῦτο καὶ παραμένομεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, παρὰ τὸν κλύδωνα καὶ τὰ κύματα τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ ὁ ἀλάστωρ. Παραμένοντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, κατοχυρώνομε τὰ δικαιώματά μας διὰ λύτρωσι καὶ σωτηρία, διὰ υἱοθεσία καὶ κληρονομία, διὰ δόξα καὶ μακαριότητα.

Μέλος τῆς Ἐκκλησίας σημαίνει υἱὸς τοῦ Θεοῦ, συγκληρονόμος τοῦ Χριστοῦ, κληρονόμος τοῦ Θεοῦ.

Τρίτος ἄξονας στὴν ἀποστολικὴ ὁμιλία εἶναι ἡ μετάνοια.

Ὁ Θεός, εἶπε ὁ Ἀπ. Παῦλος στοὺς Ἀθηναίους, *«ὑπερεῖδε τοὺς χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑμῶν»* (Πράξ. ιζ΄ 30). Παραμέρισε ὅσα κάνατε καὶ λέγατε καθ' ὃν χρόνον δὲν ἐγνωρίζατε, ἀλλὰ τώρα ποὺ ἐμάθατε, συνιστᾶ μετάνοια, μεταστροφή, ἀλλαγὴ φρονήματος καὶ ζωῆς. *«Τὰ πρῶτα ἀπῆλθον»* (Ἀποκ. ε΄ 5), ξεχάσατέ τα καὶ ἀκολουθήσατε τὸν νέον τρόπον ζωῆς.

Πέρασαν ἀπὸ τότε περίπου δύο χιλιάδες χρόνια, δύο χιλιάδες ἔτη χριστιανισμοῦ. Ὅσοι ἔζησαν ἐν μετανοίᾳ ἐξυψώθηκαν εἰς τὴν χάριν καὶ τὴν τάξιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ.

Σήμερα ὁ κόσμος, οἱ ἄνθρωποι, ἐμεῖς, ποιμένες καὶ ποίμνιον, ἀκούσωμεν τοῦ Παύλου κηρύσσοντος τὴν μετάνοιαν καὶ ποιήσωμεν κατὰ τὸν λόγον τῆς Γραφῆς *«καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας»*.

Αὐτοὶ οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στηρίζουν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ μᾶς σήμερα. Θὰ κλείσωμεν δὲ τὴν ὁμιλίαν μας μὲ ὅσα ἡ Ἐκκλησία ἀπευθύνει εὐγνωμονοῦσα εἰς τὸν Παῦλον:

«Ποία φυλακὴ οὐκ ἔσχε σε δέσμιον; Ποία δὲ Ἐκκλησία οὐκ ἔχει σε ῥήτορα; Δαμασκὸς μέγα φρονεῖ ἐπὶ σοί, Παῦλε· εἶδε γάρ σε σκελισθέντα φωτί. Ῥώμη σου τὸ αἷμα δεξαμένη, καὶ αὐτὴ κομπάζει· ἀλλ' ἡ Ταρσὸς πλέον χαίρει, καὶ πόθῳ τιμᾷ σου τὰ σπάργανα. Ἀλλ' ὦ Παῦλε Ἀπόστολε, τὸ καύχημα τῆς οἰκουμένης, προφθάσας ἡμᾶς στήριξον».

(Μηναῖον Ἰουνίου ΚΘ΄, ὑπακοή)

Ἐγκωμιαστικὸς καὶ Πανηγυρικὸς Λόγος εἰς τὸν ἐν Ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν Φώτιον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως τὸν πάνυ*

Φώτιος, ὁ Μέγας καὶ Ἱερός, ὁ Ἰσαπόστολος. Ὡς λίαν ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος αὕτη ἡ παροῦσα λατρευτικὴ σύναξις ἡμῶν,

Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Σεβασμία τῶν Ἱεραρχῶν φιλάγαθος χορεία τῶν συγκροτούντων τὴν Διαρκῆ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

Ἐλλογιμώτατοι κ.κ. Καθηγηταί τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, προεξάρχοντες τοῦ δήμου τῶν θεολόγων,

Φιλόθεον ἄθροισμα τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου,

Φιλέορτοι ἀδελφοί.

Ὡς λίαν ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος αὕτη ἡ παροῦσα ἑσπερινὴ λατρευτικὴ σύναξις, καθ' ἣν ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἐν οὐρανοῖς πανήγυρις τῶν πρωτοτόκων καὶ ἡ ἐπὶ γῆς στρατευομένη Ἐκκλησία τιμᾶ τὸν Μέγαν καὶ Ἱερὸν Φώτιον, τὸν Ἰσαπόστολον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ἐκφάντορα τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀρετῆς.

Τὸν λαμπρὸν τοῦτον ἀριστέα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔθεσε προστάτην καὶ ἔφορον αὐτῆς, συγκαλοῦσα ἅπαντας μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος εἰς πνευματικὴν εὐφροσύνην, συνεορτάζουσα τὴν λαμπρὰν μνήμην τοῦ θαυμαστοῦ τούτου Ἱεράρχου μετὰ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ἐπιδιώκουσα οὕτω διά τε τῆς κοινῆς ἐπισήμου ταύτης συμπροσευχῆς σήμερον καὶ αὔριον, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς μελλούσης νὰ πραγματοποιηθῇ μετὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπικὴν καὶ Συνοδικὴν Θείαν Λειτουργίαν κοινὴν σύσκεψιν, νὰ προσδιορίσῃ τὴν θέσιν καὶ στάσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογίας αὐτῆς ἐν ὄψει τοῦ ἐπιφώσκοντος νέου αἰῶνος καὶ τῆς οὕτωσὶ εἰσόδου ἡμῶν εἰς τὴν τρίτην μετὰ Χριστὸν χιλιετίαν.

---

* Ἐξεφωνήθη κατὰ τὸν πανηγυρικὸν Ἑσπερινόν, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου, ἐν τῷ καθεδρικῷ ἱερῷ ναῷ Ἀθηνῶν, σεπτῇ ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου τὴν 5ην Φεβρουαρίου 1999. Ἐδημοσιεύθη στὸ Περιοδικὸ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» Μάρτιος 1999 ἀριθμὸς 3 σελ. 132-135.

Τήν παροῦσαν λατρευτικὴν σύναξιν ἡμῶν ἐπιστέφει ἡ χοροστασία τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος, ὃν ἡ ψῆφος τῶν τιμιωτάτων Ἀρχιερέων τῶν συγκροτούντων τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατέστησε μόλις πρὸ ὀκταμήνου Ἄρχοντα καὶ Προστάσσοντα εἰς τὴν καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίαν, ἡ συγχοροστασία τῶν ἱερωτάτων καὶ πεπνυμένων Ἱεραρχῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μάλιστα κοσμεῖ τὴν πανήγυριν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐλλογιμωτάτων Καθηγητῶν τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης καὶ τῶν λοιπῶν θεολόγων οἱ δῆμοι, προεξαρχόντων τῶν Κοσμητόρων τῶν ἱερῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Προέδρων τῶν Τμημάτων αὐτῶν, ἰδιαιτέρως δὲ ὁ φιλόχριστος ἱερὸς Κλῆρος καὶ τὰ φιλέορτα συστήματα τῶν πιστῶν, ὅπου ἡ Ἐκκλησία πᾶσα δοξολογεῖ τὸν ἐν Τριάδι Ἕνα ζῶντα καὶ ἀληθινὸν Θεόν, προσεύχεται, διδάσκει, θεολογεῖ καὶ μαρτυρεῖ ἀντανακλῶσα εἰς τὸν ἐσκοτισμένον κόσμον τὴν θείαν τε καὶ ἱερὰν λαμπρότητα τοῦ ἄνω στερεώματος τῆς βασιλείας τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὄντως εὐλογητοῦ καὶ δεδοξασμένου εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἐπέλαμψεν ἰδοὺ ἡ φαιδρὰ μνήμη τοῦ σοφωτάτου Ἱεράρχου Φωτίου τοῦ Παμμάκαρος καὶ ἐν ὕμνοις τιμῶμεν· τοῦ φωτὸς τὸν ἐπώνυμον, οὗτινος κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὕτω καὶ ἡ πολιτεία του ἐδείχθη, τὸν ὁμότροπον τῶν Ἀποστόλων, τὸν μέγαν διδάσκαλον τῆς Οἰκουμένης, τὸ θεῖον ἀγλάισμα τῶν Ἱεραρχῶν, τὸ πανάριστον ὄργανον τῆς θείας Χάριτος, τὴν παναρμόνιον κιθάραν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τὸν ἀκράδαντον στῦλον τῆς θείας Πίστεως, τὸν ἀκατάβλητον πρόμαχον τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῶν δικαίων τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Τὸν λαμπρότατον ἀριστέα Κυρίου, τὸν πυρίπνοον ρήτορα, τὸν λαμπρότατον Φώτιον.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἀπένειμε κατ' ἐξοχὴν τὶς πλέον ἐπίζηλες ἐπωνυμίες, τὸν προσεφώνησε Μέγαν καὶ Ἱερόν: Μέγαν· κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὅστις εἶπεν ὅτι· *«ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν»* (Ματθ. ε΄ 19)· ἱερὸν δὲ ἐκάλεσε, διότι ἀνεδείχθη διὰ τῆς ἐναρέτου πολιτείας του ἁγιώτατον κατοικητήριον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, *«πλήρης Πνεύματος»*, ὅπως ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες Παλαιᾶς τε καὶ Καινῆς Διαθήκης.

Ἡγιασμένος ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ἐγένετο: πραότητος σκήνωμα, προσευχῆς ἐνδιαίτημα, ταπεινώσεως καταγώγιον, εἰρήνης τέμενος, σοφίας ἐραστής, διπλῆς ἀγάπης οἶκος, τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον.

Ἴδωμεν τοῦ ἀνδρὸς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἱερότητα.

1. Μέγας καὶ ἱερὸς ὑπῆρξε διὰ τὴν παίδευσίν του, διὰ τὴν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀνάδειξιν καὶ διάκρισίν του.

Πρῶτον, ἠγάπησε τὴν ἄνωθεν σοφίαν, τῆς ὁποίας τὰ γνωρίσματα κατὰ τὸν ἀδελφόθεον Ἰάκωβον, *«πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους, καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος»* (γ΄ 18). Ἐπιλείψει γάρ με ὁ χρόνος διηγούμενον πῶς ὁ θειότατος οὗτος ἀνὴρ ἀνεδείχθη κάτοχος μεμαρτυρημένος τῆς θείας ταύτης σοφίας.

Δεύτερον, ἠγάπησε καὶ τὴν ἔξωθεν σοφίαν. Δὲν ἦτο μεγαλοφυΐα μόνον, ἀλλὰ καὶ πλατύτατος καὶ θετικώτατος νοῦς. Ἡ κρίσις, ἡ μνήμη, ἡ πολυμάθεια καὶ ἡ εὐρυμάθειά του τὸν κατέστησαν θαυμαστόν, εἰς ἡλικίαν νεαρωτάτην συνέγραψε τὸ Λεξικόν του, δεκαπενταετὴς ἤρξατο διδάσκων ἀπὸ τῆς ἕδρας τοῦ Ὀκταγώνου. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐξεμυκτήριζον οἱ ἐχθροί του ἀργότερον γράφοντες, ὅτι ἐχρησιμοποίησε πολλὰ καὶ ποικίλα τεχνάσματα, προσπαθῶν παντὶ σθένει ἐξ ἡλικίας ἀνήβου (πρὶν ἀκόμη γίνῃ ἔφηβος) νὰ ἀποκαλῆται ραββί.

Κατηρτίσθη ἄριστα ὄχι μόνον περὶ τὰ θεολογικά, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ γραμματικὰ καὶ τὴν ρητορικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἰατρικὴν καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας τοῦ καιροῦ του.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ποίησιν εὐδοκίμησεν ὁ μέγας ἀνὴρ καὶ τὸν κάλαμον ἐχειρίζετο μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν καὶ καλλιέπειαν καὶ τὴν τέχνην τοῦ νὰ λέγῃ κατεῖχεν εἰς βαθμὸν ἴσον μὲ τὴν λάμψιν τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων του.

Ἐθαυμάζετο διὰ τὴν σοφίαν του ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του. Ἔγραφεν ἀπαντητικῶς πρὸς τὸν Φώτιον ὁ Πάπας Ἰωάννης ὁ Η΄, ἀναγνωρίζων τὴν σοφίαν καὶ τὴν σύνεσίν του, ὅτι ἦτο τόσον ἠχηρὰ καὶ ἐμφανής, ὥστε νὰ ὁμοιάζῃ ὡς *«βροντὴ ὑπὸ Θεοῦ πεμπομένη καὶ πάντα τὰ πέρατα πληροῦσα»*.

Κορωνὶς τῆς μορφώσεως τοῦ θείου ἀνδρὸς εἶναι ἡ Μυριόβιβλος εἰς ἣν κατέγραψε πάντα τὰ ἀναγνωσθέντα ὑπ᾽ αὐτοῦ συγγράμματα τῶν ἡμετέρων πατέρων καὶ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων.

Κράτιστος καὶ περιεκτικώτατος τῶν θεολόγων τῶν ὀκτὼ πρώτων αἰώνων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἑπτὰ Ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων αὐτῆς, ἀπεδείχθη, συγχρόνως, σπάνιος ἀκαδημαϊκὸς καθηγητής, ὀργανώσας μεθοδικώτατα συνεργεῖα ἱστορικῆς ἐρεύνης καὶ διασώσεως ἀγνώστων θησαυρῶν τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς Κλασσικῆς Ἑλληνικῆς Γραμματείας, οἵτινες ἐκινδύνευον νὰ ἀπολεσθοῦν.

Πρὸς τοῦτο κατέστησε μοναχοὺς καὶ κληρικοὺς ἀόκνους, ὑπὸ τὴν

ἐποπτείαν του, μελετητὰς καὶ ἀντιγραφεῖς τῶν πολυτιμοτάτων ἀρχαίων χειρογράφων, σημάνας σταθμὸν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν τε θύραθεν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν, ἀποδειχθεὶς παγκοσμίου ἀναγνωρίσεως κριτικός, σχολιαστὴς καὶ ἑρμηνευτὴς τῆς ἀρχαίας σοφίας.

Ἡ ἐκτεταμένη συγγραφική του δραστηριότης τὸν κατέταξεν εἰς τὴν χορείαν τῶν μεγάλων καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἔργον του τοῦτο λατομεῖον ἀλάξευτον ἕως τοῦ νῦν. Ἔργον του ἡ ἵδρυσις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μαγναύρας.

2. Μέγας καὶ ἱερὸς ἐκλήθη διὰ τὴν ἀρετήν του. Τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνδρὸς στεφανώνει ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρος του, ἡ γενναιότης τῆς φύσεώς του, τὸ ἀκμαῖον φρόνημά του, ἡ ἀντοχή του εἰς τοὺς πειρασμούς, ἡ εὐψυχία του, τὸ ἀσυμβίβαστον τῶν ἀγώνων του. Ἀνυποχώρητος, ἀποφασιστικός, ἡγεμονικός, ἀτάραχος διώδευσεν ἐν μέσῳ περιπετειῶν, ἀμφισβητήσεων, διώξεων.

Ὁ μέγας φωστὴρ τῆς Καισαρείας ἀποφαίνεται: *«Τὸν ἀθλητὴν τὸ στάδιον, τὸν κυβερνήτην ὁ χειμών, τὸν στρατηγὸν ἡ παράταξις, τὸν μεγαλόψυχον ἡ συμφορά, τὸν χριστιανὸν ὁ πειρασμὸς δοκιμάζει».*

Καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος ἐπισημαίνει: *«Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις»* (α΄ 2).

Ὁ μέγας καὶ ἱερὸς Φώτιος δὲν ἀνῆλθε μόνον ἀθρόον τοὺς βαθμοὺς τῆς ἱερωσύνης καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, ἀλλὰ πρῶτον ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας τῆς ἀγάπης, ἥτις ἀπέδειξεν αὐτὸν ἰσόθεον.

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ κορωνὶς τῶν ἀγαθῶν καὶ φανερώνει τὸ ὕψος τῆς χριστιανικῆς καὶ εὐαγγελικῆς φιλοσοφίας καὶ πνευματικότητος.

Ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία πρέπει νὰ χαρακτηρίζῃ τοὺς μαθητάς του, ὁ Κύριος ὑπέδειξε τὴν κορυφήν της εἰς τοὺς λόγους Αὐτοῦ: *«Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς»* (Ματθ. ε΄ 44).

Ἡ δὲ χρυσῆ γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, σχολιάζων ἐν τῷ συνόλῳ της τὴν θείαν αὐτὴν διδασκαλίαν ἀπαριθμεῖ τοὺς βαθμοὺς τῆς χριστιανικῆς τελειότητος. Λέγει:

Πρῶτος βαθμός –σκαλί–, νὰ μὴ κάμῃς ἀρχὴν εἰς τὴν ἀδικίαν.

Δεύτερος βαθμὸς μετὰ τὴν ἀρχήν, νὰ μὴ ἀνταποδώσῃς τὸ ἴσον.

Τρίτον, νὰ μὴ προξενήσῃς ὅ,τι ἔπαθες, ἀλλὰ νὰ μείνῃς ἥσυχος.

Τέταρτον, νὰ προσφέρῃς τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὴν ἀδικίαν.

Πέμπτον, νὰ προσφερθῇς διὰ πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅσα θέλει ὁ ἀδικῶν σε.

Ἕκτον, νὰ μὴ μισήσῃς αὐτὸν ποὺ σὲ ἔβλαψεν.

Ἕβδομον, νὰ τὸν ἀγαπήσῃς ἐπὶ πλέον.

Ὄγδοον, νὰ τὸν εὐεργετήσῃς καὶ ἀπὸ πάνω.

Ἔνατον, νὰ παρακαλῇς ταυτόχρονα πρὸς χάριν του τὸν Θεόν (Λόγος ιζ΄ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον).

Αὐτὴν τὴν εὐαγγελικὴν στάσιν βλέπομεν νὰ ἐπιδεικνύῃ ὁ ἱερὸς ἀνήρ, ὅτε, Πατριάρχης ὤν, ἔγραφε διαμαρτυρόμενος πρὸς τὸν ὠμόν, βίαιον, βάναυσον καὶ φίλαρχον Βάρδαν διὰ τὰς διώξεις καὶ τὰ βασανιστήρια εἰς τὰ ὁποῖα ὑπέβαλε τοὺς ἐχθρούς του. Εἶναι συγκινητικώτατες οἱ γραμμὲς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του αὐτῆς πρὸς Βάρδαν:

«Ὅταν γὰρ βλέπω ἱερεῖς νὰ πάσχουν, ὅποιοι κι ἂν ἦσαν αὐτοί (κι ἐννοεῖ ὅτι ἦσαν ἐχθροί του), τυπτομένους, διαπομπευομένους, ἐξευτελιζομένους, τὴν γλῶσσαν ἐκτεμνομένους, πῶς δὲν θὰ μακαρίσω αὐτοὺς ποὺ ἐτελεύτησαν τὸν βίον γιὰ μένα;».

Καὶ συνεχίζει διαμαρτυρόμενος διὰ τὸν διωγμὸν τοῦ χαρτοφύλακος Βλασίου, τοῦ ὁποίου ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὁ Βάρδας ἀπέκοψε τὴν γλῶσσαν: *«Ἄνθρωπος ἄπορος, ἀπροστάτευτος, οὐδὲ τὸν νοῦν ἔχων ἀπαθῆ, ἔπαθε συγχρόνως τόσα κακά· ἐπωλήθη, ἐκτυπήθη, ἐφυλακίσθη, τὸ ἀπαραμύθητον, ἐτμήθη τὴν γλῶσσαν καὶ ταῦτα ἱερωσύνην φορῶν, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου πολλάκις σὲ παρεκάλεσα»* (Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, Ἐπιστ. ΣΤ΄, σελ. 62, ΕΠΕ 13, Ἐκδ. «Βυζάντιον», Δεκέμβριος 2007).

Εἶναι δὲ λίαν συγκινητικὰ κι ὅσα ἐν συνεχείᾳ γράφει, ἐπειδὴ ὁ Βάρδας δὲν εἰσήκουσε τῶν παρακλήσεών του. Γραμμὲς ἀθάνατες, ἐκπηγάζουσες ἐκ ψυχῆς ἱερᾶς, ἀνακραθείσης ἐν τῷ Θεῷ.

Ἠχοῦν παράξενα, ἐπειδὴ ζῶμεν εἰς κοινωνίαν προβάλλουσαν καὶ προωθοῦσαν τὴν βίαν ἀντὶ τῆς ἐπιεικείας, τὴν σκληρότητα ἀντὶ τῆς ἠπιότητος, τὴν ἀγριότητα ἀντὶ τῆς ἡμερότητος, τὴν σύγκρουσιν ἀντὶ τοῦ ἀμάχου, τὴν διεκδίκησιν ἀντὶ τῆς παραιτήσεως, τὸν ἐγωισμὸν ἀντὶ τῆς ταπεινώσεως, τὴν ἐξουσίαν ἀντὶ τῆς διακονίας, τὰ χαμαίζηλα ἀντὶ τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν.

Μολονότι δὲ κορυφαία πανεπιστημιακὴ προσωπικότης, ὁ ἱερὸς Φώτιος ἔζη ὡς ἀληθὴς μοναχός, βίον ἀληθοῦς Φιλοσόφου καὶ Ἀσκητοῦ, ἔχων ὡς ἔμβλημά του τὸ παύλειον *«τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί»* (Ρωμ. ιβ΄ 11) καὶ τὸ δαυιτικὸν *«ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα»* (Ψαλ. ριε΄ 1).

3. Μέγας καὶ Ἱερὸς ἀνεδείχθη ὡς ἱεράρχης. Ἡ γεμάτη πνοὴ πρωθιεραρχία καὶ πατριαρχία του ἐδόξασε τὴν Ἐκκλησίαν· ὕψωσε κέ-

ρας χριστιανῶν ὀρθοδόξων καὶ κατέστησε τὸν ἄνδρα φοβερὸν τοῖς ὑπεναντίοις, περίβλεπτον εἰς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. Ὑπῆρξε:

- προστάτης τῆς εὐσεβείας
- διδάσκαλος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ παραδόσεως
- βάσις ἀδιάσειστος τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως
- ὑπέρμαχος τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἔναντι τῶν παπικῶν παρεμβάσεων καὶ ἐπεκτατικῶν ἐνεργειῶν, καθελὼν τὴν ἐπηρμένην ὀφρὺν τῶν Παπικῶν
- σπορεὺς τοῦ θείου λόγου.

Ὡς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀφειδῶς πολλὰ ἐδαπάνησεν ἐπὶ ἔτη, ἱδρύσας καὶ συντηρήσας Μονάς, Ξενῶνας, Νοσοκομεῖα, Πτωχοκομεῖα, Λωβοκομεῖα, ἔργα τῆς ἐλεήμονος δεξιᾶς του.

Παρὰ δὲ τὸν φόρτον τῆς διανοητικῆς νυχθημέρου ἐργασίας, δὲν παρέλειπε νὰ παρρησιάζεται ὡς ἀκραιφνὴς εὐλαβὴς Ὁμολογητὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ζῶν νυχθημερὸν τὸ παύλειον μαρτύριον *«ἡ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν»* (Β΄ Κορινθ. ια΄ 28).

Ὅθεν καὶ ὠργάνωσε καὶ ἀπέστειλε τὰς ἱεραποστολὰς τῶν τε φωτιστῶν τῶν Ρώσων καὶ ἐκείνων τῶν Θεσσαλονικέων αὐταδέλφων Ἑλλήνων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου εἰς τὴν Μοραβίαν καὶ τὴν Βαλκανικήν, παρὰ τὴν λυσσαλέαν ἀντίδρασιν καὶ νυχθήμερον πολεμικὴν τοῦ Πάπα Ρώμης καὶ τῶν λεγεωναρίων του καὶ συγχρόνως τὸν ἀντιπερισπασμὸν τῆς προσηλυτιστικῆς δράσεως τοῦ Ἰσλὰμ καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ.

Ἡ προσφορὰ καὶ ἡ συμβολή του εἰς τὴν ἀποκρυσταλλωθεῖσαν ταυτότητα τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, λήγοντος τοῦ ἐνάτου αἰῶνος μ.Χ., ἀποδεικνύεται πολυσήμαντος.

Διήρχετο δὲ τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως προσευχόμενος καὶ μελοποιῶν ὁ *«τῆς ἐκκλησίας μελῳδικὸς ὄρνις»*, κατὰ τὸν Ἅγιον Νικόδημον τὸν Ἁγιορείτην. Συνέθεσε Κανόνας, Κοντάκια καὶ λοιπὰ Τροπάρια. Εἰς τὰ μέλη του εἰς Δεσποτικὰς ἑορτὰς καὶ εἰς Ἁγίους, παρενείρων τὰ ἴδια παθήματα, ἐκτίθησι καὶ τὰς πικρίας, ἃς ἐποτίζετο, ἐξιστορεῖ τὰς συκοφαντίας, ἃς κατ' αὐτοῦ ἐξέρευγον, ἀπεικονίζει τὰς καταδρομάς, δι' ὧν ἐβασανίζετο, περιγράφει τὰς πλεκτάνας, δι' ὧν περιεβάλλετο, ἀφηγεῖται τὰς ἐξορίας, ἃς ὑφίστατο, ἐκτραγωδεῖ τὰς θλίψεις καὶ ἀσθενείας, ἃς ἔπασχεν, ἀναπολεῖ τὰ ἰοβόλα τῶν πολεμίων βέλη, ὁτὲ μὲν τὸν ἐν τῇ Μονῇ τῆς Σκέπης περιορισμόν του, ὁτὲ δὲ τοὺς ἐν ὑπερορίᾳ ἐπισκόπους, καὶ τὰς πρὸς αὐτοὺς παρηγορίας.

Ἐφυλλολόγησε, συνέλεξεν ἐκ τε τῶν χειρογράφων καὶ ἐκ τῆς μακροχρονίου πείρας του, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ κόσμου καὶ τῶν τοῦ κόσμου, διαφόρους γνώμας, ἃς κατέγραψεν.

Ἐκεῖ δεικνύει πῶς ἀπέφευγε τὴν οἴησιν, πῶς ἐμίσει τὴν φιλαργυ-

ρίαν, πῶς ἀπεστρέφετο τὸν φθόνον, πῶς ἐδέσμευε τὰ πάθη, πῶς ἐξήσκει τὴν ἐγκράτειαν, πῶς ἐκαλλιέργει τὴν ὑπομονήν, πῶς ἐν γένει ἐπολιτεύετο.

«Βασιλικῆς ψυχῆς ἀρετή, μεγαλοψυχία καὶ φιλανθρωπία καὶ δικαιοσύνη καὶ ἐπιείκεια» καὶ πῶς εἰς τὸν Θεὸν τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ ἀνατίθησιν. Ὁ πιστεύων τῷ Κυρίῳ φοβεῖται τὴν κόλασιν, ὁ δὲ φοβούμενος τὴν κόλασιν ἐγκρατεύεται ἀπὸ τῶν παθῶν, ὑπομένει τὰ θλιβερά, ὁ δὲ ὑπομένων τὰ θλιβερὰ ἕξει τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα, ἡ δὲ εἰς Θεὸν ἐλπὶς χωρίζει τὸν νοῦν ἀπὸ πάσης γηίνης προσπαθείας· ταύτης δὲ ὁ νοῦς χωρισθείς, ἕξει τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην. Ἐκοσμεῖτο ὑπὸ σπανίων ἡγετικῶν προσόντων, δι' ἃ ὑπὸ μὲν τῶν φίλων καὶ οἰκείων αὐτοῦ ἐτιμᾶτο λίαν καὶ ἀνεγνωρίζετο, ὑπὸ δὲ τῶν πολεμίων αὐτοῦ ἐφθονεῖτο.

Εἶχεν, ex officio, διπλωματικὴν (ὡς προερχόμενος ἀπὸ κρατικῶν διπλωματῶν) καί, συγχρόνως, ἐκκλησιαστικὴν εὐαισθησίαν.

Εἶχεν ἱεραποστολικὸν ζῆλον καὶ συναίσθησιν τῆς μητρότητος καὶ οἰκουμενικότητος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ λόγος του ἐχαρακτηρίζετο καὶ συνεδύαζε τὴν ἁρμονίαν· τοῦ ἀληθοῦς εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ τοῦ καλοῦ εἰς τὴν μορφήν. Ἡ ρητορεία του συγκρίνεται ἐφάμιλλος μὲ ἐκείνην τοῦ Ἀνδρέου Κρήτης, *«ἀποστάζουσα τὸ ἄρωμα τοῦ ἀττικοῦ λόγου καὶ τὴν αἴσθησιν καλλιεργημένης καὶ πονούσης ψυχῆς»* (Τωμαδάκης, Θ.Η.Ε. τόμ. 12, στ. 27).

Περὶ αὐτοῦ ἀναντιρρήτως δύναται νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅσα ἡ ποικίλη μοῦσα τῆς ἡμετέρας αὐλῆς, ἡ γρήγορος καὶ θεολόγος γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος, ἔγραψε διὰ τὸν πρῶτον Μέγαν τῆς Ἐκκλησίας Πατέρα, τὸν Ἅγιον Βασίλειον· *«Τοῦ δὲ κάλλος μὲν ἡ ἀρετή· μέγεθος δὲ ἡ θεολογία· δρόμος δὲ τὸ ἀεικίνητον καὶ μέχρι Θεοῦ φέρον ταῖς ἀναβάσεσι· δύναμις δὲ ἡ τοῦ λόγου σπορὰ καὶ διάδοσις»* (Γρηγ. Θεολόγου, *Ἐπιτάφιος εἰς Μέγαν Βασίλειον,* ΕΠΕ 6, σελ. 242, 12, Ἐκδ. «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», Θεσσαλονίκη 1980).

Αὐτοῦ ἁγίαις πρεσβείαις καὶ δι' εὐχῶν τοῦ Ἁγίου Δεσπότου καὶ Πατρὸς ἡμῶν φωτισθείημεν πορεύεσθαι τὴν ὁδὸν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας. Ἀμήν.

«Ἐφανέρωσά Σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις»* (Ἰωάννου ιζ΄ 6).

Μακαριώτατε
Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. Χριστόδουλε,

Πεπνυμένε Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος καὶ Προκαθήμενε Αὐτῆς καὶ τῆς Συνάξεως ταύτης.

Σεβασμιώτατοι καὶ προσφιλέστατοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί
Συνοδικοί Σύνεδροι, μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐξοχώτατε
κ. Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

1. Ἐπέστη ἡμέρα πνευματικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ἡ αἰδέσιμος καὶ λαμπρὰ πανήγυρις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας.

Αὕτη ἡ πανήγυρις ἀρχὴν λαβοῦσα ἐκ τῆς λήξεως τῆς περιόδου τῆς Εἰκονομαχίας διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ ἀναστηλώσεως τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναούς (843 μ.Χ.), ἐμεγαλύνθη ἐπεκταθεῖσα καὶ συμπεριλαβοῦσα πάντας τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ τῆς διαφυλάξεως τῆς σωζούσης καὶ ἁγιαζούσης ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου.

Αἰνοῦμεν, ὑμνοῦμεν, εὐλογοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν τὸν Κύριον, Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον καὶ ἀπονέμομεν τὴν κατὰ σχέσιν τιμῆς εἰς ἅπαντας τοὺς Ἁγίους οὐ μήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἀληθείας τῆς Ἐκκλησίας ἀγωνισθέντας καὶ τελειωθέντας, ὧν *«γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρνίου τοῦ Ἐσφαγμένου»* (Ἀποκ. ιγ΄ 8).

---

* Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν Συνοδικὴν Θείαν Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας, εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν, τὴν 29ην Φεβρουαρίου 2004. Ἐδημοσιεύθη στὸ περιοδικὸ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» Μάρτιος 2004, ἀριθμὸς 3, σελ. 176-180.

2. Πάρεστιν εἰς τὴν παροῦσαν πανέορτον Σύναξιν πᾶσα ἡ Ἐκκλησία, ἔχουσα ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι Προεξάρχοντα τῆς θείας Λειτουργίας καὶ τῆς φωτοφόρου πανηγύρεως τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ Σεπτὸν Προκαθήμενον τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας κύριον Χριστόδουλον, περιστοιχούμενον ὑπὸ τῶν συμπαρεδρευόντων αὐτῷ Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, τῶν συγκροτούντων τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος· εἰς τὴν συναγωγὴν τοῦ Πιστοῦ Λαοῦ προΐσταται ἡ Πολιτειακὴ Ἡγεσία τῆς εὐσεβοῦς Πατρίδος ἡμῶν, αὐτὸς οὗτος ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας καὶ πάντες οἱ ἐπ' ἐξουσίαις ὄντες.

3. Σήμερον ἡ μεγαλόφωνος τῶν Ὀρθοδόξων Σύναξις κηρύττει τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρὰν τὸ *«μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ»* (Α΄ Τιμ. γ΄ 16) καὶ ὅτι *«Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»* (Ἑβρ. ιγ΄ 8).

Πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι: *«Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς»* (Πράξ. δ΄ 12).

Ὁ Πανένδοξος καὶ Κραταιὸς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ τὸ συνὸν Αὐτῷ Μυστήριον τῆς κατὰ σάρκα οἰκονομίας Αὐτοῦ, εὑρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τῆς παρούσης εὐχαριστιακῆς Συνάξεως τῶν πιστῶν.

Ὥστόσον, δοξάζομεν τὸν Πανάγαθον Κύριον ἡμῶν, διαπιστοῦντες τὴν ἑνότητα τοῦ εὐσεβοῦς Γένους ἡμῶν ἐν τῇ πίστει, ἐν τῇ εὐσεβείᾳ, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἣν ἀπειργάσθη ὁ θεῖος τῆς Ἐκκλησίας Δομήτωρ καὶ ἥτις ἐκραταίωσε τὸ Γένος ἡμῶν κατὰ τὴν μακραίωνα ἱστορικὴν διαδρομὴν αὐτοῦ.

Καὶ εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ Εἰκονομαχία ὑπῆρξε βάναυσος ἐπέμβασις τῆς Πολιτείας εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης πάλιν ἡ Πολιτεία εἰργάσθη κατὰ τὸ λόγιον *«ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται».*

4. Ἡ σήμερον εἶναι ἡμέρα οὐχὶ μόνον πανηγύρεως καὶ πνευματικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτογνωσίας καὶ αὐτοσυνειδησίας.

Πρὸς ταύτην θὰ χωρήσωμεν ἔχοντες ὁδηγὸν ἡμῶν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Ἐπουράνιον Θεὸν καὶ Πατέρα *«ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις»* (Ἰωάν. ιζ΄ 6), ἵνα εἴπωμεν ὅτι ἔργον καὶ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ὅπως φανερώνῃ τὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον.

α. Ἡ υἱοθεσία

Ἡ Ἐκκλησία ἑρμηνεύει, κατανοεῖ καὶ βιώνει τὸν Κυριακὸν τοῦτον λόγον, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους δύο τινά, ὅτι ὁ Ἕνας κατὰ τὴν οὐσίαν Θεὸς εἶναι Τριάδα προσώπων, Πατέρας, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ὅτι ὁ Θεὸς Πατέρας εἶναι Πατέρας καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Περὶ τοῦ πρώτου, ἤτοι τῆς Τριαδικότητος τοῦ Θεοῦ ἱκανὰ ἔχουν λεχθῆ. Θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸ δεύτερον, ἤτοι τὴν Πατρότητα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδίδαξεν ἡμᾶς, ὅταν ἀπευθυνώμεθα εἰς τὸν Θεὸν Πατέρα, ὅπως ἀποκαλῶμεν καὶ ὅπως ἐννοῶμεν καὶ ὅπως αἰσθανώμεθα Αὐτὸν Πατέρα μας. Εἶπε νὰ λέγωμεν: *«Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς»* (Λουκ. ια΄ 2), δηλαδὴ *«Ἐπουράνιε Πατέρα μας»*.

Καὶ συνδιαλεγόμενος μετὰ τῆς Μυροφόρου Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, τῆς Ἰσαποστόλου, αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς Ἐνδόξου Ἀναστάσεως Αὐτοῦ, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ἐντολὴν καὶ παραγγελίαν, ὅπως πορευθῇ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς ὁποίους ἀποκαλεῖ πλέον ἀδελφοὺς Αὐτοῦ *«οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν»* (Ἰωάν. ιε΄ 15) καὶ ὅπως διαμηνύσῃ εἰς αὐτοὺς ἐπὶ λέξει: *«Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν»* (Ἰωάν. κ΄ 17), διαστέλλων ὅμως τὴν Ἑαυτοῦ σχέσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς ἐκ τῆς σχέσεως Αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων.

Οὕτω, κατ' ἄλλην ἔννοιαν ὑψηλοτέραν, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Πατρός, ὡς φύσει Υἱός. Καὶ κατ' ἄλλην ἔννοιαν, ὑμεῖς, ὡς κατὰ χάριν καὶ υἱοθεσίαν. *«Καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ἡμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον»* (Πρβλ. Ἐφεσ. β΄ 8).

Κατὰ τὴν δισχιλιετῆ ἱστορικὴν ἐν τῷ κόσμῳ πορείαν, ἡ Ἐκκλησία τοῦτ' αὐτὸ ἐπεδίωξε καὶ ἐπιδιώκει, ἵνα φανερώσῃ τὸν Ἀληθινὸν καὶ Ζῶντα Θεὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐνεργήσῃ, ἵνα καταστήσῃ αὐτοὺς υἱοὺς καὶ θυγατέρας Αὐτοῦ τοῦ Ἐπουρανίου Πατρὸς καὶ ἵνα γνωρίσῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ἀνυψώθησαν εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν ἐκ τοῦ Παθόντος καὶ Ἀναστάντος καὶ Ἀναληφθέντος καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς Ἐγκαθιδρυθέντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὑψηγορεῖ ὁ θειότατος καὶ πανεύφημος τῶν Ἀποστόλων καὶ Πρωτοκορυφαῖος καὶ ἱδρυτὴς τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας, τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ Παῦλος: *«Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι»* (Ἑβρ. β΄ 10).

Καὶ πάλιν: *«Ὁ δὲ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγά-*

πην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσωσμένοι· καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Ἐφεσ. β΄ 4-6).

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὰς πανηγυρικὰς Συνάξεις τῶν Δεσποτικῶν Ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα, αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἐπισήμως καὶ ἐκφαντορικῶς κηρύττει, ἐπαναλαμβάνουσα ἔτι καὶ ἔτι τοὺς Ἀποστολικοὺς λόγους: Ὅτι *«ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι»* (Ἰωάν. α΄ 12) καὶ ὅτι *«πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»* (Γαλ. γ΄ 26), πρὸς τοῦτο καὶ ὁ Υἱὸς ἐνηνθρώπησεν *«ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολαύωμεν»* (Γαλ. δ΄ 4,5).

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος βεβαιοῖ τοὺς πιστοὺς περὶ τῆς υἱοθεσίας αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἐπουρανίου Πατρὸς λέγων: *«Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κράζον· ἀββᾶ ὁ πατήρ»* (Γαλ. δ΄ 6).

Τὸ δὲ σωτήριον καὶ θεῖον ἔργον τοῦτο εἶναι διαρκὲς κατὰ τὸν λόγον πάλιν τοῦ Κυρίου· *«καί ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω»* (Ἰωάν. ιζ΄ 26).

Ὡς γνῶσις δὲ τοῦ Θεοῦ δὲν ἐννοεῖται ἡ φυσικὴ καὶ ἐξωτερικὴ γνῶσις περὶ Αὐτοῦ, δυναμένη, ἄλλωστε, ἵνα ἐπιτευχθῇ καὶ ἄνευ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν λόγον *«καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσουσι»* (Ἰακ. β΄ 19), ἀλλ' ἐννοεῖται ἡ μυστικὴ ἕνωσις καὶ κοινωνία μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἐνεργουμένη διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται καὶ τὸ ἕτερον Κυριακὸν λόγιον *«αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν»* (Ἰωάν. ιζ΄ 3).

Ἐνῶ πολλοὶ ἐπιδιώκουν, ἵνα ἐγκαθιδρύσουν εἰς τὸν κόσμον μίαν Ἀδελφότητα ἀνθρώπων ἄνευ Πατρός, ἡ Ἐκκλησία ἐργάζεται, ἵνα αὕτη ἡ Ἀδελφότης προέρχεται καὶ συγκροτῆται ἀπὸ τὴν θεϊκὴν Πατρότητα, συμπεριλαμβάνουσα ἅπαντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους ἄνευ τινὸς διακρίσεως κατὰ τὸ παύλειον *«οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»* (Γαλ. γ΄ 28), ἵνα ὁ Θεὸς γίνῃ κέντρον τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἀφοῦ *«ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ...τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν»* (Πράξ. ιζ΄ 28).

Ἐξ ἄλλου διὰ τοῦτο ἠγωνίσθη ἡ Ἐκκλησία καὶ κατεπολέμησε τὰς πλάνας καὶ τὰς κακοδοξίας, ἐπειδὴ ἐφανέρωνον ἕτερον πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, ἠλλοίωναν τὴν ἄχραντον Αὐτοῦ Εἰκόνα καὶ ἀπέκλειον τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῆς σωτηριώδους αὐτῆς σχέσεως.

Κατανοοῦμεν εὐχερῶς, ὅτι οἱ ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ θυσίαι τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ Μαρτύρων δὲν ὀφείλονται εἴς τινα ἰσχυρογνωμοσύνην περὶ θεωρητικοῦ τινὸς θέματος καὶ μισαλλοδοξίαν, ἀλλ' ὀφείλονται εἰς τὴν προστασίαν τῶν πνευματικῶν δικαιωμάτων τῶν βεβαπτισμένων καὶ πιστευόντων, τῶν μελῶν αὐτῆς.

β. Αἱ Προϋποθέσεις

Ὁ Κύριος ἐκάλεσεν ἡμᾶς Ἀδελφοὺς Αὐτοῦ, ἐπειδὴ *«ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος»* (Ἰωάν. α΄ 16).

Διὰ νὰ εἴμεθα ὅμως Ἀδελφοὶ Αὐτοῦ καὶ τέκνα γνήσια καὶ ἀληθινὰ τοῦ Ἐπουρανίου Πατρός, πρέπει νὰ εἴμεθα Μαθηταὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἶναι χρήσιμον καὶ ἐποικοδομητικόν, ὅπως γνωρίζωμεν ποίους ὁ Κύριος ἀναγνωρίζει ὡς Μαθητὰς καὶ Ἀδελφοὺς Αὐτοῦ καὶ Υἱοὺς τοῦ Ἐπουρανίου Πατρός:

1. Τοὺς ἀποδεχομένους τὴν διδασκαλίαν καὶ τηροῦντας τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ.

Εἶπεν: *«ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστὲ καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς»* (Ἰωάν. η΄ 31-32).

Εἰς τὸν λόγον αὐτὸν τοῦ Κυρίου διακρίνομεν:

Πρῶτον, ὅτι ὀφείλομεν: α) ὅπως παραμένωμεν εἰς τὸν λόγον Του, β) ὅπως ἐκζητῶμεν Αὐτὸν καὶ μόνον, γ) ὅπως μὴ τρέχωμεν ὄπισθεν ἄλλων διδασκάλων (βλ. Λουκ. κα΄ 8) καὶ δ) ὅπως μὴ ἑτεροζυγῶμεν (βλ. Β΄ Κορ στ΄ 14).

Δεύτερον, ὅτι ἡ ἀλήθεια γνωρίζεται μόνον ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι μένουν εἰς τὸν λόγον Αὐτοῦ. Θὰ ἐλέγομεν, ὅτι ἡ ἐμμονή, ἡ προσήλωσις καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ οὐσιώδη προϋπόθεσιν διὰ τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας, πάσης ἀληθείας, Αὐτοῦ τοὐτέστι τοῦ Θεοῦ.

Τρίτον, ὅτι ἡ γνῶσις καὶ ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας ἐλευθερώνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ πᾶν ψεῦδος, πλάνη καὶ πάθος. Ζῇ ἐν τῇ ἀληθείᾳ, τοὐτέστι ἐν τῷ Θεῷ.

2. Τοὺς βιοῦντας τὴν ἐν Χριστῷ Ἀδελφότητα «ἐν ἀγάπῃ».

Εἶπεν: *«ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις»* (Ἰωάν. ιγ΄ 35).

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καὶ διδάσκαλος τῆς ἀγάπης τονίζει ἐμφαντικῶς:

«Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς· πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει, ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν ἕως ἄρτι, ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ» (Α΄ Ιωάν. β΄ 7-11).

Ἡ διδασκαλία αὕτη ἀποτελεῖ τὴν βάσιν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐρείδεται τόσον ἡ κατανόησις, ὅσον καὶ ἡ βίωσις τῆς καινῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης.

3. Τοὺς βιοῦντας τὴν Ἀδελφότητα ταπεινούμενοι καὶ διακονοῦντες.

Ὑπόδειγμα ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Κύριος διὰ τῆς νίψεως τῶν ποδῶν τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ. Ὅταν ἐπεράτωσε τὸ ἔργον Αὐτοῦ, εἶπεν: *«Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ Κύριος καὶ Διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας»* (Ἰωάν. ιγ΄ 14). Ἐπίσης εἶπεν: *«Οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ὥσπερ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν»* (Ματθ. κ΄ 26-28).

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου διακρίνονται ἐκ τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς διακονίας τῶν ἀδελφῶν *«μηδὲν ἀπελπίζοντες»* (Λουκ. στ΄ 35).

Ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος ἔγραψεν, ὅτι τοὺς χριστιανοὺς ἑνώνει ἀφ' ἑνὸς τὸ πέτρινον θυσιαστήριον, δηλαδὴ ἡ ἁγία Τράπεζα ἐξ ἧς τρέφονται καὶ αὐξάνονται εἰς τὴν «ἐν Χριστῷ ζωήν», ἀφ' ἑτέρου τὸ θυσιαστήριον τῆς ἀγάπης.

4. Τοὺς μετέχοντας τοῦ κοινοῦ Εὐχαριστιακοῦ Δείπνου.

Ἡ υἱοθεσία οὔτε ἐδόθη οὔτε βιοῦται ἀπροϋποθέτως. Προσφέρεται ὑπὸ τοῦ ἐπουρανίου Πατρὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ Ἅγια καὶ Ὑπεράγια Μυστήρια Αὐτῆς καὶ γενικῶς εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ζωήν.

Εἶπεν ὁ Κύριος:

«Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Λουκ. κβ΄ 19).

Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος:

«Ὅσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ» (Α΄ Κορινθ. ια΄ 26).

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου μετέχουν εἰς τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα δὲν ἀποτελοῦν θρησκευτικὰς τελετάς, ἀλλὰ τρόπους κοινωνίας μετὰ τοῦ Θεοῦ. Συναθροίζονται καὶ τελοῦν τὸ κορυφαῖον Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ μεταλαμβάνουν τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος Αὐτοῦ. Οὕτως ἡ Εὐχαριστιακὴ Σύναξις δὲν ἀποτελεῖ ἁπλῆν συνάθροισιν μελῶν ἐγκοσμίου ὀργανώσεως, ἀλλὰ συνιστᾶ μετοχὴν εἰς τὸ Μυστήριον τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, δι᾽ οὗ ὁ πιστὸς ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς κτιστῆς, φθαρτῆς ὑπάρξεως καὶ ἁμαρτωλῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἑνούμενος ἐν Χριστῷ καὶ γενόμενος *«κοινωνὸς θείας φύσεως»* (πρβλ. Β΄ Πετρ. α΄ 4).

Αὐτῆς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ζωῆς κήρυξ, *«στῦλος καὶ ἑδραίωμα»* (Τιμ. γ΄ 15), ἐγένετο ἡ Ἐκκλησία, καθὼς πορεύεται ἐν τῷ κόσμῳ μεταξὺ τῶν δύο παρουσιῶν καὶ φανερώσεων τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς βιώσεως τοῦ μυστηρίου τῆς σαρκώσεως εἰς τὴν προσδοκίαν τῆς κοινωνίας μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ συμμετοχῆς εἰς τὴν ζωὴν Αὐτοῦ καὶ ἀγαλλομένη ψάλλει καὶ ἀναφωνεῖ, *«ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ»* (Α΄ Κορ. ια΄ 26): *«Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. Εὐλογημένος ὁ Ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου»* (Ψαλμ. 117 (118) 26-27). *«Καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου, καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου»* (Ἀποκ. κβ΄ 17).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ — Αρ. Φύλλου 114

28 Ιανουαρίου 2008

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 3370

Απόδοση τιμών στον Μακαριστό Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Χριστόδουλο.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ - ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ - ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ - ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ.1 του ν. 409/19/Ω «Περί καθορισμού κατηγοριών και προσώπων δυνάμενων να κηδευθώσι δημοσία δαπάνη» (ΦΕΚ 209 τ. Α/11.8.1976) όπως τροποποιήθηκαν με τις όμοιες του άρθρου 1 παρ.23 του ν. 3065/2002 «Μεταφορά αρμοδιοτήτων του Υπουργικού Συμβουλίου σε άλλα Κυβερνητικά Όργανα» (ΦΕΚ 254/ τ.Α/18.10.2002).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ.6 του ν. 851/19/8 «Περί της Εθνικής Σημαίας, των Πολεμικών Σημαιών και του Διακριτικού Σήματος του Προέδρου της Δημοκρατίας» (ΦΕΚ 293/τ.Α/2.12.1978).

3. Τις εξαιρετικές υπηρεσίες που προσέφερε στην Ορθοδοξία, στην Πατρίδα και στο Έθνος, ο Μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Χριστόδουλος, αποφασίζουμε:

1. Να τελεσθεί η κηδεία του δημοσία δαπάνη.

2. Να απονεμηθούν κατά την κηδεία του οι τιμές που προσήκουν σε Αρχηγό Κράτους.

3. Να αργήσουν οι Δημόσιες Υπηρεσίες κατά την ημέρα της κηδείας του.

4. Να τηρηθεί τετραήμερο δημόσιο πένθος από την ημέρα του θανάτου του.

5. Να σημαιοστολισθούν μεσίστια οι σημαίες των Δημοσίων Καταστημάτων ως και την ημέρα της κηδείας του.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 28 Ιανουαρίου 2008

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ — **Ι. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ — **Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ**

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ — **ΕΥ. ΜΕΪΜΑΡΑΚΗΣ**

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ — **ΕΥ. ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ**

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ — **Δ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Ιερά Μητρόπολις
Καισαριανής, Βύρωνος, Και Υμηττου
Υμηττού 47-51, Καισαριανή, Τ.Κ. 161 21, Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) http://www.imkby.gr (email) info@imkby.gr

Αριθμ. Πρωτ.: Φ.2/3/189 Ἐν Καισαριανῇ τῇ 19ῃ Φεβρουαρίου 2008

Π Ρ Ο Σ Κ Λ Η Σ Ι Σ

Ἡ Ἱερά Μητρόπολί μας τελεῖ τεσσαρακονθήμερο Μνημόσυνο γιά τήν ἀνάπαυσι τῆς ψυχῆς τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος καί πνευματικοῦ Πατέρα μας κυροῦ Χριστοδούλου, στή θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς 9 Μαρτίου 2008 στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου Καισαριανῆς.

Ὅθεν καί σᾶς προσκαλοῦμε νά προέλθετε καί νά συμπροσευχηθῆτε μαζί μας καί μέ τό πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ Δανιήλ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ Δανιήλ

ΕΥΧΗ ΕΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ

(Ἐπιτάφιος ἐκ τοῦ Βαρβερινοῦ χειρογράφου)

Ὁ Διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ Ἀρχιερεύς·

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ὁ παρακαλῶν τοὺς ὀλιγοψύχους ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει· αὐτὸς γενοῦ παραμυθία τῶν προβάτων σου. Μακάριος ὡς ἀληθῶς ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου ποιμένα ἡμῶν. Ἀπόδος αὐτῷ ἀντὶ τοῦ ποιμενικοῦ κόπου μισθὸν εὐσεβείας. Ἐξάγαγε αὐτὸν λαμπαδηφόρον εἰς τὸν οὐράνιόν σου νυμφῶνα. Παράσχου αὐτῷ ἀγγελικὴν παῤῥησίαν, ἵνα ἀνεπαίσχυντος παραστῇ τῷ ἀπροσίτῳ σου θρόνῳ καὶ ἡμῶν δὲ περιποίησαι, Κύριε, κατὰ τὸ πρέπον καὶ ἀρέσκον τῇ σῇ μεγαλειότητι. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Μνήσθητι Κύριε

τοῦ γενομένου Πατρὸς καὶ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν

Χριστοδούλου

